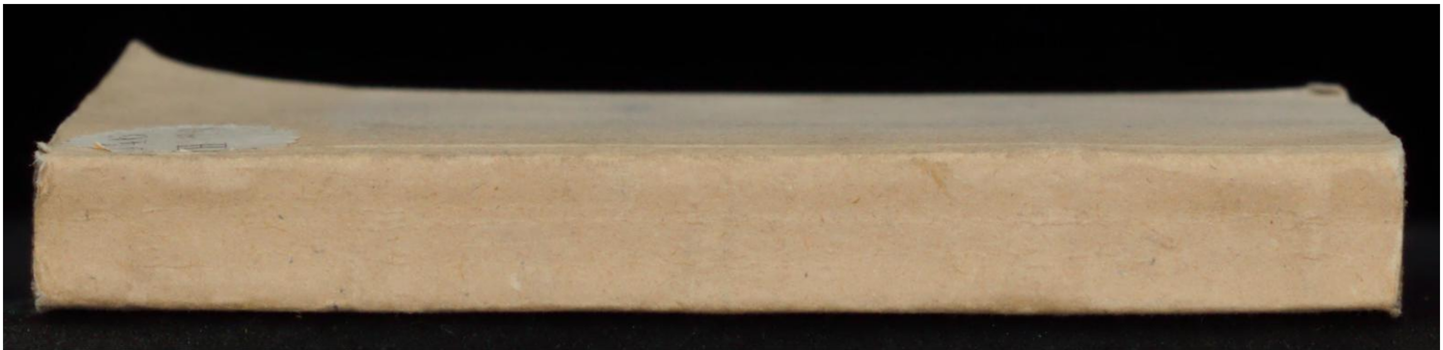
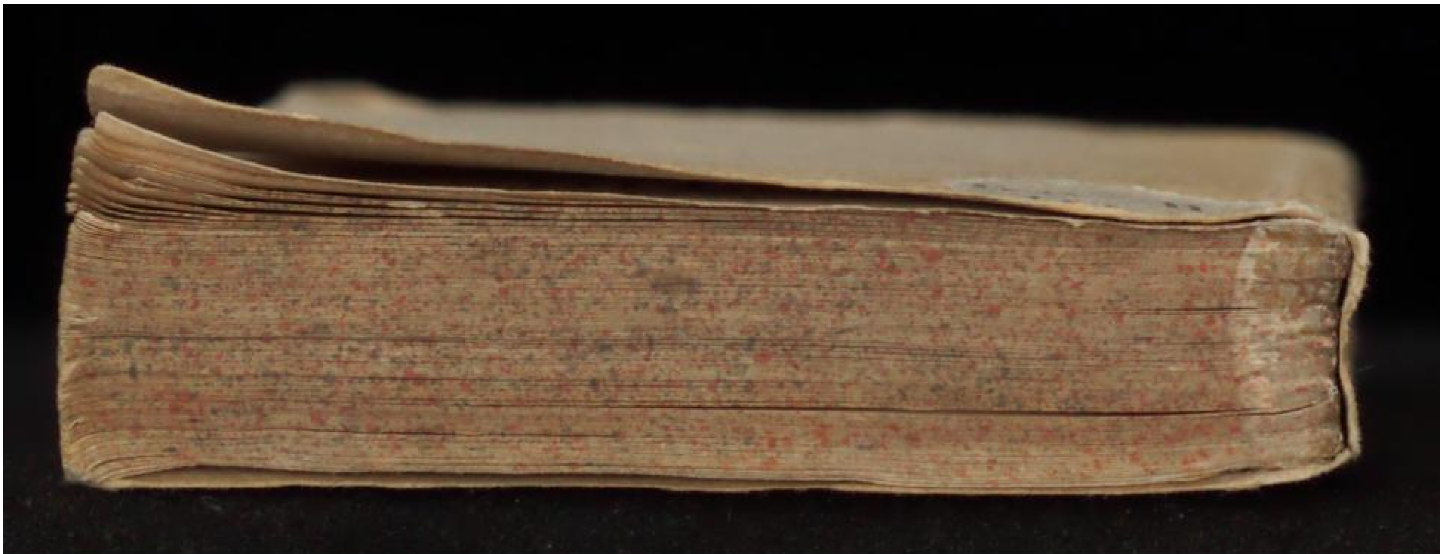
346
H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

TRACTATUS DE JURE DEVOLUTIONIS.

AUTHORE

CLARIS. AC AMPLIS. VIRO

D. PETRO STOCKMANS, J.U.D.

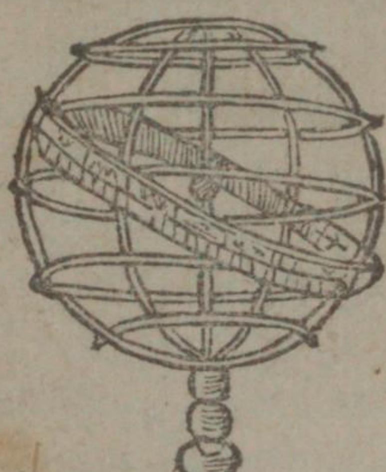
Olim in Academia Lovanienſi Legum Profeſſore,

Nuper in Supremo Brabantiæ Concilio, nunc in Sanctiore, Conſiliario Regio, & Libellorum ſupplicum Magiſtro.

Archivorum Brabanticorum Cuſtode, Juſtitiæ Militaris Supremo Præfecto.

Nec non ad Comitia Imperialia titulo Circuli Burgundici Ablegato.

Editio Tertia auctior & correctior.

AMSTELODAMI,

Apud PETRUM LE GRAND,

M. DC. LXVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

PROOEMIUM.

IVriſprudentiam multorum Camelorum onus eſſe neſcio quis queſtus eſt olim: certè poſterioribus ſæculis in eam molem excrevit, ut vehendis Commentariis, Gloſſis & Tractatibus Juris, onerariæ aliquot naves vix ſufficerent. Huic cumulo librorum detrahere aliquid, ſatiùs ac conducibiliùs foret Reipublicæ quàm adjicere, atque adeò ſi mei arbitrii res ſit, exſcindendum potiùs ex hac denſa & ſqualida ſilva partem aliquam putarem, quàm nova Volumina cudendo in veterem lucum nova ligna ferre. Quid igitur cauſæ eſt quòd inter tot circumſtrepentes occupationes animum induxerim hanc diatriben de Jure Devolutionis *in publicum mittere? Duplex perpulit occaſio quæ hoc factum à communi querela eximat: prima quòd hoc argumentum licèt uſu frequens à*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

nemine quòd ſciam, hactenus tractatum ſit, ſed in tenebris relictum, inter certamina fori locum ſibi invenerit, in qua arena cùm jam frequenter de natura & proprietatibus Devolutionis certatum eſſet vario Marte, accidit tandem de tota controverſia in Suprema Brabantiæ Feudali Curia plenariè diſceptari; ubi quid actum, quid intellectum, quid deciſum in eadem cauſa ante ſeptennium fuerit, infrà Capite ſeptimo repreſentatur. Quæ res judicata, aliis deindè deciſionibus & uſu roborata dubium non eſt quin Juris vigorem nunc obtineat, per leg. 1. Cod. quæ ſit long. conſ. *ne verò ejuſdem memoria in poſterum obliteretur, & in incertum omnia recidant, optimum viſum eſt, & à Judicibus omnibus tunc poſtulatum, ut actis vel publicæ notitiæ commendaretur exemplum pro præjudicio deinceps valiturum in univerſa materia devolutionis.*

Al-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Altera ſcribendi cauſa fuit, quòd cùm nihil hodiè celebratius ſit in ore hominum quàm Devolutio, *etiam vulgo diſtribuente ex eodem Jure ſuprema Imperia ſeu Principatus, in quo tamen illud Jus conſiſtat, & qui ſint ejuſdem effectus omnes per æquè ignorant, atque ita Andabatarum more in tenebris digladiantur, quas diſſipare hoc Commentario ex parte volui.*

Genus ſcriptionis aſſumendum fuit quale materia & occupationes ſcribentis tulerunt: materia tota ex uſu forenſi nata & introducta limatiùs ſermonis genus reſpuit, occupationes verò ſcribenti tam denſæ, ut omnem cogitationem ſtudiorum intercipiant: videor enim mihi uſurpare poſſe illud Plinii junioris Proconſulis Ponti & Bythiniæ in Epiſtola ad Arium Clementem: Diſtringor officio moleſtiſſimo, ſedeo pro Tribunali, ſubnoto libellos, conficio tabulas, ſcribo

plurimas, ſed illiteratiſſimas litteras, ſoleo nonnunquam de his occupationibus queri apud Philoſophum Euphratem, ille me conſolatur, affirmat eſſe hanc Philoſophiæ, & quidem pulcherrimam partem, agere negotium publicum, cognoſcere, judicare, promere & exercere Juſtitiam, quæque Philoſophi doceant in uſu habere.

Ab homine in eundem modum diſtracto ſi quis conſummatum opus expectavit, non illud quod expectavit, ſed lineamenta operis ſeu Ichnographiam potiùs reperiet, cui ſuperſtrui juſtum opus aliquando poſſit ab aliquo eorum quibus plus otii & plus eruditionis eſt; atque interim ſufficiet hîc deſignari quid circa præcipuos Devolutionis Articulos hodie uſu obſervetur, quod inter officia Juris-Conſulti haud poſtremum eſt, & ſub nomine receptarum ſententiarum, *inter*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

inter primas partes Juris olim habitum.

Nam Libros quinque ad Filium ſcripſit Paulus Juris-Conſultus ſub titulo receptarum ſententiarum *quos notis illuſtravit Cujacius, nec diſſimili argumento* Diſputationum *Libros edidit Ulpianus & alii quidam Juris-Conſulti, atque eodem pertinent* Quæſtionum *Libri à Scævola, Papiniano & Africano compoſiti, de iis ſcilicet rebus quæ in auditoriis Jus dicentium quæſita, diſputata & deciſa aliquando fuerunt. Cujuſmodi exemplum exſtat* in l. lecta ff. de rebus creditis, *atque ex ejuſmodi quæſitis & diſputatis naſcebantur firmæ in Foro opiniones, quæ* receptarum ſententiarum *nomen obtinuerunt.*

Particulares locorum Conſuetudines quæ per Diſtrictus & Oppida ſubindè variant & abeunt à generali

rali Provinciæ Conſuetudine , non attingimus quia id infinitum ſit, contenti generalia fundamenta materiæ ſtabiliiſſe, uti in primaria Sede , atque in medio Provinciæ viget. Varietas porrò devolutionis procedit ex diverſitate ſucceſſionis in linea recta, nam ſucceſſioni deſervit devolutio , quæ non aliud agit quàm ſecuritatem præſtare futuræ Liberorum ſucceßioni in eum caſum quo continget Liberos Parentibus ſupereſſe , & eorum bona obtinere, ſecundùm regulas ſucceſſionis inteſtatæ.

Nihil moror eos qui dicturi ſunt potuiſſe multò plura ad hanc materiam pertinentia , & diffuſiùs pleniuſq; omnia tractari : nam id facere ſi quis in animum induxerit , ejus propoſito nihil officiet hæc præcurſoria commentatio, ſed viam potiùs aperiet, atque ita repoſituri ſumus illud Horatii :

Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

——— Si quid habes rectius iſtis
Candidus imperti, ſi non, his
utere mecum.

Sed non ſtatim apud me rectiùs erit quod diffuſiùs aut prolixiùs, qui non procul abſum à Veterum ſenſu, qui dicebant magnum Librum, magnum eſſe malum: ſed amplectar ſi quis potuerit errorem aut ignorantiam meam erudire, qui nihil humani à me alienum puto, & non ignoro ſæpiùs cæteris falli Librorum Scriptores, quod & Galenus in multiloquio ſuo meritò profitetur, qui ſcribit Lib. 2. περὶ συνθέσεως φαρμάκων κατὰ τόπους.

Χαλεπὸν, inquit, ἄντροπον ὄντα μὴ διαμαρθάνειν ἐν πολλόις, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα. τά δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελεσέρως γράφαντα. *Id eſt*, Difficile eſt homo cum ſis, non labi ſeu peccare in multis, quædam quia omninò neſcias, alia quæ malè dijudices, aliqua cùm incurioſiùs ſcribas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Ego verò non tantùm in una ſpecie, ſed in his tribus errantium ordinibus & pluribus ſi velis, libens nomen profiteor meum.

IN-

INDEX CAPITUM.

CAPUT PRIMUM.

Quid ſit Devolutio Conſuetudinaria.

SUMMARIUM.

1. *Occaſio ſcriptionis.*
2. *Devolutionis aliquot effectus, uſque ad num.* 8.
9. *Definitio Devolutionis.*
10. *An recte dicatur* anticipata ſucceſſio, *vel* inchoata ſucceſſio.

CAPUT II.

Quibus in Regionibus & locis vigeat Jus Devolutionis.

SUMMARIUM.

1. *Omnia Feuda Brabantica ſubjecta ſunt Devolutioni.*
2. *In Diſtrictu Lovanienſi omnia immobilia ſubſunt juri Devolutionis.*
3. *Quid obtineat Bruxellæ & Antverpiæ circa Devolutionem.*
4. *Quid obtineat in terroriis vicinis Uckelenſi, Santovienſi & Doornenſi.*
5. *Quid item Sylvæducis, Lyræ, Trajecti ad Moſam, Genapiæ.*
6. *Partes Brabantiæ quæ Devolutionem non agnoſcunt.*
7. *Limburgum & Ditiones Trans-Moſanæ ſubjacent Devolutioni in bonis privatorum.*
8. *Vicinæ quædam Regiones quo jure circà Devolutionem regantur.*
9. *In Germaniæ quibuſdam locis viget Devolutionis Jus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

10. *Cautela contra Devolutionem Germanis uſitatam.*

11. *Galliæ & Juriſconſultis Gallis ignota eſt Devolutio; & hallucinationes Chopini indè natæ deteguntur.*

CATUT III.

Quibus in bonis locus ſit Devolutioni.

SUMMARIUM.

1. *Devolutio pertinet ad immobilia omnis generis.*
2. *Viduus ſecundas nuptias iniens ligatur Devolutione circa noviter acquiſita, & quomodo id intelligendum.*
3. *Immobilia & mobilia quænam dicantur remiſſivè.*
4. *Uſu fori non habentur pro immobilibus etiam fundi niſi inhæredatio per operas legis præceſſerit.*
5. *Poteſt maritus conſtante matrimonio talia bona alienare in quibus inhæredatio facta non eſt.*
6. *Superſtes Conjux talia bona lucratur quaſi mobilia.*
7. *Vetus diſtinctio DD. an actiones mobiles ſint vel immobiles.*
8. *Argumenta contra dictam fori opinionem.*
9. *Ex iſta tamen opinione non ſequitur eum qui ex Conjugibus ſolus inhæredatus eſt Dominum fieri in ſolidum.*
10. *Etiam Conjux non inhæredatus acquirit dimidium conquæſtuum etiam Feudalium.*
11. *Quæ ſit ratio illius Juris.*
12. *Declaratur natura ſocietatis conjugalis.*
13. *Nullum Jus reale acquiritur regulariter niſi per operas legis.*
14. *Inhæredatio non ſuppletur poſſeſſione decennali ſed tricennali.*
15. *Conjux ſuperſtes lucratur bona defuncti etiam immobilia quæ conſiſtebant in actione perſonali.*

16. Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

16. *Conſuetudo Lovanienſis quaſdam res mobiles habet pro immobilibus.*
17. *An iſtius conſuetudinis effectus porrigatur ad ultimas voluntates.*

CAPUT IV.
Quæ ſit origo, ratio & æquitas Devolutionis.

SUMMARIUM.

1. *In quibus conveniant, & in quibus diſcrepent Devolutio Brabantica, & jus lucrorum nuptialium ſecundùm leges Romanas.*
2. *Cur Conjugi ſuperſtiti injiciatur vinculum & prohibitio alienandi priuſquam tranſeat ad ſecundas nuptias.*
3. *Tacitum pactum Conjugum ineſt Matrimonio de conſervandis bonis quæ adferunt, pro Liberis primi thori.*
4. *Hæc benè conſiſtunt, Devolutionem natam eſſe ex Conſuetudine, & fundari ſuper tacito pacto Conjugum.*
5. *Diſceptatio de incommodis Devolutionis, & utilitatibus contrariis, item de æquitate vel iniquitate ejuſdem.*
6. *Quæ ſit antiquitas Devolutionis in Brabantia?*

CAPUT V.
An Devolutio ſit ſucceſſio, hoc eſt an tempore quo ſolvitur matrimonium Liberi ſuccedant in bona ſuperſtitis? an poſteà cùm ille moritur?

SUMMARIUM.

1. *Quòd Devolutio differat à ſucceſſione evincitur quòd alioquin emergant plures abſurditates quæ recenſentur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

2. *Nominatim quòd confundetur ſucceſſio directa Feudalium cum ſucceſſione laterali.*
3. *Conſuetudines feudales diſtinctim & ſeparatis articulis agunt de Devolutione & de ſucceſſione.*
4. *Deſumitur aliud argumentum diſtinctionis inter Devolutionem & ſucceſſionem, quòd Laudemia ſolvantur ex ſucceſſione non ex Devolutione.*
5. *Quartum argumentum diſtinctionis quod Liberi ſuccedentes fiant obnoxii æri alieno Parentum, non etiam Devolutarii.*
6. *Quintum argumentum quod quæ conſtituta ſunt in ſuccedendo aliter ſe habeant in devolvendo, ejuſque rei exemplum.*
7. *Enumerantur decem differentiæ inter Devolutionem & ſucceſſionem.*
8. *Opponuntur jam dictis verba Conſuetudinum feudalium quæ proprietatem devolutorum tribuunt Liberis.*
9. *Reſponſio ad priorem objectionem.*

CAPUT VI.

Apud quem ſit proprietas rerum devolutarum.

SUMMARIUM.

1. *Variæ notiones & acceptiones vocabulorum* Domini, proprietarii, *&c. quodque interdum pro* Uſufructuario *uſurpentur.*
2. *Uſufructuarius interdum vocatur qui revera Dominus eſt, quando poſt aliquod tempus dominium ad alium tranſiturum eſt.*
3. *Ejus ſignificationis exempla ex jure petita.*
4. *Hæres Fideicommiſſo gravatus vulgò haberi ſolet pro Uuſufructuario licèt Dominus ſit.*
5. *Lucra nuptialia dicuntur ad Liberos primi*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

thori pertinere, cùm tamen proprietas ad Parentem ſuperſtitem ſpectet.

6\. *Vera & naturalis proprietas cum effectibus pleriſque ad Conjugem ſuperſtitem pertinet.*

7\. *Non obſtat dominio ſuperſtitis Conjugis, quòd poſt tempus ad Liberos venire debeat.*

8\. *Teſtimonium Joannis Wameſii de natura Devolutionis.*

CAPUT VII.

Caſus obſervatu dignus ſecundùm dicta principia deciſus.

SUMMARIUM.

1\. *Species facti ſuper qua judicatum eſt, ubi aliqui liberorum defuncti ſunt tempore Devolutionis.*

2\. *An eo caſu liberi invicem ſucceſſerint, an verò ſucceſſio delata ſit in mortem matris.*

3\. *Rationes pro ſucceſſione laterali Feudorum.*

4\. *Rationes pro devolutione & poſteà ſucceſſione directa.*

5\. *Judicatum devolutionem non poſſe haberi pro ſucceſſione, & quænam indè conſequuntur.*

CAPUT VIII.

In duplici Devolutione an uſusfructus hæreditarius ad filium, an ad nepotes perveniat?

SUMMARIUM.

1\. *Caſus duplicis devolutionis avi & filii.*

2\. *Moriente avo uſufructuario an bona devolvantur ad filium an ad nepotes.*

3\. *Quomodo intelligendum non eſſe bis continenter locum uſufructui, vulgò* geen tocht op tocht en valter.

4\. *Concluditur pro filio contra nepotes.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT IX.

Quibus modis derogetur Devolutioni.

SUMMARIUM.

1. *Derogari poteſt Devolutioni vel teſtamento, vel pacto conjugum, vel declaratione contraria voluntatis.*
2. *Non incidit talis remiſſio Devolutionis in prohibitionem donandi inter conjuges.*
3. *Poteſt unus conjugum remittere alteri Devolutionem, licèt viciſſim alter non remittat.*
4. *An poſſit Devolutioni derogari teſtamento unius conjugum de ſuis bonis aliter teſtantis quàm dictat Devolutio, idque durante matrimonio.*
5. *Argumenta partis affirmantis.*
6. *Argumenta pro parte negante.*
7. *Reſolutio propoſitæ quæſtionis pro facultate teſtandi.*
8. *An diſſoluto matrimonio talis diſpoſitio mutari poſſit.*
9. *Varii modi derogandi Devolutioni.*
10. *Si ex parte derogetur Devolutioni an in totum corruat?*
11. *An condito teſtamento à parentibus etiam non contrario Devolutioni derogetur tamen eidem?*
12. *Vocatis ex fideicommiſſo alicujus liberis, an id intelligendum ſit ſecundùm regulas Devolutionis? & an qui ex priore thoro ſunt præferantur cæteris.*

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

C A P U T X.

Conſenſus datus in communi teſtamento ut ſuperſtes conjux diſponere poſſit de bonis Devolutioni ſubjectis, an revocabilis ſit?

S U M M A R I U M.

1. *Caſus proponitur de revocatione conſenſus dati, ut ſuperſtes conjux de ſuis bonis devolutis diſponat.*
2. *Commune teſtamentum quiſque conjux pro parte ſua mutare poteſt, ergo, ut videtur, etiam conſenſum ad diſponendum datum in communi teſtamento.*
3. *Conſenſus datus paciſcentibus de hæreditate tertii revocabilis eſt.*
4. *Permiſſio patris quâ concedit filio fam. jus teſtandi revocari poteſt.*
6. *Differentia permiſſionis quâ conceditur conjugi diſpoſitio de bonis ſuis devolutis, & quâ permittitur ſuperſtiti de bonis præmortui diſponere.*
7. *Poſterior permiſſio incidit in ſpeciem donationis causâ mortis alienæ.*
8. *Similis controverſia tractata à Præſide Everardo* conſil. 12.
9. *Dicti conſenſus non continent donationem vetitam inter conjuges.*
10. *An licentia diſponendi data ſuperſtiti conjugi fieri poſſit ſub ſimplici ſignatura? expeditur per diſtinctionem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT XI.

Datâ facultate ſuperſtiti conjugi de bonis prædefuncti diſponendi, an etiam conceſſum cenſeatur ut de propriis devolutioni ſubjectis diſponat.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſâ licentiâ ſuperſtiti diſponendi de bonis prædefuncti, an hoc ipſo data intelligatur poteſtas etiam diſponendi de bonis devolutis?*
2. *Opinio negans amplectenda.*
3. *In ultimis voluntatibus non admittitur extenſio de caſu ad caſum, nec de bonis ad bona per ratiocinationes à majori ad minus, aut alias ſimiles.*

CAPUT XII.

Conjux ſuperſtes utrùm teneatur Inventarium conficere bonorum devolutorum, vel ſatiſdare, ea ſalva fore.

SUMMARIUM.

1. *Non tenetur parens ſuperſtes ſecundùm mores noſtros, conficere Inventarium bonorum devolutorum.*
2. *Ratio, quia non eſt obnoxius reddendis rationibus.*
3. *Poſſunt tamen liberi exigere deſcriptionem bonorum devolutorum, & quæ ſit utriuſque differentia?*
4. *Etiam indubitatum eſt, Parentem ſuperſtitem non teneri ad cautionem fructuariam.*
5. *Exceptio ab hac regula, quæ tamen moribus noſtris non obſervatur.*

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPITUM.

CAPUT XIII.

Utrùm liberi devolutarii ſuſtineant æs alienum contractum durante matrimonio parentum?

SUMMARIUM.

1. *Regula generalis eſt, liberos devolutarios non teneri ad debita contracta durante matrimonio parentum.*
2. *Duplex ratio illius regulæ.*
3. *Conjux ſuperſtes uti hæres mobiliaris tenetur ad eadem debita.*
4. *Hoc jus conſentaneum eſt jurisprudentiæ Romanæ.*
5. *In ſubſidium obſtringuntur bona devoluta.*
6. *Quid dicendum de debitis contractis ante conjugium?*
7. *Quid de debitis contractis à ſuperſtite parente poſt matrimonium?*
8. *Caſus deciſus ex dictis principiis.*

CATUT XIV.

De prohibita alienatione bonorum devolutorum.

SUMMARIUM.

1. *Similis eſt Devolutio fideicommiſſ. quo quis gravatur liberis ſuis poſt mortem ſuam reſtituere.*
2. *Valet alienatio interim dum pendet conditio an liberi ſupervivent parenti ſuo, an non.*
3. *Si deficiat conditio, hoc eſt ſi liberi omnes moriantur ante patrem, manet alienatio perpetuò firma.*
4. *Idem ſtatutum à Juſtiniano circa nuptialia lucra.*
5. *Quid ſi pater dilapidet & perdat res devolutas? an locus ſit hodie L. Imperator ff. ad S.C. Trebell.*
6. *Ad religionem Judicis pertinet quomodo liberis proſpiciat.*

7. An

7. *An vindicare poſſint liberi res devolutas & alienatas, ſi ſint hæredes parentis qui alienavit?*
8. *Stabilitur opinio negans, & reſpondetur contrariis argumentis.*
9. *Quid veniat nomine alienationis? remiſſiùs.*
10. *Quid dicendum de alienatione bonorum devolutorum facta à liberis cum conſenſu vel ſine conſenſu patris? explicatur per varios caſus & ſpecies.*
11. *An parens conſentiens alienationi quam faciunt liberi ſibi præjudicet in pretio.*
12. *An liberi cedere poſſint extraneo jus ſuum conditionale quod habent ex Devolutione?*

CAPUT XV.

Bona devoluta an imputentur in legitimam liberorum.

SUMMARIUM.

1. *Conſtitutio quæſtionis de imputatione bonorum devolutorum in legitimam liberorum, idque per varias ſpecies.*
2. *Argumentum quo nititur opinio de non imputando res devolutas in legitimam liberorum.*
3. *Alterum argumentum ad eandem rem.*
4. *Confirmatur eadem opinio variis exemplis.*
5. *Reſpondetur ad argumenta & exempla adducta.*
6. *Præcautio & explicatio concluſionis de non imputandis devolutis in legitimam, & quando ſic legitimam habeant filii, ut ſint liberi ab ære alieno parentum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

C A P I T U M.

C A P U T XVI.

An valeat parentis ſuperſtitis diſpoſitio de devolutis, cum hac oblatione, ut vel eam patiatur filius, vel contentus ſit ſolâ legitimâ?

S U M M A R I U M.

1. *An poßit parens ſuperſtes diſponere de devolutis cum hâc conditione, ut eam patiantur liberi, vel contenti ſint ſolâ legitimâ?*
2. *An id ſit in fraudem conſuetudinis quæ Devolutionem adfert liberis.*
3. *Pragmatici quid ſentiant de diſpoſitione feudorum in ſimili forma?*
4. *Sed omninò tenendum valere tales diſpoſitiones.*

C A P U T XVII.

An ſatisfaciat pater viduus officio paterno, dotando filiam ex bonis devolutis.

S U M M A R I U M.

1. *Dura eſt Juſtiniani conſtitutio in* l. ult. cod. de dotis prom. *ſtatuens omnem promiſſionem dotis ex bonis ſolius patris eſſe complendam.*
2. *An hoc eò uſque extendendum, ut non ſatisfaciat pater cedens filiæ bona devoluta?*
3. *Quid judicatum de hoc caſu in Camera Spirenſi.*
4. *Refellitur ſententia ejuſdem Cameræ.*
5. *Per mores noſtros ſatisfacit pater aſſignando filiæ ſuæ dotem ex bonis quæſitis conſtante matrimonio.*
6. *Lex ultima* Cod. de dotis promiſ. *plenè non ſervatur apud nos.*
7. *Quomodo dos conſtituenda quando nulla promiſſio præceſſit.*
8. *Vacillatio Germanorum circa Jus Devolutionis.*

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT XVIII.

Filia minorennis primi thori, an in gratiam maſculorum ſecundi thori renunciare poſſit in tabulis nuptialibus Juri Devolutionis quod habet in bonis paternis?

SUMMARIUM.

1. *Filia primi thori ſecundùm leges Devolutionis excludit maſculum ſecundi thori.*
2. *Remedium inventum ad conſervationem familiarum ut renuncient filiæ nubentes Juri Devolutionis & Succeſſionis paternæ.*
3. *Argumenta ex Jure Romano petita quibus improbantur pacta renunciatoria ſucceſſionum.*
4. *Jus Romanum hac in parte abrogatum contrario uſu.*
5. *Juriſconſulti Galli teſtantur de contraria conſuetudine, & renunciationes ejuſmodi admittunt ut validas.*
6. *In Hiſpania idem obtinet atque etiam in Brabantia ac Germania.*
7. *Initium contrarii uſus à conſtitutione Bonifacii VIII. in* cap. quamvis pactum. de pactis in ſexto.
8 *Minor ætas renunciantis non impedit renunciationem, uti nec ſexûs fragilitas, nec reverentia patris.*
9. *Valent tantùm illæ renunciationes quæ fiunt de incerta ſucceſſione, non verò illæ quibus abdicatur ſucceſſio acquiſita.*
10 *Si Devolutio eſſet ſpecies ſucceſſionis, non poſſet ei renunciari per filiam minorennem.*
11. *Diſtinctio variorum caſuum in quibus fit renunciatio Devolutionis & Succeſſionis.*

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPITUM.

CAPUT XIX.

An Renunciatio filiæ irrita fiat, ſi intra conſtitutum tempus pecunia dotalis quam pater promiſerat non ſit numerata?

SUMMARIUM.

1. *Nuda renunciatio Devolutionis vel Succeſſionis ſine aliquo viciſſim dato vel promiſſo, nullius momenti eſt, & ab ea reſiliri poteſt etiamſi juramentum adjectum fuerit.*
2. *Non eſt neceſſe ad validitatem renunciationis ut pecunia præſens numeretur, ſed ſufficit promiſſio.*
3. *Filia dicitur dotata per ſolam promiſſionem dotis.*
4. *Ratio ex qua ſequi videtur quod deficiente ſolutione dotis, etiam corruat ipſa renunciatio.*
5. *Altera ad eundem finem ratio.*
6. *Argumentum in contrariam partem, quod promiſſor quidem ſit in mora, ſed ea purgari poſſit.*
7. *Si non purgetur mora à debitore, non propterea deficit aut reſcinditur contractus.*
8. *Poteſt tantùm contra moroſum debitorem agi remediis ordinariis & civilibus, non occupari aut invadi ipſa ſucceſſio.*
9. *Uti venditor non poteſt reſilire à venditione ob non ſolutum pretium, ita non poteſt recedi à renunciatione ob non ſolutam dotem.*
10. *Objectio, quòd hac in parte diſtinguendum ſit inter contractus nominatos & innominatos.*
11. *Reſponſio, quòd diſtinctio iſta evanuerit pridem in foro, & omnes contractus hodiè in eo conveniant,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

veniant, quod contra non ſatisfacientem agendum ſit ut impleat.

12. *Solutio argumenti propoſiti numero 5.*
13. *Galli Juriſconſulti quoque ſentiunt non corruere renunciationem ob non ſolutam dotem quæ promiſſa fuerat.*
14. *Non poteſt recedi à jure prætextu imaginariæ æquitatis quam Belgæ non admittunt contra jus commune.*

CAPUT XX.

De Renuntiationum quibuſdam Speciebus, An caducæ fiant ob non ſolutam dotem, vel aliud non implementum.

SUMMARIUM.

1. *Poteſt renunciatio ſic expreſſè fieri ut non ſolutâ dote tempore conſtituto, ipſa irrita ſit.*
2. *Idque vel ſub conditione ſuſpenſiva vel ſub reſolutiva.*
3. *Etiam ſub modo concipi poteſt Renunciatio, v. g. ut is in cujus gratiam fit, geſtet inſignia Familiæ illuſtris.*
4. *Quoad Devolutionis renunciationem nihil intereſt inter conditionem & modum, & ſemper attenditur cauſa finalis.*
5. *Poteſt Renunciatio fieri duabus ex cauſis, ubi prævalet ſemper cauſa primaria ſeu finalis.*
6. *Si concurrat dotis conſtitutio cum conſervatione Familiæ, hæc poſtrema primaria cauſa eſt, non prior.*
7. *Cauſa renunciandi quæ pro ſcopo habet Reipublicæ ſalutem vel utilitatem, ſemper primaria eſt.*
8. *Quid de Regiis connubiis & pactis renunciatoriis iiſdem*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

iiſdem adjectis, quorum duo exempla proponuntur, & in iis quædam obſervatu digna, de quibus reſolutio in medio relinquitur.

9. *In dotationibus Regiarum filiarum quid fuit aliquando obſervatum, ſi dotalis pecunia non numeraretur.*

10. *Recapitulatio præcipuarum rationum pro & contra renunciationes publicarum ſucceſſionum.*

CAPUT XXI.

Utrùm ipſe Ducatus Brabantiæ ſubjectus ſit Devolutioni?

SUMMARIUM.

1. *Argumentum primum pro parte affirmante ex re judicata* 1230, *contra Ducem Brabantiæ Henricum, qui viduus cùm eſſet, bona quædam alienaverat.*
2. *Alterum argumentum ſumitur ex regula feudali, quòd feudum dominans ſequatur conditionem & mores feudorum ſervientium.*
3. *Tertium argumentum ex eo deducitur, quòd Principes Belgii jurare ſoleant ſe obſervaturos mores & Jura Regionum.*
4. *Econtrà non concludunt argumenta adducta: nam ſententia lata contrà Henricum Ducem Brabantiæ non agit de ipſo Ducatu, ſed de* bonis quibuſdam *Ducis.*
5. *Ulterior ejus rei probatio per argumenta irrefragabilia.*
6. *Quid obtinuerit ante ſæculum duodecimum circa ſucceſſionem Ducatus.*
7. *Quid ordinatum* 1204. *per Philippum Regem Romanorum circa eandem ſucceſſionem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

8. *Quid ſanxerit Carolus Quintus Imperator circa ſucceſſionem fœminarum in Principatus Belgii.*
9. *Alia acta ejuſdem Caroli Quinti, quibus oſtendit ſe Jus Devolutionis circa Provincias Belgii non agnoſcere.*
10. *Similia acta Philippi Quarti Hiſpaniarum Regis, quibus idem luculenter declaravit.*
11. *Abſurditates quæ reſultant ex contraria ſententia.*
12. *Non valet hac in re ratiocinatio à privato ad publicum.*
13. *Reſponſio ad ſecundum argumentum de ſequenda conſuetudine feudorum ſervientium.*
14. *Sepoſitâ omni lege propriâ circa ſucceſſionem Brabantiæ, quodnam Jus eo caſu ſequendum.*
15. *Non poſſe recurri ad Jus feudale Brabantiæ, quod evincitur ſcriptum eſſe privatorum feudis.*
16. *Quid olim à Ducibus Brabantiæ aſſignatum ſit filiabus Ducum.*
17. *Unicum extat exemplum, ubi filia Ducis partem Ducatus ſibi aſſerere voluit* 1326.
18. *Sed repulſam paſſa ex eo capite, quòd mulieribus nullum jus competat ſuccedendi in Ducatu quamdiu maſculus aliquis ſupereſt, ubi & Hiſtoria totius rei geſtæ refertur.*
19. *Juri Gentium adverſari videtur, ut in publico regimine fœmina præferatur mari ejuſdem gradus.*
20. *Objectio quòd Brabantia ſit qualitatis feudalis recognoſcens Imperium Germanicum, quod exponitur & limitatur.*
21. *Rurſum oſtenditur non poſſe ex feudis aut aliis bonis privatorum argumentum trahi ad devolutionem ipſius Ducatus, abſurda quæ inde ſequerentur.*
22. *Si Devolutioni locus non eſt circa Ducatum Brabantiæ, quid ſibi vult quòd Wenceſlaus Secun-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

cundus declaravit 1411. *ſe Devolutioni Brabanticæ in gratiam Ducis Anthonii renunciare? id exponitur & oſtenditur ab æquivocatione vocis* Devolutio *procedere.*

CAPUT XXII.

Etiam admiſſâ Devolutione Ducatûs Brabantiæ non fore conſequens Filiam primo thoro genitam præferri Filio ſecundi thori.

SUMMARIUM.

1. *Etſi concederetur Devolutioni locum eſſe circa Ducatum Brabantiæ, non ſequeretur inde Filiam primi thori præferri Filio ſecundi thori.*
2. *Omnis diſpoſitio generalis intelligenda eſt de Perſonis capacibus, & habilibus.*
3. *Ante quatuor ſæcula Filiæ Ducum Brabantiæ prorſus inhabiles erant ſucceſſionis Ducatûs Brabantiæ.*
4. *Anno* 1204. *à Philippo Rege Romanorum id temperatum, & Filiæ capaces redditæ, ſi nulli maſculi extiterint.*
5. *Hoc jus deindè nunquam mutatum ſed ſæpius confirmatum, nominatim per Carolum V. Imperatorem.*
6. *Aliter ſe res habet in ſucceſſione privatorum feudorum.*
7. *Non poſſe duci Argumentum à privatis feudis ad ſupremas poteſtates.*
8. *Duæ regulæ vigent in privatis feudis, prima quod feuda redacta ſint ad inſtar patrimo-*

nialium, ſecunda quod fœminæ in pleriſque exæquatæ ſint maſculis.

9. *Hæ regulæ non obtinent in publicis poteſtatibus.*

10. *Teſtimonium P. Gudelini Juriſconſulti Belgii non obſervari in publicis ſucceſſionibus regulas privatorum feudorum.*

11. *Recapitulatio quorumdam Argumentorum in eandem rem.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

TRACTATUS DE JURE DEVOLUTIONIS.

CAPUT PRIMUM.

Quid ſit Devolutio Conſuetudinaria.

SUMMARIUM.

1. *Occaſio ſcriptionis.*
2. *Devolutionis aliquot effectus, uſque ad num.* 8.
9. *Definitio Devolutionis.*
10. *An rectè dicatur* anticipata ſucceſſio, *vel* inchoata ſucceſſio.

APud omnes quidem Gentes cultiores eſt aliquis honos & prærogativa primarum Nuptiarum, & Liberorum qui ex iis geniti ſunt, ſed nuſquam tanta quam apud Brabantos & vicinas aliquot Nationes, apud quas diſſoluto primo Matrimonio, ſive ſecundum ſequatur ſive non, Liberis iſtius Thori obveniunt bona omnia immobilia utriuſque Parentis; priùs quidem defuncti per legitimam ſucceſſionem inteſtati: ſuperſtitis verò, & adhuc viventis per Devolutionem, cujus vi bona illius addicta & affecta ſunt liberis iſtis proprieta-

te tenus, conſuetudine injiciente vinculum ſuperſtiti, ne ea alienare poſſit, ſed conſervare omnia teneatur integra, donec ex cauſa ſucceſſionis pleno jure Liberi primi conjugii ea acquirant, quod vinculum conſuetudinarium, *Devolutionem* vocamus. De cujus natura & efficacitate ideo aliquid commentandum ſuſcepi, quod viderim Pragmaticos noſtros & forenſem popellum perpetuò hanc rem ut incertam certare, & litibus complere Tribunalia, cùm jam tritura judiciorum & rerum judicatarum auctoritas finem rixis & vitilitigiis impoſuiſſe
1. debeat. Minuendis proindè litibus hæc opera à me ſuſcipitur, ne ſemper diſputetur, in quo ſita ſit Devolutionis natura; an ſpecies quædam ſit anticipatæ ſucceſſionis, an aliud quidpiam; utrùm proprietas devoluta revera ſit apud Liberos, an apud Parentem ſuperſtitem; De his enim & ſimilibus, niſi ſemel conſtiterit, de hoc argumento judicia omnia vacillare neceſſe erit.

Movit etiam quòd vicinos Populos craſſis hallucinationibus deluſos, aliter de Jure iſto ſentire videam quàm ſentiendum ſit undè pernicioſi erroris anſa ſubinde arripitur.

Primùm igitur de effectibus Devolutionis ſummatim dicendum eſt, ut indè quæ ſit ejus natura & vis colligi poſſit.

Co

Conſtat inprimis diſſoluto Matrimonio 2.
parentem ſuperſtitem, cui Liberi inde ſint, non poſſe bona ſua immobilia alienare, pignori dare, aut de iis quoquo modo diſponere, quamdiu illi vivunt; Sed habet ſuperſtes plenam utendi, fruendi, poſſidendi & adminiſtrandi facultatem, ſine onere cautionis, aut reddendarum rationum.

Secundò, dum durat Devolutio, non 3.
poſſunt liberi quidquam eorum bonorum attingere, nec uti, frui, poſſidere, neque etiam alinare, aut de iis diſponere, non ſolùm de uſufructu, ſed nec de proprietate illa nuda, quam conſuetudines dicunt, ad eos eſſe devolutam, ut infrà oſtendetur.

Tertiò, proprietas devoluta ſine dubio 4.
reali vinculo Liberis primi Conjugii eſt affecta & affixa in ſecuritatem futuræ Legitimæ ſucceſſionis, in cujus præjudicium quidquid à ſuperſtite Parente agitur nullius eſt momenti, habentque Liberi actionem in rem ad ea bona vindicanda, ſi ad alium poſſeſſorem devenerint.

Quartò, Conjux Superſtes non eſt nu- 5.
dus uſufructuarius bonorum Devolutorum, ſed habet jus quoddam pinguius & plenius quàm ſit uſusfructus communis, quem *formalem* vocant interpretes, unde non ſimpliciter in conſuetudinibus vocatur *Tochtenaer*, hoc eſt uſufructuarius, nec uſusfructus ille dicitur ſimpliciter *Tocht*,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſed *Erf-tochtenaer*, & *Erf-tocht*, quo ſignificatur proprietatem junctam & mixtam eſſe tali uſufructui, cùm lingua Belgica *Erf* ſignificet proprietatem, & fundiarium jus, undè vocabulum *Erf-man* deſignat proprietarium, & *Erf-pachter* colonum perpetuarium, qui utile Dominium in re habet, conſequenter verbum *Erf-tocht* rectius vertemus *uſumfructum fundiarium*, quam *hæreditarium* ut vulgò vertunt, cùm nihil commune habeat uſusfructus ille cum hæreditate vel ſucceſſione. Novum verò non eſt uſumfructum adſcribere illi qui proprietatem habet, cùm duplex ab interpretibus juris ſtatuatur uſusfructus, unus *Formalis*, qui ſeparatus eſt à proprietate, alter *Cauſalis*, qui cum ſua cauſa ſeu proprietate conjunctus eſt, in quam poſtremam ſpeciem incidit conſuetudinarius hic uſusfructus, quem *Erf-tocht* dicunt *D D. paſſim ad rub. de Uſufructu.*

6. Quod verò pleniùs jus ſuperſtiti competat quàm ſit uſusfructus formalis, argumento eſt, quod Liberis iſtius Matrimonii omnibus vitâ functis, ſuperſtes plenum Dominium in iis habeat, non quaſi de novo acquiſiverit titulo ſucceſſionis à Liberis (cùm id quod dicimus, locum habeat etiam cùm alius eſt Hæres liberorum) ſed tanquam nihil unquam Juris ab eo abceſſerit, undè nec alienationes, quas interim fecit

fecit eorum bonorum, reſcinduntur ab Hæredibus Liberorum, ſed ratæ manent ut infrà latius dicendum eſt.

Liberi etiam ad quos proprietas devoluta eſt à legibus municipalibus & pragmaticis, non dicuntur ſimpliciter *Proprietarii*, aut *Domini* eorum bonorum, ſed ſemper ferè cum aliqua additione, *Proprietarii nudi*, *Domini in ſpe*, *Domini ſub conditione*, *ſi Parenti ſuo ſupervivant*, *&c.* Nihil verò prohiberet eos dici abſolutè *Dominos*, ſi proprietas revera apud eos eſſet, licet ſejuncta ab uſufructu: nam *rectè dicimus eum fundum totum noſtrum eſſe, etiam cùm uſusfructus alienus eſt, l. 25. ff. de verb. ſign.*

Quintò, Proprietas bonorum devolutorum, ut infrà apparebit, revera manet apud Parentem ſuperſtitem, ſed imperfecta, & velut ſopita propter prohibitam alienationem omnem & diſpoſitionem in fraudem Liberorum iſtius Thori, undè non malè alicubi vocatur Devolutio, *Proprietè bridée*, ſeu *Frænata proprietas* : ad Liberos verò nihil aliud tranſit per devolutionem quàm ſecuritas habendi & fruendi bonis devolutis, ſub conditione, *ſi ipſi Parenti ſuo ſupervivant*, quâ conditione deficiente, non inconcinnè alicubi *Flos ſine fructu* Devolutio vocatur. 7.

Sextò, conſtabit infrà multum intereſſe 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

inter *devolutionem* & *ſucceſſionem*, & alio prorſus jure & effectu bona prædefuncti Parentis ad Liberos pervenire, quàm quæ à ſuperſtite ad eos devolvi dicuntur. Iſta quippè ſtatim à morte Parentis alienare poſſunt, ſi aliud nihil obſtet, veluti infirma ætas: frui etiam ac uti, niſi conſuetudo uſumfructum ſimplicem ſuperſtiti loco Doarii concedat; hæredes inſuper fiunt defuncto Parenti. Quorum nihil habet locum reſpectu bonorum quæ à ſuperſtite devolvuntur.

9. Ex hac delineatione effectuum devolutionis videtur hæc definitio concipi poſſe, ut ſit *vinculum quod per diſſolutionem Matrimonii conſuetudo injicit bonis immobilibus ſuperſtitis conjugis, ne ea ullo modo alienet, ſed integra conſervet ejuſdem matrimonii Liberis, ut in ea ſuccedere poſſint, ſi Parenti ſuo ſuperfuerint, vel ipſi, vel qui ab ipſis nati fuerint, excluſis Liberis ſecundi vel ulterioris Thori.*

10. Sunt qui devolútionem ſpeciem eſſe dicant *Anticipatæ ſucceſſionis*, ut Henr. Kinſchotius reſponſo 76. num. 27. alii volunt eſſe *Inchoatam ſucceſſionem quæ perficitur morte ſuperveniente Superſtitis conjugis*, ſed hæ deſcriptiones præterquàm quod remotæ ſint, & vim rei non ſatis exprimant, funſdantur ſuper exemplis diſſimilibus & locis Juris huc neutiquam applicabilibus, nam in *l.* 25. *ff. de inoffic. teſtam. item in leg.*

56. §. *ult. ff. ad leg. Fal.* (undè formulæ iſtæ petitæ ſunt) agitur de rebus quæ donantur futuro Hæredi per modum prælibationis, vel anticipationis Hæreditariæ, quæ ad eum vivente donatore tranſeunt pleno jure tam Dominii quam uſusfructus, quod ſecùs eſt in devolutione, ubi uſusfructus & poſſeſſio cum naturali ac radicali Dominio manet apud ſuperſtitem Conjugem; Liberis autem acquiritur quædam *nuda, civilis, ficta*, & *ſub conditione* proprietas, quæ reipſâ non aliud eſt, quàm ſecuritas habendi ſi Parenti ſuo ſupervivant, quod infrà diffuſius dicetur.

Apparet ex jam dictis, duas eſſe quaſi partes ſeu primarios duos effectus Devolutionis, primò quod Parens ſuperſtes non poſſit bona ſua immobilia alienare: ſecundò quod Liberi primi conjugii excludant Liberos ſecundi ab eorumdem bonorum ſucceſſione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT II.

Quibus in Regionibus & locis vigeat Jus Devolutionis.

SUMMARIUM.

1. *Omnia Feuda Brabantica ſubjecta ſunt Devolutioni.*
2. *In Diſtrictu Lovanienſi omnia immobilia ſubſunt juri Devolutionis.*
3. *Quid obtineat Bruxellæ & Antverpiæ circa Devolutionem.*
4. *Quid obtineat in territoriis vicinis Uckelenſi, Santovienſi & Doornenſi.*
5. *Quid item Sylvæducis, Lyræ, Trajecti ad Moſam, Genapiæ.*
6. *Partes Brabantiæ quæ Devolutionem non agnoſcunt.*
7. *Limburgum & Ditiones Trans-Moſanæ ſubjacent Devolutioni in bonis privatorum.*
8. *Vicinæ quædam Regiones quo jure circà Devolutionem regantur.*
9. *In Germaniæ quibuſdam locis viget Devolutionis Jus.*
10. *Cautela contra Devolutionem Germanis uſitatam.*
11. *Galliæ & Juriſconſultis Gallis ignota eſt Devolutio; & hallucinationes Chopini indè natæ deteguntur.*

IN primis per univerſam Brabantiam ſubſunt Juri Devolutionis bona omnia feudalia, quæ Duci Brabantiæ accepta feruntur, & ab eo tanquam Domino directo de-

dependent. Id teſtantur conſuetudines ipſæ feudales Brabantiæ, auctoritate publicâ collectæ, & in ſcriptum redactæ à Curia ipſa clientelari, atque exhibitæ deinde Duci Albano, harum Provinciarum nomine Regis Gubernatori anno 1570. quas omnes ſciunt uſu obſervari.

Dictæ conſuetudines ſub titulo de ſucceſſione Feudorum Articulo 22. ſtatuunt diſertè & generatim, *Separatione thori Liberos indè natos fieri proprietarios Feudorum quæ ſuperſtes habebat, & ſuperſtitem manere ſolummodò eorundem uſufructuarium hæreditarium, ſeu fundiarium.*

Articulo 23. *Statuitur talem proprietatem morte prolis vel prolium devolvi ulterius ad eorum Liberos, iiſque deficientibus ad eorum Fratres & Sorores.*

Articulo 24. Sancitur, *Si tales liberi aut liberorum liberi decedant ſine legitima ſobole revertitur talis proprietas ad Patrem, Avum, vel Proavum, ita ut is iterum fiat pleno jure Dominus Proprietarius.*

Hæc aliaque complura de Feudis Brabanticis ibidem diſponuntur, hoc eſt quæ beneficio Ducis à privatis tenentur & recognoſcuntur; ad Ducatum autem ipſum interpretatione extendi nequeunt, ut infrà dicendum.

Deindè bona omnia immobilia etiam allodia & cenſalia ſita ſub reſſortu ac di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tione Lovanienſi Juri Devolutionis ſubjecta ſunt, prout conſuetudo illius diſtrictûs auctoritate Principis roborata apertè definit, nam *Articulo undecimo titulo de ſucceſſionibus* ſtatuit *uno è Conjugibus moriente ad Liberos illius matrimonii devolvi & obvenire proprietatem bonorum omnium immobilium quæ dicti Conjuges & quivis eorum tempore obitus primi morientis poſſidebant, ita ut ſupervivens dicta bona in totum vel pro parte nequeat diſtrahere, obligare, alienare, aut de iis diſponere, ne quidem inter dictos Liberos.* Verba ipſa textus linguâ noſtrâ Vernaculâ ſunt, *Devolveert ende verſterft de proprieteyt ende erfdom, &c.*

Hoc verò ſingulare ſtatuit eadem Conſuetudo *Articulo* 12. *dicti tituli*, ut ſi mulier vidua liberos habens ex priore conjugio tranſeat ad ſecundas nuptias, atque alios inde liberos ſuſcipiat, omnes utriuſque thori æqualiter & in capita ſuccedant; ita ut hac in parte melior ſit mulierum conditio quàm virorum, qui conatus omnes adhibuerunt anno 1622. quando ad incudem revocati ſunt conſuetudinis Articuli ut æquari mulieribus poſſent, quod obtinere nequiverunt: Sed quoad reliquos effectus Devolutionis eadem omnia in mulieribus locum habent quæ in viris.

3 In Urbe Bruxellenſi & Antverpienſi & Pomœriis ac territoriis eiſdem cohærentibus

bus Jus Devolutionis non agnoſcitur niſi in bonis feudalibus, ſed territoria quædam non procul à dictis Urbibus ſita, Juri iſti ſunt obnoxia, veluti ditio Uckelenſis ſita in agro Bruxellenſi, quæ Pagos plurimos complectitur, uti videre eſt ex *Articulis* 4. 6. 10. & 11. Conſuetudinum ejuſdem diſtrictûs auctoritate 4
publicâ collectarum: uti & diſtrictus univerſus Santovienſis & Doornenſis in Regione Antverpienſi ſitus, ubi non tantùm obtinet Jus Devolutionis in bonis ipſius diſtrictus, ſed & in iis omnibus quæ ſita ſunt in pagis & locis quæ in materia appellationis juriſdictiones iſtas agnoſcunt, uti oſtendit *Articulus* 4. earumdem Conſuetudinum auctoritate Principis recens confirmatarum.

Ex iis quæ de Urbe Bruxellenſi diximus apparet falli *Præſidem Everardum* qui in *Reſponſo* 136. generatim ſcribit Bruxellæ locum eſſe Juri Devolutionis, quem errorem etiam errat *Renatus Chopinus de moribus Pariſiorum lib.* 2. *tit.* 3. *num.* 7.

Jure quoque Devolutionis utitur terri- 5
torium Sylvæducenſe, itemque ager ſeu ambitus Urbis Lyranæ, oppidum quoque Trajectenſe ad Moſam, ac diſtrictus Genapienſis.

Hæ quas diximus Brabantiæ portiones 6
devolutionem agnoſcunt, reliquæ non

paucæ reſpuunt, nam præter Antverpiam & Bruxellam Urbes, exemptæ ſunt ab eo jure Urbs Breda, ac circumjacentes Pagi qui Baronatum Bredanum conſtituunt: Bergoſoma quoque ejuſque ager qui Marchionatum Bergenſem componit: Herentallium inſuper ac Lyranum oppidum, itemque Nivella cum ſuo diſtrictu, Turnhoutana quoque & Ryenſis ditiones plures Pagos complexæ, jus iſtud ignorant.

7. Extra Brabantiam verò Jure Devolutionis reguntur Ducatus Limburgenſis, ac reliquæ ditiones Trans-Moſanæ quæ jam olim Brabantiæ annexæ facilè in ejus mores tranſiverunt,

8. Geldriæ quoque Ducatum ajunt periti illius Regionis, Jure Devolutionis regi, qui utrùm in totum conſentiant hac in parte cum Jure Devolutionis Brabanticæ, exploratum nondum habeo.

Aliæ quædam vicinæ Provinciæ aliquos effectus devolutionis admittunt, ſed nomine devolutionis non utuntur, ſic in Hannoniæ Comitatu patri viduo, qui filium habet ex primo matrimonio, non licet alienare patrimonialia feuda, etiam quæ poſt ſolutum matrimonium ei obvenerunt, uti ſtatuitur per Conſuetudines ejuſdem Regionis *Cap* 94. *Articulo* 8. Quòd ſi filiam tantùm habeat ex primo conjugio & filium ex ſecundo, alienare pater poterit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

quod in Brabantia ſecus ſe habet, ubi neutro caſu talis alienatio permiſſa eſt.

Hæc inſuper differentia eſt inter utramque Regionem, quòd apud Hannones filius ſecundi thori præferatur in ſucceſſione inteſtata feudali filiabus prioris thori, quod juri communi Feudorum etiam conſentaneum eſt, ſed in Brabantiæ illa parte quæ devolutionem recipit id non obtinet reſpectu allodialium vel communium Feudorum, à quibus argumentum duci non poſſe ad ipſum Ducatum infrà oſtendetur.

Apud Namurcenſes Liberis primi thori addicta ſunt bona omnia immobilia quæ conjuges illius thori poſſederunt, excluſis liberis ſecundarum nuptiarum, quibus in vicem & compenſationem addicuntur omnia tempore illarum nuptiarum quæſita.

Apud Leodienſes itidem vicinos noſtros devolutioni quoque locum eſſe, videre licet ex *Articulo* 123. *& ſequentibus aliquot Conſuetudinum* ejuſdem Regionis, quas eleganti Commentario illuſtravit D. Carolus de Mean, diſtrictûs illius & vicinarum ditionum Papinianus, & quamvis non in omnibus cum Brabantica Devolutione conſentiant, in eo tamen quod primarium eſt conveniunt, quòd immobilia ex primo matrimonio procedentia pertineant ad Liberos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

indè natos, excluſis his qui ex ſequentibus nuptiis procreantur; quodque nec Parens ſuperſtes, nec Liberi ad quos proprietas conſuetudinaria devoluta eſt, alienare bona iſta poſſint, de quo vide dictum D. Mean *obſervatione* 87. 112.

9. In multis quoque Germaniæ ſuperioris Regionibus locum eſſe Juri Devolutionis ſcribit Mynſingerus *Centuriâ* 5. *obſervatione* 32. his verbis: *In multis Germaniæ locis pro conſuetudine obſervatur ut mortuâ matre, tamen ſuperſtite patre, bona immobilia fiant propria Liberorum (quæ dicuntur affecta Liberis) ita ut pater tantùm uſumfructum in iis habeat.*

Apparet delineatam eſſe rudi minervâ Devolutionem noſtram Brabanticam, de qua idem Mynſingerus magis dilucidè in aliis quibuſdam obſervationibus.

10. Quia verò hæc obſervatio admodum dura eſt Parentibus, ſcribit *Jacobus Riccius in Commentario ſuo de unione prolium cap.* 1. indè natum eſſe ut frequenter contrariis pactionibus in Germania Conjuges derogent conſuetudini Devolutionis, & conventiones ineant de ſervandâ æqualitate bonorum inter proles quæ ex diverſis conjugibus natæ fuerint, quales tractatus ibidem vocant *Uuniones prolium*, de quibus qui uberiùs inſtrui volet, adire poterit Germaniæ Juriſconſultos.

Porrò

Porrò loca quæ ſuprà dixi uti Jure Devolutionis recenſet *Henricus Kinſchotius in tractatu de facultate teſtandi de Feudis cap. 6. & reſp. 65.* ſecundùm ſtatum ſui ævi etiam Nivellam complexus quæ tunc Devolutione utebatur, & poſteà uti deſiit ubi Principis auctoritate antè paucos annos recognitæ prodierant.

In univerſa Gallia nullibi videtur eſſe locus Devolutioni, cùm *Chopinus* dicto 11
loco colligens omnes conſuetudines quæ huic Juri appropinquant, non potuerit vel unum exemplum ex Gallicis adducere, quæ Devolutioni locum dent, ſed tantum mores Urbis Lovanienſis, & Bruxellenſis, circa quos tamen etiam hallucinatus eſt, primum in eo quod Urbi Bruxellenſi adſcripſerit Devolutionem quæ ibi non obtinet, ſecundò quod Lovanienſes viduas perperam huic Juri generatim ſubjecerit, cùm ſuprà dictum ſit Liberos ex eis natos ſecundo Thoro, æqualiter cum primis ibi concurrere.

Adeò incognitum eſt Jus Devolutionis Gallicis Scriptoribus, ut diſertiſſimus Juriſconſultus ubi materiâ poſtulante mentionem injicere debuit, ſtatim non uno modo lapſus ſit, ut rectè facturi videantur Galli ſi à jure tam peregrino & exotico ſe abſtnuerint.

CA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT III.

Quibus in bonis locus ſit Devolutioni.

SUMMARIUM.

1. *Devolutio pertinet ad immobilia omnis generis.*
2. *Viduus ſecundas nuptias iniens ligatur Devolutione circa noviter acquiſita, & quomodo id intelligendum.*
3. *Immobilia & mobilia quænam dicantur remiſſivè.*
4. *Uſu fori non habentur pro immobilibus etiam fundi niſi inhæredatio per operas legis præceſſerit.*
5. *Poteſt maritus conſtante matrimonio talia bona alienare in quibus inhæredatio facta non eſt.*
6. *Superſtes Conjux talia bona lucratur quaſi mobilia.*
7. *Vetus diſtinctio DD. an actiones mobiles ſint vel immobiles.*
8. *Argumenta contra dictam fori opinionem.*
9. *Ex iſta tamen opinione non ſequitur eum qui ex Conjugibus ſolus inhæredatus eſt Dominum fieri in ſolidum.*
10. *Etiam Conjux non inhæredatus acquirit dimidium conquæſtuum etiam Feudalium.*
11. *Quæ ſit ratio illius Juris.*
12. *Declaratur natura ſocietatis conjugalis.*
13. *Nullum Jus reale acquiritur regulariter niſi per operas legis.*
14. *Inhæredatio non ſuppletur poſſeſſione decennali ſed tricennali.*
15. *Conjux ſuperſtes lucratur bona defuncti etiam immobilia quæ conſiſtebant in actione perſonali.*
16. *Conſuetudo Lovanienſis quaſdam res mobiles habet pro immobilibus.*
17. *An iſtius conſuetudinis effectus porrigatur ad ultimas voluntates.*

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

COnſuetudines quæ Juri Devolutionis 1.
locum dant, ſubjiciunt eidem res omnes immobiles ſuperſtitis Conjugis tam Feudales quam Allodiales, tam Patrimoniales quam Acquiſitas, ſive ante matrimonium ſive eo conſtante acquiſitæ ſint. Quòd ſi is qui viduus factus eſt aliqua bona de novo in viduitate ſua acquiſiverit, immunia quidem ſunt à Devolutione quamdiu viduus manet, eaque alienare liberè poteſt, etiamſi tranſierit ad ſecundas nuptias, ſed ſi in ſecundam viduitatem incidat, & ex iterato connubio liberos habeat, bona acquiſita durante viduitate, ad Liberos ſecundi matrimonii devolventur, ita tamen ut Liberi primi Matrimonii ab illorum ſucceſſione non excludantur, & ſi ſecundi Thori Liberi ante Patrem moriantur facultas de iis diſponendi ad Patrem ſuperſtitem revertatur. Cujus poſtremi hæc evidens ratio eſt, quod cùm exiſtentia Liberorum ſit cauſa finalis iſtius devolutionis, his è medio ſublatis ceſſare debeat devolutio, & vinculum ei cohærens: priùs verò inde evincitur quod ſecunda devolutio inſtituta non profit illi ut diminuat jus ſucceſſionis primorum Liberorum: nam unicè ſervit ad cuſtodiendam legitimam ſucceſſionem ſecundorum Liberorum, minimè vero ut alienam ſucceſſionem turbet aut minuat;
quod fieret ſi illius intuitu Liberi primi 3.
thori

thori non eſſent participes bonorum quæſitorum conſtante ſecundo matrimonio. Hæc tamen ita niſi particularis conſuetudo aliud dictet, qualis eſt conſuetudo Namurcenſis de qua cap. ſuperiori.

2. Quænam porrò res comprehendantur ſub *immobilibus*, & quænam veniant nomine *mobilium*, latè ab Authoribus Júris tractatum & diſputatum eſt.

Quas prolixas controverſias hic reſumere neque animus, neque otium eſt; tum quòd uſu ac triturâ fori certam definitionem pleraque acceperint quæ ambigua erant: tum quòd à propoſito noſtro alienum ſit communes quæſtiones quæ in cujuſvis generis materias incidunt hic con-
3. gerere; ſed ea ſolùm attingere & exponere, quæ huic materiæ propria ſunt. Si quis interim circa communia iſta inſtrui volet, adire poterit poſt veteres Auctores *P. Peckium in Tractatu de Teſtam. conjugum lib. 5. cap. 30. Argentræum ad conſuetudinem Britanniæ. Art. 219. & 48. Tiraquellum de retractu gentil. §. 1. Gloſſ. 1. Cocquille in inſtitutionibus forenſibus ſub tit. Quelles choſes ſont meubles.*

4. Inprimis valdè ſingulare eſt quod uſu conſtanti fori noſtri jam ſervatur (excipimus conſuetudines quaſdam particulares) immobilia omnia quæ naturâ ſuâ talia ſunt, & ſitum habent, puta prædia ruſtica

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

& urbana, non aliter pro talibus haberi
quoad effectus Juris, quàm ſi per inhære-
dationem & operas Legis realiter acquiſita 5.
ſint, idque non ſolùm obtinet reſpectu
Devolutionis, ſed etiam intuitu commu-
nionis conjugalis, lucrorum nuptialium,
aliorumque ſimilium articulorum, quo-
rum reſpectu pro mobilibus habentur, &
legem mobilium ſubeunt, fundi & res
omnes ſitum habentes, pro quibus ha-
bendis tantùm competit actio perſonalis,
licèt etiam in poſſeſſione ſit is qui compa-
ravit, & cui ex contractu res debetur.
Sic Maritus durante communione conju-
gali poteſt bona immobilia Uxoris ſuæ in
quibus ipſa vel Authores ejus quibus ſucceſ-
ſit ſolemni ritu inhæredati non ſunt, & pro
quibus adipiſcendis actionem perſonalem
tantùm habet, liberè alienare, quia jure
iſto non pro immobilibus, ſed mobilibus
tantùm habentur actiones omnes perſona-
les: qui enim emit v. g. non rem ipſam
conſecutus eſt, cùm nudis contractibus
dominia non transferantur, *l. non nudis* 6.
Cod. de pactis. Sed opus habet ſolenni tradi-
tione, verùm emptor ſolam actionem per-
ſonalem contra venditorem acquiſivit, quæ
proinde ſola ejus facta eſt, non etiam res
ipſa, vel jus in ea reale. Atque ex eodem
fundamento ille qui ex duobus Conjugibus
alteri ſuperſtes eſt, lucratur ejuſmodi bona

Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Conjugis prædefuncti tamquam mera mobilia ſint, atque intuitu eorum quæ ſuperſtes ipſe eo modo habet & poſſidet, nulla Devolutio eſt, quæ in iſtis tantùm bonis effectum habet, quæ reali jure, & per mancipationem publicam ejus propria ſunt, & pro quibus perſequendis actionem realem habet.

7 Et iſta quidem eſt juriſprudentia hodierna fori noſtri, ſecundùm quam videmus quotidie judicia reddi, tam reſpectu feudorum, quàm aliorum bonorum, & quam ego natam exiſtimo ex ſubtili ac doloſa interpretatione contra torrentem Doctorum & Pragmaticorum veterum, tam noſtratium, quàm Gallorum, atque adeò contra veram juris rationem.

Bona eſt diſtinctio & à pleriſque tandem recepta, quâ dirimitur controverſia, an actiones perſonales accenſendæ ſint mobilibus an immobilibus, ſcilicet ut id æſtimetur à re quæ actione petitur, quæ ſi mobilis ſit, actio quoque immobilis habeatur: ſi res mobilis petatur, actio etiam mobilis exiſtimetur: quam diſtinctionem amplectuntur & laudant plerique Galliæ Juriſconſulti ut *Triaquel de retractu gentilitio Gloſſ. 7. Argentrè, Peckius, Cocquille d.l.* quorum poſtremus dicit hâc ratione ſopitam eſſe *difficilem & ſophiſticam contentionem in qua Doctores cum umbra ſua luctabantur.*

Cùm verò & noſtrates Doctores eam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

dem diſtinctionem approbaverint, ut videre eſt apud *Peckium d. l.* & *P. Gudelinum ad regul. juris cap.* 18. *n.* 10. qui conſuetudines noſtras ad eum modum interpretandas eſſe cenſet; veriſimile eſt nondum eorum ævo, ſed à paucis annis invectam hanc doctrinam, quam in earum numero poſſumus collocare, quæ ex communi errore jus fecerunt, de quibus *l.* 39. *ff. de legibus.*

Eam verò refellunt juris regulæ quæ dictant, *eum qui actionem habet ad rem recuperandam, ipſam rem habere videri: qui actionem l.* 15. *ff. de regulis juris*, item *id apud ſe quis habere videtur de quo habet actionem: habetur enim quod peti poteſt l. id apud* 143. *ff. de verborum ſignificatione.* Et ſi quis dixerit has regulas intelligendas eſſe de actione in rem ſeu rei vindicatione, quæ ſine operis legis ſeu ſolennitate inhæredationis per mores noſtros non acquiritur, atque ita ſenſum eſſe, eum qui actionem realem habet, ipſam rem habere ac poſſidere cenſeri; exſtant alia juris loca quibus idem de actione perſonali quæ ad adipiſcendam rem competit, traditum eſt. Etſi enim noſtrum propriè non eſt quòd non poſſumus vindicare, tamen quodammodò acquiſitum nobis dicitur de quo actionem habemus in perſonam *l. quintus in* §. *Argento,* & *l. ſcribit* §. *nam eo ff. auro & argento Legato,* & perveniſſe dicitur 8.

quòd

quòd exigere licet, *l. ſi verò §. dabit ff. ſoluto matrimonio*, atque adeò generaliter *inter bona noſtra numeratur quod eſt in actionibus, petitionibus, perſecutionibus l. bonorum 49. ff. de verborum ſignificatione*, atatque è diverſo quod evinci à nobis poteſt ſeu actione aliquâ auferri id in bonis noſtris numerandum non eſt *l.* 108. *aliàs* 205. *ff. De regulis juris.*

Quòd ſi actioni perſonali acceſſerit naturalis poſſeſſio & fruitio, tantò magis res talis videtur noſtra dici poſſe, cùm interdicta poſſeſſoria pleraque in rem ſint, atque ita jus aliquod reale adferant detentori, quo tamen etiam caſu volunt Pragmatici res ſoli ſic poſſeſſas immobilibus non adnumerari, ſed habendas pro mobilibus, quamdiu ſolemnis & legitima mancipatio ad plenum peracta non eſt,

Etſi verò hæc ita de jure ſe habeant, non patietur tamen facilè turba forenſis opinionum ſuarum tenaciſſima à ſuo dogmate ſe dimoveri. Citiùs Herculi clavam quàm obſervationem ejuſmodi uſu firmatam leguleis excuſſeris.

9. Cui conſequens videbatur ſi conſtante matrimonio à Conjugibús acquiſita eſſet res immobilis, & unus Conjugum, puta Maritus, ſolus per operas legis inhæredatus, omiſsâ muliere; jus reale non utrique, ſed illi ſoli qui nominatus eſt in in-

inſtrumento mancipationis ſeu in actis publicis, quæſitum eſſe, quia omne momentum ſitum ſit in inhæredatione, & ille ſolus proprietarius qui inhæredatus, & conſequenter ex ea ſola parte Devolutio ubi proprietas. Sed contrarium ſine hæſitatione hodie obtinet, ſcilicet res à Marito comparatæ conſtante matrimonio ſtatim pro dimidio Dominii ad utrumque Conjugem ſpectant, licèt ipſe ſolus inhæredatus ſit. Quod 10.
non tantùm obtinet in bonis Allodialibus aut Cenſualibus, ſed etiam in feudalibus, uti jam olim ſolemni ſententiâ judicatum fuit in ſuprema Brabantiæ feudali Curia 9. *Junii* 1505. in cauſa *Liberti van Hautem Impet. contra Mariam vander Sproet Citatam.*

Apud Burgundiones idem obſervatur ut videre eſt apud *Chaſſan. ad Conſ. Burg. Tit. des Droits des Gens Mariez* §. 2. *verb. acqueſt. n.* 14. At Mechliniæ circa feuda aliud obtinet *Tit.* 10. *art.* 15. *Conſuet. Mechlin.*

11. Si quis miretur quomodo citra legis operas & recognitionem Curiæ Clientelaris jus reale acquiratur mulieri: Ei reſpondebitur id fieri ex vi ſocietatis conjugalis, quam conſuetudo hac in parte æquavit ſocietati univerſali, cujus effectus eſt ut acquiſita ab uno Sociorum ſine traditione communicentur & tranſeant ad alios ſocios *l.* 1. *&* 2. *ff. pro ſocio.*

12. Societas quæ hodie viget inter Conjuges, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

non eſt quidem univerſalis, cùm immobilia cujuſque Conjugis pleriſque locis ei propria maneant. *Rodericus Zuarez de lucris nuptial. cap.* 1. *n.* 58. hunc tamen effectum ſocietatis univerſalis acquirendi invicem ei tribuit conſuetudo, *Didacus à Seguira de lucris Mariti, &c. n.* 68.

Vel rectiùs fortè dicemus quòd licèt conjugalis ſocietas, particularis ſocietas ſit, Maritus habendus ſit non ſimpliciter ut ſocius, ſed ut inſtitor & præpoſitus ſocietati ad quæſtum faciendum in commune: factum autem & acquiſitio inſtitoris omnibus ſociis prodeſt, & proprietatem in commune redigit, non minus ac factum mandatarii, qui mandanti etiam abſenti & ignaro dominium & poſſeſſionem acquirit in iis cauſis, ubi nomine Procuratorio contrahit & negotiatur. *L. reo ff. de duobus reis, L. ejus qui in Provincia ff. ſi certum petatur, Pet. de Ubaldis de Societate part.* 9. *Lopez de lucris Mariti & Uxoris cap.* 6. *n.* 3.

Diſſolutis igitur nuptiis dimidium acquiſitorum non de novo ad Uxorem pervenit, ſed intelligitur ab initio acquiſitionis ejus Dominam fuiſſe, liberam autem adminiſtrationem conſequitur ſoluto matrimonio.

Hæc tamen communio, & Dominii à muliere acquiſitio à Pragmaticis dicitur conſtante matrimonio tantùm eſſe in *habitu*,

bitu, & non in *actu*, & demum diſſoluto matrimonio exire ipſo jure in actum, eò quòd Maritus, dum conſtant nuptiæ, res acquiſitas liberè poſſit alienare ſine Mulieris conſenſu, quâ conſideratione etiam à nonnullis Mulier negatur partis ſuæ per id tempus eſſe domina, dum ſcilicet pendex an Maritus fortè in alium non tranſcribet, *Molinæus ad Conſuetud. Pariſ.* §. 37. *Gloſ.* 1. *Covar. Lib.* 3. *var. cap.* 10. *n.* 2. *Peck. de teſtam. Conjugum Lib.*

Extra caſum memoratum communio- 13.
nis conjugalis & alios quoſdam veluti ultimæ voluntatis, ſucceſſionis inteſtatæ, diviſionis hæreditariæ, per modum regulæ obtinet, proprietatem omnem & traditionem ejuſdem, cum ſequelis & connexis metiendam eſſe ex clauſula inhæredationis, vel inveſtituræ feudalis coram lege loci vel paribus Curiæ facta, quæ etiam Edicta Principum noſtrorum *anni* 1611. renovata & confirmata eſt, ac ſine controverſia cuſtoditur.

Hanc verò ſolennitatem actorum publi- 14.
corum, ſunt qui ſcribant ſuppleri poſſeſſione pacificâ decennii, hoc eſt ſi acquiſitor rei naturaliter incubuerit poſſeſſioni longo tempore, quod interpretantur de annis decem, ita *Papon Areſtorum lib.* 8. *tit.* 6. *in notis Areſti primi.* Ubi refert ſic aliquando fuiſſe judicatum, huncque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Authorem ſecutus eſt *Franciſ. Zypeus in Analyſi juris Pontificii ad tit. de pignor. ſub finem.*

Hæc res cùm aliquando in cognitionem noſtram incidiſſet, cenſuerunt omnes id neque Juri eſſe conſentaneum, neque moribus noſtris, qui decennio nulla in re tantam vim tribuerunt, ſed ſolùm lapſui tricennii, ſeu annorum 30. quam ſolam præſcriptionem agnoſcunt, & tantùm ex hujus temporis lapſu ſuppleri publicas ſolennitates inhæredationum admittunt.

15. Itaque licèt quis annis viginti quinque poſſederit fundum quem emit, non acquirat dominium aut jus ullum reale, ſed actionem ſolùm perſonalem habebit adverſus venditorem aut hæredes ejus, quâ cogere eos poſſit, ut ſolemnem illam coram Magiſtratu ceſſionem, traditionemque peragant. Secundùm verò Conſuetudines noſtras plurimum inter hæc intereſt, non tantùm circa Devolutionem, ſed & circa lucra nuptialia, cùm pleriſque locis Conjux ſuperſtes lucretur omnes res defuncti, etiam prædia, fundos, reditus, in quibus defunctus nunquam inhæredatus fuit. Atque ſic judicatum *in Julio* 1644. in cauſa *Baronis de Wemmel Act. contra Dominam de Rodoan Citatam.*

16. Uti quædam res naturâ ſuâ immobiles, vi Conſuetudinis habentur pro mobilibus,

bus, quòd plenâ mancipatione non ſint acquiſitæ, ita etiam vice verſâ quædam conditione ſuâ mobilia vigore Conſuetudinis habentur pro immobilibus, tam in materia ſucceſſionis, quàm devolutionis & alibi, eo ſolo excepto, quòd Maritus conſtante matrimonio eadem liberè poſſit alienare diſpoſitione inter vivos ſine permiſſu Mulieris, quod non habet ibidem tam univerſaliter locum in iis rebus quæ propriè & naturaliter immobilia ſunt, nam à poteſtate ejus exempta ſunt patrimonialia Uxoris, ſive antè ſive ſtante matrimonio ei obvenerint, itemq́ue durante connubio quæſita, in quibus ipſa vel ſola vel cum Marito inhæredata eſt, atque ita ſtatutum eſt Conſuetudine Lovanienſi *Cap.* 12. *Art.* 2. *&* 11. in quo poſtremo ſingulatim recenſentur quæ hujus commatis mobilia ſunt, quibus nomen inditum eſt *prædiorum volantium,* Vernaculè *vlieghende erven*, *heritages volants*, & non tantùm in eo numero ſunt gemmæ, margaritæ & annuli, aurum & argentum inauratum, aliaq́ue prætioſiora, verùm etiam pulvinaria & lecti, menſæ, lecticæ, ſcabella, armaria ex duriore ligno fabricata, aliaq́ue vilis ſupellectilis ſpecies, quæ undè dignitatem iſtam nacta ſit, ut villis, ſylvis & ædibus, aliiſq́ue prædiis comparetur, juxta cum ignorantibus ſcio, niſi fortè ſit quòd ſolidiora mobilia quadamtenus ip-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſis ædibus ex deſtinatione patrum familias, cohærere videantur, & pro parte ipſarum ædium æſtimentur.

17. Circa hunc Articulum aliquando controverſiam ſuſcitatam memini, an non tantùm ab inteſtato obtineat, ſed etiam in ultimis voluntatibus, quæ Lovanii conduntur, nomine immobilium, prædia hæc volantia quæ dicimus comprehendantur, è contrario an relictis alicui mobilibus eadem à legato iſto eximantur. Legatarius quàm ampliſſimè Legatum ſuum interpretabatur, & comprehendi mobilia iſta volantia volebat, dicens verba naturaliter & in ſenſu communi vulgi eſſe accipienda, atque indè mentem teſtatoris colligendam. *L. Labeo ff. de ſupellect. legata.*

E diverſo contra Legatarium faciebat, quòd teſtatores in dubio cenſeantur conformare ſe Conſuetudini, atque uſui recepto, & verba ſua ſic intelligere, uti dictant Statuta Municipii, ubi degunt, quæ ſemper tacitè influunt & temperant diſpoſitiones ultimarum voluntatum, uti latiùs confirmat *Menoch. de præſumpt. lib. 4. ult. n.* 12. In quam etiam ſententiam diſceſſerunt Judices quorum cognitioni res commiſſa erat.

CAPUT IV.

Quæ ſit origo, ratio & æquitas Devolutionis.

SUMMARIUM.

1. *In quibus conveniant, & in quibus diſcrepent Devolutio Brabantica, & Jus lucrorum nuptialium ſecundùm leges Romanas.*
2. *Cur Conjugi ſuperſtiti injiciatur vinculum & prohibitio alienandi priuſquam tranſeat ad ſecundas nuptias.*
3. *Tacitum pactum Conjugum ineſt Matrimonio de conſervandis bonis quæ adſerunt, pro Liberis primi thori.*
4. *Hæc benè conſiſtunt, Devolutionem natam eſſe ex Conſuetudine, & fundari ſuper tacito pacto Conjugum.*
5. *Diſceptatio de incommodis Devolutionis, & utilitatibus contrariis, item de æquitate vel iniquitate ejuſdem.*
6. *Quæ ſit antiquitas Devolutionis in Brabantia?*

ETſi Jus Devolutionis conſuetudinarium ſit & diſſentaneum à Jure Romano, quo Liberi diverſarum nuptiarum æqualiter ſuccedunt Parentibus ſuis *Novella 22. de nuptiis §. Nec illud quoque*, nec alienare prohibetur Parens ſuperſtes bona ſua, tamen multùm affinitatis habet Devolutio cum jure lucrorum nuptialium quæ à defuncto Conjuge ad ſuperſtitem pervenerunt, hæc enim neque ſuperſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

alienare poteſt, cùm proprietas ſimiliter dicatur ad Liberos pertinere, nec communicantur Liberis ſecundarum nuptiarum, ut videatur prorſus Devolutio indè originem ſuam ſumpſiſſe, quod paulò pleniùs explicandum eſt.

Jure Romano bona omnia quæ per diſſolutionem primarum nuptiarum obveniunt ſuperſtiti Conjugi ex ſubſtantia prædefuncti Conjugis, ſive ex teſtamento aut donatione causâ mortis, ſive ex pactis dotalibus, aut ex beneficio Legis vel Conſuetudinis, adducuntur & conſervanda ſunt Liberis illius matrimonii, nec poteſt ſuperſtes ea alienare, aut pignori dare; ſed uti, frui tantùm illæsà proprietate: Liberi verò dum Parens viduus ſupereſt nullam habent eorum bonorum fruitionem, ſed nudam proprietatem, veluti in ſecuritatem futuræ ſucceſſionis poſt ſuperſtitis mortem. *L. fœminæ l. generaliter l. hac edictali §. his illud Cod. de ſecund. nupt. Novella* 98. *cap.* 10. *Quarum legum verba ſunt. Quidquid ſuperſtes Conjux ſive Maritus, ſive Uxor ex bonis prioris quolubet munificæ liberalitatis titulo fuerit aſſecutus, id totum integrum ad filios quos ex præcedente conjugio habuerit tranſmittat, nec quidquam ex iiſdem facultatibus alienandum in quamlibet extraneam perſonam præſumat, atque habeat poteſtatem poſſidendi tantùm atque fruendi in*

in diem vitæ, non etiam alienandi facultate conceſſa, quo illibata ad libros bona & incorrupta perveniant. Item *ut ſuperſtes res ad ſe devolutas ſervare compellatur, & uſufructu dumtaxat vitæ ſuæ temporibus potiatur, alienatione eorum penitus interdicta.* Quis hîc non putet delineatum jus ipſum Devolutionis quod cap. 1. deſcriptum eſt? Illud ſolùm videtur in utroque diverſum, quòd Devolutio comprehendat bona omnia immobilia quæ ſuperſtes habuit tempore ſoluti connubii; Jus verò Romanum reſtrictum ſit ad ea bona quæ ex ſubſtantia defuncti, Conjugi ſuperſtiti obvene- 1. runt, pro quarum tamen conſervatione alia omnia bona tacito pignori obligantur *Novella* 22. §. *Sed quod ſancitum.* Quanquam rurſus Jus Romanum in eo pinguius ſit, & generalius quòd non tantùm immobilia, ſed etiam mobilia à defuncto profecta Liberis reſervat. *d. l. his illud.*

Vinculum quidem & onus lucrorum nuptialium ſervandorum Liberis, in principio ſoli uxori impoſitum fuerat, non Marito, & tantûm illi in caſum ſecundarum nuptiarum *d. l. fœminæ*. Sed poſteà utrique pariter impoſitum eſt *d. l. generaliter*, & licèt abſtineret ſuperſtes à ſecundis nuptiis, proprietas tamen dotis & donationis propter nuptias quæ illi per mortem prædefuncti obvenit juſſa eſt pertinere ſta-

tim à rupto thoro ad communes Liberos *d. Novella 98. cap. 1. in verbis ſive ad ſecundas venerit nuptias, ſive non.* Undè apparet utrumque jus ſine reſpectu ad ſecundas nuptias vim habere.

2 Sed quæ ratio eſt injiciendi hujuſmodi vinculi in bona ſuperſtitis Conjugis antequam decurrat ad ſecundas nuptias, à quibus demum imminet periculum Liberis prioris thori ſecundùm illud D. Ambroſii *mutato concubitu Parentes à Liberis depravantur, ut præferant Liberos poſterioris copulæ, prioris autem negligant?*

Joan Ripa ad d. l. fœminæ quæſt. 16. n. 26. hanc adfert rationem cur Juſtinianus *Novellâ 98.* ſtatuerit dotem & donationem propter nuptias quam lucratur ſuperſtes ex judicio defuncti omnimodò ad Liberos pertinere, quòd ea liberalitas videatur potiſſimum intuitu & cauſa communium Liberorum in ſuperſtitem collata à defuncto, conjectura ducta à communi Parentum voto & ſollicitudine erga Liberos, qua quamoptimè eiſdem proſpicere volunt. Quæ voluntatis interpretatio cùm independens ſit ab iteratione nuptiarum, non debuit in iſtum tantum caſum Legis providentiâ dirigi; ſed generaliter, à ſeparatione thori Liberis iſtius matrimonii proſpectum voluit. Hanc autem rationem Juſtinianus attingit *d. Novell. 22. §. Si verò filios,*

in

in verbis *tamquam ex cauſa Liberorum ſibime*[t] *acquiſitas*, hoc eſt, intuitu & ex affectione erga Liberos donatas vel relictas.

Simili de cauſa Devolutio ſtatim à ſolu- 3.
to matrimonio bona ſuperſtitis Parentis Liberis addicit, quòd credantur Conjuges hoc animo & deſtinatione ſocietatem conjugalem iniiſſe, ut bona ſpectabiliora qualia cenſentur immobilia quæ adferunt, aut quæſituri ſunt durantibus nuptiis ad communes Liberos perveniant. Huic tacito pacto quod per ſe ſatis firmum & efficax non erat, ut jus introduceret, Conſuetudo robur adjecit, vinculum injiciendo bonis Conjugis ſuperſtitis, quo alligarentur iſtius thori Liberis quibus tacitè addicta erant; de bonis præmorientis Conjugis ſollicita non fuit Conſuetudo ut ea nexu aliquo ac ſecuritate adſtringeret; nam cùm is qui matrimonio prior immoritur nil præter ſobolem ſuam poſſit præ oculis habere, metuendum non fuit ne ſanguinis ſui immemor extraneos illi præferret.

Quòd autem Conſuetudo Devolutionis 4.
ſuper tacito pacto Conjugum qui in matrimonium coëunt fundata ſit, vel indè apparet, quòd poſſint vel ab initio, vel quandocumque poſteà Jus Devolutionis ſibi invicem remittere, vel teſtamento vel pacto, vel nudâ etiam unius voluntate ac relaxatione in alterius gratiam.

Eſt quidem Devolutio introducta in ſecuritatem & favorem ipſorum Liberorum, ſed hic favor & ſecuritas quaſi concreditus eſt arbitrio & religioni Parentum, qui optimè conſulturi Liberis ſuis exiſtimantur, *L. nec in ea* 22. §. *ult. ff. ad l. Juliam de adulteriis*, ſic ut præmoriens ſolâ voluntatis ſuæ in contrarium declaratione poſſit ſuperſtitem ab hoc vinculo eximere, eique permittere liberam de bonis ſuis diſpoſitionem cùm nuptiæ diſſolutæ fuerint.

Non eſt verò novum aut ἀσυστατον ut quidpiam à Conſuetudine dicatur eſſe & ſimul à tacita conventione: ſic in libris Juris invecta & illata in domum conductam pignori ſunt pro mercede locationis ex tacito pacto, nihilominus dicitur id quoque conſuetudine introductum *l.* 4. *ff. de pactis l.* 4. *ff quibus modis pignus vel hypotheca, &c.*

Igitur ſi tacito pacto quod contractui ſocietatis conjugalis ineſt, cùm ſolvitur matrimonium, derogatum non ſit à Conjugibus, Conſuetudo vinculum injicit bonis ſuperſtitis in confirmationem & robur ejuſdem pacti. Si autem derogatum ſit iſti tacito pacto, vinculum & ſecuritas quæ ut acceſſoria conſideratur, nulla poteſt accedere; ſed libera manet ſuperſtiti de bonis ſuis diſponendi facultas.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Hæc quidem quam dicimus affinitas Devolutionis cum Jure Romano, itemq́ue taciti pacti interpretatio, efficiunt ut tamquam irrationabilis rejicienda non ſit, ſed vires obtineat ſecundùm *cap. ult. extrav. de Conſuetudine.* Sed tamen negari non poteſt quin durum ſit, & aliquid ex iniquo trahat, Conjugem per ſolutionem matrimonii amiſsâ Uxore vel Marito, ſimul etiam bonis ſuis privari, ſeu illâ parte dominii quæ conſiſtit in facultate liberè diſponendi. Quid hoc aliud eſt quàm perpetuam viduitatem ſuperſtiti indicere, eiq́ue velut fibulam injicere, ablatis ſcilicet mediis quibus novam conditionem nuptiarum ſibi quærere poſſit? quæ res privatim & publicè nata eſt nocumentum adferre. Stabilitur etiam per Devolutionem enormis inter Liberos inæqualitas, dum ii qui ex primis nuptiis ſunt, totum patrimonium ſuperſtitis exhauriunt, ſi aliud nihil ſit in bonis, quàm quod Devolutioni ſubeſt. Undè evenit frequenter ut Liberis ſecundi thori parum ſuperſit, adeò ut legitima, & alimentis eis carendum ſit; cujuſmodi ſtatuta & conſuetudines, quæ legitimam tollum, & multò magis quæ alimenta intervertunt, à gravibus Authoribus juris damnantur, & pro invalidis habentur, ut videre licet apud *Andream Gail. lib.* 2. *obſervat.* 122. & *Merlin. in Tract. de legitima, lib.* 3. *tit.* 1. *quæſtione* 1. Satiùs 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

videbatur ſtudere æqualitati Liberorum; quæ mater concordiæ audit, & quo pleraque jura collimant, atque humanitas poſtulare videbatur, *ut æquales eſſent gratiâ, quos æqualis junxit natura*, prout ratiocinatur Divus Ambroſius.

Fatendum eſt ineſſe Conſuetudini noſtræ duritiem & incommoda iſta quæ memorata ſunt. Nulla lex uſquequaque commoda eſt, ſufficit ſi majore ex parte atque in ſumma proſit; incommoda quibus obnoxia eſt Devolutio aliis utilitatibus compenſantur. Nemo ignorare poteſt moleſtias & triſtes eventus ſecundarum nuptiarum, & machinationes Vitricorum & Novercarum in Liberos primi matrimonii, quæ exaggerari ſolent *à DD. ad. tit. Cod. de ſecundis nuptiis. Nulli* (inquit Seneca ad Helvid.) *non magno conſtitit, & bona Noverca.* His malis avertendis quæ excogitata ſunt remedia, improbari non poſſunt. Queruntur Vidui & Viduæ ſe novam conditionem nuptiarum non reperire, poſtquam bona ſua Devolutioni adſtricta habent, ſed contenti ſint decore primarum nuptiarum, atque uſurpent illud Didonis apud Poëtam,

Ille meos primum qui me ſibi junxit amores
Abſtulit, ille habeat ſecum ſervetque ſepulchro.

Ha-

Habeant animo ſuo infixum Mulieres vetus dictum Porciæ, *Pudicam mulierem non nubere niſi ſemel.*

Verùm dicent ſe nec ſic evadere incommoda Devolutionis ſi abſtineant à ſecundis votis, cùm etiam Cœlibes eâdem lege premantur. Accipiant verò promtum & expeditum remedium quo incommoda omnia Devolutionis ſemel evadant, atque adeò iis prævertant, nimirum permittitur eodem jure Conjugibus in ipſo veſtibulo nuptiarum, vel iis durantibus in totum vel ex parte derogare Devolutioni, ut inferiùs patebit: non poteſt verò majus temperamentum ſeveræ Legis vel Conſuetudinis eſſe, quàm quòd non premat niſi volentem. Quod verò pertinet ad inæqualitatem Liberorum, notum eſt eam variis ex cauſis poſſe utilem eſſe, & nunquam ſic damnari ut propter eam ſolam Statutum vel Conſuetudo improbetur, uti nec ratione legitimæ, vel ſublatæ vel diminutæ: quam quia conſtituti ſeu poſitivi juris eſt, legibus & moribus tolli & reſtringi poſſe non dubitamus, quidquid in contrarium Authores diſputent: id enim omne mores noſtri quibus quotidie utimur refellunt & reſpuunt, ut neceſſe non ſit in quæſtionem hanc deſcendere. Aliud verò eſt de alimentis quæ neceſſitatem naturalem habent reſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ctu Liberorum cujuſvis thori, quæ ſi revera ſublata ſint per eventum aliquem Devolutionis, adeò ut Liberi exhibere ſe non poſſint, iis ſuccurendum eſt, atque permittendum ut etiam bona devoluta ad Liberos primi thori, diſtrahi poſſint pro alimentis Liberorum ſecundi thori, ſi aliæ facultates parentum non ſufficiant: in omni enim generali diſpoſitione excludente Liberos à bonis aut patrimonio parentum, ſemper excipua eſt cauſa alimentorum, cui nunquam poteſt intelligi eſſe præjudicatum. *L. cum ratio 7. ff. de bon. damnat. Surdus in tract. de alim. ac paſſim Authores de jure primogenituræ, &c.*

6. Quæ ſit antiquitas Juris Devolutionis apud Brabantos, in incerto eſt; viguiſſe volunt quidam ante quatuor ſæcula, & evincere ex ſententia Henrici Imperatoris, quâ pronunciavit anno 1230. non licuiſſe Duci Brabantiæ Henrico ſecundo, amiſsâ jam Uxore, alienationem facere *quorundam bonorum*. Sed ex ſola prohibitione alienationis non exurgere Devolutionem, neque eam ſententiam quidquam ad Ducatum ipſum Brabantiæ facere, quaſi iſte ſubjectus ſit Devolutioni, plenè inferiùs dicendum eſt.

C A-

CAPUT V.

An Devolutio ſit ſucceſſio, hoc eſt an tempore quo ſolvitur matrimonium Liberi ſuccedant in bona ſuperſtitis? an poſteà cùm ille moritur?

SUMMARIUM.

1. *Quòd Devolutio differat à ſucceſſione evincitur quòd alioquin emergant plures abſurditates quæ recenſentur.*
2. *Nominatim quòd confundetur ſucceſſio directa Feudalium cum ſucceſſione laterali.*
3. *Conſuetudines feudales diſtinctim & ſeparatis articulis agunt de Devolutione & de ſucceſſione.*
4. *Deſumitur aliud argumentum diſtinctionis inter Devolutionem & ſucceſſionem, quòd Laudemia ſolvantur ex ſucceſſione non ex Devolutione.*
5. *Quartum argumentum diſtinctionis quod Liberi ſuccedentes fiant obnoxii æri alieno Parentum, non etiam Devolutarii*
6. *Quintum argumentum quod quæ conſtituta ſunt in ſuccedendo aliter ſe habeant in devolvendo, ejuſque rei exemplum.*
7. *Enumerantur decem differentiæ inter Devolutionem & ſucceſſionem.*
8. *Opponuntur jam dictis verba Conſuetudinum feudalium quæ proprietatem devolutorum tribuunt Liberis.*
9. *Reſponſio ad priorem objectionem.*

HIc eſt capitalis Articulus hujus materiæ undè pendet intellectus plerarum-

que

que quæſtionum quæ hactenus in Curia Clientelari Pragmaticorum ingenia exercuerunt, & ob cujus ignorationem ſeu dubietatem plurima in incerto fuerunt.

1. Si Devolutio vera ſit ſucceſſio, dicendi erunt Liberi Parenti ſuo vivo & ſuperſtiti ſuccedere, & ſpiranti adhuc hæredes exiſtere in iis bonis quæ poſſidet tempore quo connubium diſſolvitur, & ſic viventis erit hæreditas contra *L. qui ſuperſtitis ff. de acquir. hæred. & l. 1. ff. de hæredit. action. vendita.*

Et ulteriùs moriente aliquo ex Liberis, in quos Devolutio facta fuerit, cæteri Liberi ſuperſtites ſuccedent fratri ſuo ex latere ſecundùm regulas & ordinem obliquæ ſucceſſionis ab inteſtato, atque ex conſequenti cùm Parens ſuperſtes poſteà morietur, non erit ulla ejus ſucceſſio directa iiſdem in bonis. Ceſſabit quoque repreſentatio omnis etiam in feudalibus bonis, & reliquæ prærogativæ quæ propriæ ſunt directæ ſucceſſioni.

Exempli gratiâ in Feudis Brabanticis cùm ſucceditur in linea recta, maſculi excludunt fœminas, cùm in obliqua ſucceditur propinquior gradu excludit remotiorem, adeò ut ſoror excludat fratris filios, *Art. 31. Conſuetudinum feudalium Brabantiæ.* Si igitur contingat tempore ſoluti motrimonii Patrem Uxori ſuæ ſuper-

perſtitem duos habere filios & unam filiam, & Patre adhuc vivo decedere primò filium natu ſecundum relictis ex ſe filiis, ac deinde primò genitum deficere ſine Liberis etiam in vita Patris, dicendum erit moriente poſteà Patre feuda etiam illuſtria quæ Pater poſſedit pertinere ad Filiam excluſis Nepotibus maſculis quos reliquerat ſecundògenitus filius, quia ſcilicet ſucceſſio omnis peracta fuerit in vita Patris, idque ex latere: ubi Soror gradu uno propinquior fratri ſuo primò-genito, excludit alterius Fratris Liberos. Hoc verò nemo non videt abſurdum eſſe, & contra ſcopum introductæ Devolutionis, qui non alius eſt, quàm ut conſervetur Liberis primi thori legitima ſucceſſio ſuperſtitis Parentis, nec aliò pertinet prohibitio alienandi, quàm ut omnia in tempus iſtud integra permaneant: peſſima autem interpretatio eſt, ſi quod in unum finem inductum eſt, ſic accipiamus, ut contrarium effectum operetur; *l. generaliter* §. 1. *ſub finem l. de ſecundis nuptiis l.* 19. *in fine l. de inſtrumentis l.* 3. §. 5. *in fine ff. de Carbon. edicto.* Et loco legitimæ ſucceſſionis quæ aperiatur moriente Patre, in linea recta exſurgat monſtroſa quædam lateralis, turbatis omnibus regulis Juris quæ dictant quoad capacitatem ſuccedendi, proximitatem gradus aliaſque qualitates inſpiciendum ſemper

eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

eſſe tempus mortis illius cui ſuccedendum eſt.

Sed tranſeamus ad cæteras rationes huic
1. rei ſtabiliendæ. Conſuetudines Feudales Brabantiæ aliæq́ue quæ Devolutioni locum dant, diſtinctim agunt de Devolutione, & de ſucceſſione, ſeparatis Articulis, aliis verborum formulis, diverſis etiam deſignatis utriuſque effectibus, quod non fieret ſi Devolutio cum ſucceſſione confunderetur..

Conſuet. Feud. art. 22. de Devolutione Feudorum ſic ſtatuitur; ut generatim vocentur Liberi ſine diſtinctione ſexûs, & nullis expreſſis partibus, quia omnes concernit Devolutio, & omnibus in maſſa ſecuritas quædam addicitur in caſum quo aliqua eis aperietur ſucceſſio. Verba Articuli ſuprà adducta ſunt Cap. 2.

Ubi autem de ſucceſſione Liberorum agitur *art.* 21. primo loco vocantur Filii, & his deficientibus Filiæ. Item ſeniori natu ſive filio, ſive filiæ aſſignatur bes feudi in quod ſuccedendum eſt, hoc eſt duæ tertiæ proventus & utilitatis, reſervato alio triente cæteris natu minoribus Liberis.

Ratio verò cur aliter nominentur Liberi in Devolutione, aliter in ſucceſſione, & partium aſſignatio fiat in hac, & non in illa, hæc eſt, quòd Devolutio reſpiciat omnes Liberos in confuſo, ſive in

maſſa,

maſſa, ad quos aliquando poteſt ſucceſſio pertinere, nam non debuit conſuetudo vel ſolos maſculos nominare, vel ſolos primi gradus Liberos, cùm hæc ſecuritas etiam ad fœminas pertineat ſublatis è medio maſculis; & ad ſecundi gradus Liberos, ſi primi gradus filii ante patrem defungantur. Nec potuit in Devolutione certarum partium fieri mentio, puta beſſis pro primò-genito, & trientis pro reliquis, quia poteſt, morientibus quibuſdam, tota iſta proportio turbari, & vel primo-genitus ſolus manere in vivis, quo caſu non ſufficeret ſecuritas introducta pro beſſe, & rurſum eo deficiente debet & reliquis, uni vel pluribus, vel pro beſſe, vel pro toto, ſi alios omnes deficere contingat, ſecuritas dari; cùm is ſit ſcopus hujus conſuetudinis, ut cautum ſit Liberis in omnem caſum qui evenire poſſit circa inteſtati ſucceſſionem; & hæc vera cauſa eſt cur circa Devolutionem in genere loquendum fuerit. Contrà verò cùm de ſucceſſione ſtatuitur *art.* 21. & perſonarum diſdiſcretio, & partium diſtinctio exprimenda fuit, quia ſucceſſio cùm defertur certa eſt, & dies quâ defertur certus & perſonarum numerus, cùm moritur parens ſuperſtes, certus: quare aſſignandæ fuerunt ſingulis partes, & qualitas deſignanda eorum qui jus haberent vel prærogativam aliquam in ſuccedendo.

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Tertium argumentum diſtinctionis inter Devolutionem & Succeſſionem indè ſumitur, quòd cùm omnis ſucceſſor feu-
4. dalis, ſive univerſalis, ſive ſingularis obſtrictus ſit ad renovationem inveſtituræ (quam *relevium* vulgò vocant) & ad ſolvenda Laudemia in agnitionem directi dominii feudalis, conſtitutum ſit *articulo* 52. *conſuetudinum feudalium Brabantiæ*, ad hæc officia ac jura non teneri liberos quibus titulo Devolutionis bona ſuperſtitis parentis obvenerint, ſed ea differri donec ille diem ſuum obeat, hoc eſt, uſque dum Devolutio in Succeſſionem convertatur, quæ duo proinde re ipsâ differre neceſſe eſt.

Similis differentia hic obiter notanda eſt circa uſumfructum, nam qui uſumfructum communem, quem *formalem* vocant, in feudo quopiam acquirit, ſive titulo ſucceſſionis, ſive alio ſingulari, obnoxius eſt & profeſſioni feudali, ſeu relevio, & laudemiis ſolvendis, quod Pragmaticorum decuriæ uno ore confirmaverunt in ea lite de qua poſteà dicetur; atqui certum eſt id non obſervari circa uſumfructum quem *hæreditarium* amant appellare, qui parenti ſuperſtiti competit in bonis ad liberos devolutis, manifeſto argumento eum nec verum uſumfructum eſſe, nec parenti de novo obvenire, ſed prioris dominii eſſe reliquias quæ apud eum remanent:

manent: nec proindè neceſſitatem faciunt novæ profeſſionis feudalis.

Quartò ſi Devolutio ſpecies foret ſucceſ- 5.
ſionis bonorum, ſecum traheret onus æris alieni ad quod conſtat ſucceſſores univerſales jure obligari, non tantùm hæredes *l.* 15. *Cod. de donat.* ſed etiam alios, puta bonorum poſſeſſores *l.* 2. *&* 3. §. 1. *ff. de bonor. poſſeſſ.* Fidei-commiſſarios univerſales, *L.* 1. *& toto tit. ff. ad S. C. Trebellian.* & ſi credimus Interpretibus, donatarios etiam univerſales. *Guido Pap. quæſt.* 105. *vide Richard. en ſon Traitté des Donations Partie* 3. *Chap.* 10. *n.* 1227. *& enſuivants.* Sed onus æris alieni reſpectu bonorum devolutorum non comitari liberos, infrà oſtendendum eſt.

Quintò poteſt ſtabiliri diverſitas Devo- 6.
lutionis â ſucceſſione, indè, quòd quæ conſtituta ſunt & obſervantur in ſuccedendo, aliter ſe habent in devolvendo, v. g. dictant Conſuetudines feudales Brabantiæ *art.* 37. in ſucceſſione feudali bona non aſcendere ſurſum, adeò ut ſi is de cujus ſucceſſione agitur, relinquat parentes & fratres, vel fratrum liberos, hi ſoli ſuccedant excluſis in totum Parentibus, quod aliter ſe habet in Devolutione: nam ſi contingat parentem ſuperſtitem habentem liberos, ad ſecundas tranſire nuptias, ac indè quoque ſobolem ſuſcipere, & deinde primi matrimonii Liberos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

beros omnes vitâ fungi, proprietas quæ ad hos devoluta fuerat, ad parentem ſuperſtitem pleno jure revertitur, & eo loco res habetur ac ſi nunquam proprietas ab eo receſſiſſet, ut conſentiunt feudalis curiæ Conſcripti & pragmatici omnes.

7. Cùm ex his quæ dicta ſunt liqueat aliud eſſe Devolutinem, aliud ſucceſſionem, utriuſque differentiæ breviter repetendæ ac repræſentandæ ſunt.

Primò Devolutio eſt bonorum viventis, ſucceſſio eſt bonorum defuncti.

Secundò ſucceſſio quæ à jure defertur bonorum defuncti pura eſt, ſine die aut conditione *L. 77. ff. de reg. juris l. eum qui duobus §. fin. ff. de acquir hæredit.* & firmum ſtatim jus tribuit non vacillans à futuro aliquo eventu.

Contrà Devolutio ſemper conditionalis eſt, *ſi ſupervixerint liberi parenti ſuo.* Et donec evenerit hæc conditio, nihil certi juris Liberis competit.

Tertiò Devolutio transfert in Liberos nudam & ſterilem proprietatem pro ſecuritate ſucceſſionis ſine fructu & alienandi jure, ſucceſſio plenum dominium & omnem utilitatem & diſpoſitionem, niſi quid particulare obſtet, veluti minor ætas, &c.

Quartò Filii ſuccedentes Parentibus ſuis tenentur ad onera hæreditaria, Liberi devolutarii non obſtringuntur ullis oneribus aut æri alieno ſuperſtitis.

Quin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Quintò factâ Devolutione ſuperſtes manet bonorum devolutorum uſufructuarius *hæreditarius*, ſeu *proprietarius*, ſive etiam mavis *fundiarius*, vulgò *erftochtenaer*.

In ſucceſſione autem ſecundùm pleraſque Conſuetudines Belgii ſuperſtes manet nudus uſufructarius bonorum, in quæ liberi per obitum alterius Parentis ſucceſſerunt.

Sextò in ſucceſſione ſtatim & ipſo jure fiunt partes pro numero Liberorum, puta ſemiſſes, trientes, &c. *L. Si ex pluribus* 2. *ff. ſi pars hæreditatis petatur.* Item *l. antiquum* 3. *& ſorori* 6. *ibidem.*

Devolutio fit omnibus in maſſa atque in confuſo, ut ſuprà dictum eſt.

Septimò ſucceſſio & hæreditas immutabiliter defertur & acquiritur his qui proximi ſunt & capaces tempore mortis ejus cui ſucceditur §. 6. *inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ.*

Devolutio non tantùm fit proximis tunc capacibus, ſed & remotioribus & necdum capacibus, ac nondum natis, exempli gratiâ, ſi tempore ſeparationis thori ſint ſuperſtiti conjugi filii, & ex his nepotes, ad utroſque fit Devolutio; ſed filiis ſub una conditione, ſi parenti ſuo ſupervivant: nepotibus ſub duabus, ſi ſupervivant filiis, & inſuper ſuperſtiti Parenti. In feudis etiam fit Devolutio ad maſculos & ad fœminas, ſed ad has ſub duplici conditione,

ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſi maſculi deficiant ſine liberis ſuperſtite parente, & ipſæ utriſque ſupervivant. Proficit etiam Devolutio liberis filiorum nondum natis tempore ſeparationis thori, & bona iis addicta ſunt ſub conditione, ſi antecedentes deficiant & ipſi viduo parenti ſupervivant.

Octava differentia eſt, quòd in ſucceſſione repræſentetur perſona ejus cui ſucceditur. *L.* 3. *ſub fin. ff. de hæredibus inſtituendis l. hæres* 22. *ff. de uſurpat. & uſucap.* Non item in Devolutione; is enim qui vivit dici non poteſt ab alio repræſentari, niſi fortè civiliter mortuus ſit, veluti deportatus, vel ſervus pœnæ *L. ſi quæ pœna* 7. *ff. de his qui ſunt ſui vel alieni juris. du Molin ſur la Couſtume de Maine art.* 241.

Nonò, Succeſſio Feudorum nunquam fit ſurſum ad aſcendentes, quamdiu aliquis de familia ſupereſt, etiam ex ordine tranſverſali, bona tamen devoluta redeunt ad parentem mortuis liberis primi thori, licèt exiſtant Liberi ex ſecundis nuptiis.

Poſtremò, Devolutio eſt remedium comparatum ad conſervandam legitimam ſucceſſionem, non eſt verò ipſamet ſucceſſio.

8. Sed adverſus hæc omnia quibus ſtabilire volumus Devolutionem non eſſe Succeſſionem, opponuntur ipſarum Conſuetudinum dilucida verba,. quæ non videntur niſi ſucceſſioni adaptari poſſe.

Con-

Conſuetudines Feudales Brabantiæ articulo 22. ſtatuunt, per ſeparationem thori *Liberos fieri proprietarios, door het ſcheyden van het bedde worden de kinderen proprietariſſen*, & Articulo 23. dicitur per mortem liberorum *proprietas ulterius devolvi ad eorum liberos, de proprieteyt devolveert voorts op hunne Kinderen*, quæ formula loquendi ſignificare videtur jus aliquod tranſmiſſibile acquiſitum fuiſſe liberis, quod ad poſteros eorum tranſeat per ſucceſſionem.

Hoc ampliùs, ſecundùm communem fori trituram & phraſim, proprietas devoluta ad filios aliquando ulteriùs ſuccedit, aliquando ulteriùs devolvitur. Succedit, ſi filius devolutarius moriatur relictis liberis; devolvitur verò, ſi filius devolutarius habens liberos ſeparatione thori ſui fiat viduus, hi enim Liberi non ſucceſſione (cùm Pater ſuperſit) ſed devolutione acquirunt jus Patris, & ſunt reſpectû ejuſdem proprietatis ſecundi devolutarii. Cui diſtinctioni non poſſet eſſe locus niſi prima Devolutio jus aliquod formatum quod ulteriùs ſuccedere & devolvi poſſet, attuliſſet primo devolutario.

Quid quòd Conſuetudo Lovanienſis *Art.* 11. *tit. de ſucceſſionibus* utatur verbo *verſterven* ſucceſſioni proprio, & eadem formula involvat bona defuncti & ſuperſtitis,

de proprieteyt van alle erf-goederen van beyde de Gehouwde devolveert ende verſterft, id eſt, *proprietas omnium immobilium utriuſque conjugis devolvitur & obvenit morte.*

Aliæ pleræque Conſuetudines ſimilibus ferè verbis conceptæ ſunt, quæ aliquid plus juris quàm nudam ſecuritatem Liberorum, aut prohibitionem alienandi continere videntur.

℞. Reſpondetur non ſic inhærendum eſſe verborum formulis ut recedamus à mente & ſententia Conſuetudinis: malè interpretatur legem qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem. *L.* 17.*l.*29. *ff. de legibus*.

Juriſconſulti veteres interdum vim intulerunt verbis, ne abirent à mente eorum quæ ſcripta erant, quod vel in hoc ipſo argumento proprietatis & uſusfructus manifeſtum fiet Capite proximo.

Scopus introductæ Devolutionis non alius eſt quàm proſpicere Liberis, eoſque certos reddere de ſucceſſione bonorum Parentis ſuperſtitis, ne fortè occaſione ſecundarum nuptiarum, aut vagæ libertatis vitæ cœlibis iiſdem priventur. Ad hunc verò effectum ſufficiebat dicere *proprietatem* bonorum Parentis *frenatam* ſeu cohibitam eſſe diſſoluto matrimonio, quâ formulâ, quam alicubi uſurpari accepi, ſi contentæ fuiſſent etiam conſuetudines no-

noſtræ, poteramus multas controverſias compendii facere; ſed compilatores conſuetudinum cum vulgo loqui maluerunt, quòd ſolet proprietarios quibus interdicta alienatio eſt *uſufructuarios* vocare, & eos *proprietarios*, quibus res poſt mortem illius qui fruitur, deſtinantur. Quotidie videmus à popularibus noſtris quibus animus eſt fideicommiſſum ordinare, ita concipi teſtamentum, ut filios quos fideicommiſſo gravare volunt, dicant bonorum ſuorum fore uſufructuarios durante vitâ, eorum verò liberis ac poſteritati dicunt ſe proprietatem relinquere: neque ſola plebecula ſic loquitur, ſed etiam Tabelliones, Procuratores, & alii inferioris ſubſellii Pragmatici, & hæc teſtamenta indies pro fideicommiſſis accipimus, voluntatem ſcilicet magis reſpicientes quàm verborum corticem, & filios quidem habemus pro hæredibus fiduciariis, ſeu gravatis fideicommiſſo, atque ita pro *proprietariis ad tempus*, eos verò quibus proprietas relinquitur pro fideicommiſſariis ac ſubſtitutis obliquâ ſubſtitutione: & ſic aliquando memini contradictorio judicio intellectum in ſuprema Curia Feudali in cauſa viduæ Maximiliani Serraets contra Guilielmum vander Rydt, ratione decidendi ſumptâ ex *L. ultima ff. de uſufructu earum rerum* & iis quæ ibidem notant Doctores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Quæ in contrarium igitur ex verbis conſuetudinum adducuntur à formulariis & aucupibus ſyllabarum, parùm moramur. Quamquam poſſint etiam quædam expoſitione commodâ molliri, veluti quòd Lovanienſis conſuetudo utroque vocabulo utitur, *devolveren ende verſterven*, intelligi debet disjunctim, cùm enim unâ periodo agatur de utroque parente & de utriuſque proprietate ad liberos tranſeunte, primum vocabulum referendum ad ſuperſtitis bona, alterum ad proprietatem bonornm defuncti, quod in foro dicimus *reſpectivè* aliquid accipere & nuncupare.

Quòd jus primi devolutarii aliquando dicatur ſuccedere, aliquando devolvi ulteriùs, non aliud eſt quàm diverſa loquendi formula petita à ſimilitudine ſuccedendi, & primæ devolutionis forma, cui ſecunda ex pari cauſa accedat. Primo devolutario decedente dicitur ſuccedi in devolutione, quia idem ordo ſervatur qui in ſuccedendo, viduo verò facto primo devolutario ſecuritas quæ illi competebat reſpectu proprii parentis, ad eumdem modum jam liberis ejus datur ipſius reſpectu, idque cumulativè non ſublato primo vinculo.

Clariùs explico & exemplo illuſtro. Maritus uxori ſuæ prædefunctæ ſuperſtes filium habet qui deinde antè eum moritur relictis Liberis: dicimus fieri ſucceſſionem

in devolutione, non ipſorum bonorum devolutorum, (quia hæc firmiter manent apud maritum ſuperſtitem) ſed illius incerti juris quod patri competebat in quo Liberi eum nunc repræſentant, & in locum ejuſdem ſubeunt, tùm ut poſt mortem Avi ſui ad bona devoluta perveniunt, tùm ut intermedio tempore quod intercedit à morte Patris uſque ad mortem Avi eandem ſecuritatem contrà alienationes ac remedia juris habeant quæ pater habebat. Vocatur verò hæc ſurrogatio liberorum in locum Patris ſucceſſio, quia per mortem ejus fit, & in capite ejus perit jus quod deinde ad Liberos pervenit.

Dicitur verò tunc ſecunda ſeu ulterior devolutio, quando filius devolutarius fit viduus, quia per ſolutionem matrimonii non amittit jus quod ex devolutione habebat, ſed illud retinet, verùm adſtrictum novo vinculo ne id alienet ſed integrum Liberis conſervet, ex quibus reſultat & iſta differentia, quod ſecundus devolutarius duas mortes exſpectare debeat, ut ad bona devoluta perveniat Avi ſcilicet & Patris, ſucceſſor verò devolutarius ſolam mortem Avi ſui exſpectare habet.

Quid verò juris ſit ſi cùm duo ſubordinati ſunt devolutarii, filius & nepos, intereà moriatur avus, cui tunc è duobus accedat uſusfructus hæreditarius ſeu fundiarius, in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

frà dicendum eſt, cùm pleniùs conſtiterit ubi fuerit interim bonorum devolutorum proprietas.

CAPUT VI.

Apud quem ſit proprietas rerum devolutarum.

SUMMARIUM.

1. *Variæ notiones & acceptiones vocabulorum* Domini, proprietarii, *&c. quodque interdum pro* Uſufructuario *uſurpentur.*
2. *Uſufructuarius interdum vocatur qui revera Dominus eſt, quando poſt aliquod tempus dominium ad alium tranſiturum eſt.*
3. *Ejus ſignificationis exempla ex jure petita.*
4. *Hæres Fideicommiſſo gravatus vulgò haberi ſolet pro Uſufructuario licèt Dominus ſit.*
5. *Lucra nuptialia dicuntur ad Liberos primi thori pertinere, cùm tamen proprietas ad Parentem ſuperſtitem ſpectet.*
6. *Vera & naturalis proprietas cum effectibus pleriſque ad Conjugem ſuperſtitem pertinet.*
7. *Non obſtat dominio ſuperſtitis Conjugis, quòd poſt tempus ad Liberos venire debeat.*
8. *Teſtimonium Joannis Wameſii de natura Devolutionis.*

HÆc queſtio æquè capitalis eſt atque præcedens, & toti huic materiæ præjudicialis, undè pleræque difficultates dependent.

1. Variis modis accipi in jure vocabula, *domini*, *proprietarii*, *uſufructuarii*, notat

Al-

Alciatus lib. 2. παρέργων *cap.* 15. *& Cujacius ad tit. Cod. Si ſecundò nupſerit mulier, &c.* aliquando Dominus dicitur qui firmam ſpem habet nanciſcendi dominii, etſi nunc non habeat ipſam proprietatem: ſic filius qui primo gradu eſt, dicitur in vita patris Dominus rerum paternarum *L. in ſuis* 11. *ff. de liberis & poſthumis* & hoc dominium vocatur κατ' ἐλπίδα *ſecundùm ſpem.*

Mulier conſtante matrimonio dicitur Domina rerum dotalium *L. in rebus Cod. de jure dotium*, idq́ue propter ſpem recuperandi res dotales diſſoluto matrimonio, licèt eo durante omnis effectus dominii apud Maritum ſit, ſcilicet poſſeſſio, fructus, adminiſtratio, vindicatio, quâ conſideratione & ipſe ſæpè in jure *Dominus* vocatur, *Inſtit. quibus alienare licet in nup. in L.* 1. §. 1. *l. dotale* 13. §. 2. *ff. de fund. dotali l.* 7. §. 3. *de jure dotium l. prædium* 23. *eodem.* Uti revera eſt durante matrimonio, Mulier verò κατ' προλῆψιν ſeu *per anticipationem.* Iſtâ denominatione interim fruitur, etſi effectus dominii tum non habeat.

Poſſeſſor hæreditatis Domini loco habetur ſi ſatiſdederit *L.* 5. §. *fin. ff. de quæſtionib.* Procurator dicitur Dominus litis *l.* 1. *Cod. de ſentent. & interlocut.* Tutores etiam & Curatores Domini loco ſunt dum negotia Pupilli vel minoris adminiſtrant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

L. 56. §. *qui tutelam ff. de furtis.* Uſufructuarius etiam appellatione Domini quandoque comprehenditur. *L. in venditione ff. de rebus author. judicis poſſidend.* ibi *appellatione Domini & Uſufructuarius continetur.*

2. Sic & è contrario nomen uſusfructus interdum dominium denotat, & Uſufructarius vocatur qui revera Dominus eſt, tunc ſcilicet cùm dominium poſt aliquod tempus ad alium tranſiturum eſt.

3. Exemplum eſt in *L. ſpecies* 15. *de auro argento leg.* Ubi cùm aurum & argentum Seiæ legatum eſſet, & ſic adjectum, *à te Seia peto ut quod tibi in auro & argento legavi, cùm morieris reddas vernis meis quarum rerum uſusfructus dum vives tibi ſufficiet: quæſitum fuit an uſusfructus auri & argenti ſolus legatariæ deberetur? reſpondit Scævola verbis quæ proponerentur proprietatem legatam cum onere fideicommiſſi.* Secutus Scævola mentem teſtatoris à verbis receſſit, & nomen uſusfructus accepit pro dominio, indè ſumptâ voluntatis conjecturâ, quòd aurum & argentum nominaverat teſtator & legaverat: rei verò appellatione proprietas ſignificatur *L.* 115. *ff. de verb. ſignif.*

Aliud exemplum eſt in *L. ult. ff. de uſufructu earum rerum*, ubi *cùm pecunia eſſet relicta Titio ita ut poſt mortem ejus ad Mævium*

redi-

rediret, etſi adſcriptum ſit ut uſum ejus Titius haberet, proprietatem tamen legatam, & uſus mentionem factam, quia erat reſtituenda pecunia poſt mortem ejus. Apparet proindè id quod reſtitui debet poſt mortem alicujus facilè dici vel uſu vel uſufructu tenus apud eum eſſe, licèt revera Dominus ejus ſit ad tempus quo detinet, quam loquendi formulam hodie invaluiſſe non tantùm apud plebeios homines, ſed etiam apud Pragmaticos imperitiores quorum maxima turba eſt, teſtatur *Ant. Faber ad d. l. ult. in rationalibus.*

Ubi & notat hæredem fideicommiſſo 4.
gravatum vulgò haberi pro uſufructuario, & ſic vocari, licèt revera Dominus ſit, quamdiu conditio & tempus reſtituendi nondum venit. Aliud ejuſdem generis exemplum peti ſolet ex *L. Proculus ff. de uſufructu*, de cujus tamen intellectu vide *Menochium lib. 4. præſumpt. 133. & Pinellum, alioſque quos ille refert.*

Quid igitur miri, ſi & Pragmatici noſtri, quorum rudi ſermone conſuetudines de quibus agitur conſcriptæ ſunt, Conjugem ſuperſtitem, cujus bona Devolutionis vinculo Liberis adſtricta & omninò obventura ſunt ſi ſupervivant, vocent earum rerum uſufructuarium, licèt Dominus ſit, & Liberos proprietarios quando nondum ſunt, propter ſpem ſcilicet & ſecuritatem ſub con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ditione, hanc appellationem tribuentes κατὰ πρόληψιν, ſeu per anticipationem, cùm etiam Juriſconſultos Romanos viros emunctæ naris ſic factitaſſe videamus.

Nec ſolùm Juriſconſulti ſed & ipſi Legum Romanarum Authores in materia lu-
5. crorum nuptialium quæ huic prorſus affinis eſt, ita locuti ſunt, ut dicerent dominium lucrorum nuptialium propter ſecundas nuptias *ad Liberos pertinere, l. generaliter 5. Cod. de ſecund. nuptiis.* Cùm tamen eo jure naturalis proprietas cum diſponendi quodam jure ad parentem ſuperſtitem pertinuerit, permiſsâ illi facultate eligendi unum ex Liberis, & dividendi ea lucra inter ipſos uti vellet *d. t. generaliter.* Undè & *uſumfructum* qui Parenti ſuperſtiti paſſim adſcribitur intelligi debere *cauſalem* ſeu à proprietate cauſatum, non *formalem*, cenſent Albericus, Baldus, Salicetus, & Ripa ad *l. fœminæ Cod. de ſecund. nupt.* ad quam normam Conſuetudines noſtras de Devolutione interpretatur Joan. Wameſius *Centuriâ 6. concil. civilium conſ. 58.*

Seponantur igitur vocabula quæ admodum variè accipi jam oſtenſum eſt, & prævaleat quod in re ac veritate eſt. Habet ſuperſtes Conjux rerum devolutarum poſſeſſionem, utendi ac fruendi plenum jus (quod pars dominii eſſe dicitur. *L. 3. ff. de uſufructu*) habet adminiſtrationem,

rei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

rei vindicationem, & cæteras pro re recuperanda actiones, immò nec privatus eſt omninò alienandi jure, cùm ab initio invalidæ non ſint alienationes quas facit; ſed reſcindantur tantùm ſi Liberos contingat Parenti ſuo ſupereſſe, exemplo eorum quæ de lucris nuptialibus conſtituta ſunt *Novella* 22. *cap.* 26.

Imò in totum reviviſcit quæ ſopita erat 6.
ſoluto matrimonio alienandi facultas, ſi Liberi ante ſuperſtitem poſteà moriantur. Has partes & effectus dominii qui habet rectiùs dicitur Dominus, quàm qui eorum nihil habet, & ſi dicas deeſſe ſuperſtiti alienandi & diſponendi plenam facultatem, reponam hanc etiam deeſſe Liberis qui proindè cum omnibus deſtituantur veri proprietarii dici non poſſunt, ſed tantùm cum addito *civiles*, *in ſpe*, *per anticipationem*, *ſub conditione.*

Illud minimè officit dominio ſuperſtitis conjugis in bonis devolutis, quòd poſt tempus ad liberos tranſitura ſint cùm parens mortuus erit; nam indè tantùm ſequitur perfectum ſeu perpetuum non eſſe 7.
dominium ſuperſtitis, cùm habeat juris regula *non videtur perfectè cujuſque id eſſe, quod ex caſu auferri poteſt L.* 139. *ff. de regulis juris*, veré tamen interim Dominus eſt qui ſic rem habet: nam poſſidere, uti, frui, & vindicare poteſt, ut enim dicitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

L. 66. ff. de rei vindic. rectè quid noſtrum eſſe vindicabimus, quod abire à nobis dominium ſperatur, ſi conditio legati vel libertatis exſtiterit; res enim legata ſub conditione, quamdio pendet conditio, eſt in dominio hæredis *L. & poſt* §. 1. *ff. famil. herciſ.* & emptor cui in diem res addicta eſt antequam alius meliorem conditionem attulerit, vindicare rem poteſt. *L.* 41. *ff. de rei vind.*

Vix poteſt igitur dubioſum manere ubi pendente devolutione bonorum dominium ſit, nimirum vera ac naturalis proprietas apud conjugem ſuperſtitem eſt: ficta & civilis apud liberos.

Ne autem hæc quam protulimus conſuetudinum interpretatio novitatis inſimuletur à veteratoribus quibuſdam Pragmaticis, quibus præoccupatæ opiniones quas pridem hauſerunt haud faciliùs excuti poſſunt quàm Herculi clava, vel Jovi fulmen, non abs re erit authoritate vetuſtiorum quorumdam quæ dicta ſunt confirmare. *Joannes Wameſius* non minus celebris fo-
8. renſibus reſponſis ſuis, quàm profeſſione juris primariâ apud Lovanienſes *conſil.* 58. *centuriâ ſextâ civili n.* 1. de devolutione quæ in urbe iſta viget ita ſcribit: *Quòd plena & perfecta devolutio ſeu acquiſitio in vita domicellæ Margaretæ contigerit juris ratio non patitur, nec in ſenſum hominis cadit,*

dit, quòd ſuperſtitis & viventis aliqua ſit ſucceſſio L. qui ſuperſtitis ff. de acquir. hæred. l. 1. ff. de hæred. & act. vendita, *ſed hujuſmodi conſuetudinaria devolutio proprietatis non eſt ſucceſſio, ſed vinculum tantùm quod ſuperſtiti injicitur, & quo bona etiam afficiuntur, ne liberâ voluntate ſuperſtitis alienari vel pignori dari poſſint, nec caret hæc res exemplo: nam jure ſcripto proditum eſt, conjugem ſuperſtitem, ex morte alterius propter pactum aut conſuetudinem, lucrantem omnem vel partem dotis aut donationis propter nuptias, ſi convolet ad ſecundas nuptias, cogi, ut hoc lucrum liberis primi matrimonii ſervet,* L. fœminæ. l. generaliter. l. hâc edictali, §. his illud C. de ſecund. nupt. Authen. de non elig. ſec. nupt. collat. 1. *Quo tamen vinculo propriè dici non poteſt, quòd ſuperſtes deſinat eſſe proprietarius eorumdem bonorum, ex lucro dotali vel donationis propter nuptias acquiſitorum, ita ut moriente ſuperſtite conjuge, hujuſmodi lucrum dicatur liberis primi matrimonii obvenire ex morte ſuperſtitis, non primi decedentis.*

Cujus judicium hoc quoque eſt, quòd liberis primi matrimonii, quorum favore hoc vinculum injectum eſt, decedentibus ante conjugem ſuperſtitem veluti prædicto vinculo diſſoluto, ſuperſtes liberum arbitrium diſponendi de iiſdem bonis recuperet ſuo jure, non ut hæres liberorum. d. L. fœminæ cum jurib.

ſup. cit. Caſtr. conſ. 29. aliàs 124. Circa primum quæſitum dicendum eſt. num. 6. vol. 1. *Uti etiam in uſu prætactæ conſuetudinis Lovanienſis expreſſum eſt. Ideò etiam eſt quòd uſusfructus quem ſuperſtes in bonis propriis propter diſſolutum matrimonium retinere tantùm dicitur, non ſimpliciter uſusfructus, ſed hæreditarius uſusfructus appelletur cum pleniſſimo indicio & ſignificatione, quòd ſuperſtes dominium retineat; ſed cum prætacto vinculo, eoque intellectu ad liberos proprietas, mortuo altero conjuge devolvi dicitur, quod de ea per mortem ſuperſtitis, ſi ipſi quoque ei ſuperſtites erunt, jam quodammodo certi ſunt.*

Idem ſenſus & eadem interpretatio naturæ Devolutionis reperitur ſparſim, etſi non tam dilucidè, apud Præſidem Everardum, P. Peckium, Kinſchotium patrem & filium, alioſque Authores noſtrates.

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT VII.

Caſus obſervatu dignus ſecundùm dicta principia deciſus.

SUMMARIUM.

1. *Species facti ſuper qua judicatum eſt, ubi aliqui liberorum defuncti ſunt tempore Devolutionis.*
2. *An eo caſu liberi invicem ſucceſſerint, an verò ſucceſſio delata ſit in mortem matris.*
3. *Rationes pro ſucceſſione laterali Feudorum.*
4. *Rationes pro devolutione & poſteà ſucceſſione directa.*
5. *Judicatum devolutionem non poſſe haberi pro ſucceſſione, & quænam indè conſequuntur.*

IN ſuprema Curia Clientelari Brabantiæ agitata lis fuit ſuper hac facti ſpecie, quæ Devolutionis naturam intimè tangebat.

Uxor marito ſuo ſuperſtes quinque 1.
ex eo proles retinuerat, maſculos duos & tres filias, ad quas omnes ſecundùm mores Brabantiæ feuda quæ mater poſſidebat ſic erant devoluta, ut filiis prima ſpes & ſecuritas eſſet ſuccedendi, excluſis filiabus, ſi matri ſuæ ſuperviverent vel ambo vel unus, cùm in ſucceſſione directa Feudorum Brabantiæ maſculi fœminas prorſus excludant; evenit matre adhuc vivâ primam omnium mori filiam ſeniorem relicto ex ſe filio legitimo: moriuntur deindè ſuperſtite adhuc matre ambo filii ſine liberis, dece-

decedit poſt hos ipſa mater, eique ſuper-
ſunt filiæ duæ, & filius quem dixi ex ſe-
niore filia. Hinc contentio naſcitur de feu-
dis maternis quæ fuerant devoluta eâ viven-
2. te per diſſolutionem matrimonii ex obitu
patris. Filiæ ſolæ petebant ad ea admitti
excluſo in totum filio ſenioris ſororis præ-
defunctæ, quòd dicerent diſſolutis nuptiis
parentum ſuorum, per mortem patris ſta-
tim feuda omnia matris devoluta fuiſſe ad
ſolos filios, qui duo tunc ſupererant,
3. manſiſſe matrem viduam uſufructuariam
dumtaxat, proprietatem obveniſſe filiis,
atque horum morte ſe ut gradu proximas
filiis iſtis poſteà defunctis ſucceſſiſſe latera-
li ſucceſſione, filium ſenioris ſororis uno
gradu remotiorem eſſe, nec poſſe ad bona
matris ſuæ venire per repræſentationem,
cùm certi juris ſit in Feudis Brabanticis, non
eſſe locum repræſentationi in obliqua ſuc-
ceſſione; talem verò hîc eſſe non directam,
utpotè cùm fratribus & non matri ſucce-
dendum eſſet, quæ jam pridem proprietate
exutâ, in vita ſua eam tranſmittere nunc
nequiret.

4. E contrario filius ſororis ſenioris præde-
functæ vindicabat duas tertias, ſeu beſſem
rerum feudalium matris unà cum prærroga-
tiva feudali, quæ conſiſtit in habitatione ar-
cis, & exercitio juriſdictionis ſi quæ con-
nexa ſit feudis, quòd ſecundùm leges feu-
dales

dales indubitatum ſit repræſentationi locum eſſe in recta ſucceſſione, cujus vi ipſe venire debeat in locum matris ſuæ, quæ ſi viveret, auferret ſine dubio beſſem in ſucceſſione materna, & prærogativam quam dixi tamquam ſenior filia cui hoc jus competit. Devolutionem proprietatis bonorum maternorum tunc cùm pater obiit non poſſe haberi pro ſucceſſione, nec ipſos filios, in quos tunc facta eſt devolutio primo ordine, poſſe dici ſucceſſiſſe matri adhuc viventi, nec ipſis defunctis ante matrem ſucceſſiſſe ſorores laterali ſucceſſione, omnem ſucceſſionem dilatam eſſe in tempus mortis maternæ, nihilque aliud ſpectandum quàm quis eo tempore proximus & habilis eſſet ad ei ſuccedendum.

Conſtitutâ in hunc modum controverſiâ, cùm pars utraque conſuetudinem & uſum fori, ac res conſtanter judicatas pro ſe obtenderet, indicta eſt utrique parti probatio, quâ occaſione quidquid ad materiam devolutionis pertinet ferè in medium productum eſt, exhibitæ res judicatæ in ſimilibus cauſis, conſultationes veterum Advocatorum, teſtificationes Pragmaticorum omnis ordinis in veteribus cauſis, tùm quæ à decuriis teſtium, quas turbas vocant, in hac ipſa controverſia dicta erant. Omnibus diligenter expenſis longè prævalere viſa ſunt quæ pro filio ſenioris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

5. ſororis adducta erant, ſecundùm quem proindè conſentientibus ſuffragiis judicatum eſt atque intellectum, devolutionem non eſſe habendam pro ſucceſſione, nec proprietatem bonorum devolutorum verè pervenire ad liberos vivente conjuge ſuperſtite, ſucceſſionem tantùm tunc fieri cùm moritur ſuperſtes, verba conſuetudinum, quæ liberos vocant proprietarios bonorum devolutorum, impropriè eſſe accipienda de proprietate in ſpe ac ſub conditione, aliquo liberorum moriente ante parentem ſuperſtitem non fieri locum ſucceſſioni laterali, uſumfructum quem retinet ſuperſtes in bonis devolutis, *cauſalem* eſſe, non *formalem*, devolutionis vim in eo conſiſtere, ut bona ſuperſtitis conſerventur pro legitima ſucceſſione, non ut ordo ſuccedendi perturbetur, liberis devolutariis non competere jus alienandi aut diſponendi de proprietate devoluta, nec in ea hæredem habere quamdiu parens ſuperſtes vivit. Hæc aliaque affinia pro fundamento decidendi habita ſunt in cauſa Theodori van Uffle Actoris, contra viduam Advocati Kimps 17. Junii 1659. Judices erant novem, plerique Brabantiæ Conſiliarii.

C A-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT VIII.

In duplici Devolutione an uſusfructus hæreditarius ad filium, an ad nepotes perveniat?

SUMMARIUM.

1. *Caſus duplicis devolutionis avi & filii.*
2. *Moriente avo uſufructuario an bona devolvantur ad filium an ad nepotes.*
3. *Quomodo intelligendum non eſſe bis continenter locum uſufructui, vulgò* daer en valt geen tocht op tocht.
4. *Concluditur pro filio contra nepotes.*

CОntingit aliquando bona obnoxia eſſe 1.
duplici devolutioni; nam bona patris vidui devolvuntur primo loco ad filium aut filios, ſi verò filius hic conjugatus ſit, & liberos habeat, obitu uxoris ejus devolutio ulterior eorundem bonorum fit ad liberos, & eo caſu neque Avus, neque pater quidquam alienare poteſt, quia utrique vinculum devolutionis injectum eſt: uſusfructus verò hæreditarius ſeu fundiarius ſine dubio apud Avum permanet quamdiu vivit: at eo moriente quæſtio eſt an ad filium perveniat, an ad nepotes? pro nepotibus hæc ratio facere videtur, quòd ſecunda devolutio jus quod filius habuit à patre ſuo ulterius devolvat ac transferat ad nepotes, apud quos cùm reſideat hâc ratione 2.
proprietas imperfecta, quam devolutio ſe-

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

cum trahit: non poteſt uſusfructus conſolidari niſi ubi proprietas illa reperitur, hoc eſt apud nepotes, ſemper enim uſusfructus cùm finitur ad proprietatem revertitur, *L.* 3. §. 2. *ff. de uſufructu, l.* 3. *C. eodem*, cui accedit hoc argumentum â Pragmaticis & uſu fori petitum, non poſſe continenter uſu-
3. fructui bis locum eſſe, quod Vernaculè ita efferunt, *daer en valt gheen tocht op tocht*, quod pluribus couſuetudinibus Belgicis expreſſum eſt. Proinde cùm Avus uſufructuarius fuerit bonorum ſuorum, non poteſt poſt eum filius eorumdem bonorum uſumfructum obtinere, ut ad præveniendum huic incommodo neceſſum ſit apud nepotes utrumque conjungi, jus ſcilicet proprietatis & uſusfructus.

Sed neutra ratio bona eſt, ſed utraque
4. diſtorta & profecta à pravo illo intellectu quem paulò antè refutavi, nimirum non eſt apud filium aut nepotes devolutarios vera proprietas, nec apud Avum verus fuit uſusfructus, ut vanum ſit regulas quæ de conſolidatione uſusfructus ſtatuunt eò transferre. Proprietas revera manſit apud Avum cum jure fruendi, &c. Sed duplici vinculo ſubordinatè adſtricta filiis & nepotibus; decedente verò Avo ſuccedit filius in illam proprietatem paternam recto ordine ſuccedendi, cui ordini conſervando unicè inſtituta eſt Devolutio;

tio; abſurdum verò eſt eam ſic interpretari, ut invertat legitimam ſucceſſionem, & ita inductum in unum finem operetur contrarium *L.* 19. *in fine C. de fide inſtrument. l.* 5. § 1. *C. de ſecundis nuptiis.* Certè vel hinc apparet quam ineptam foveant interpretationem qui hæc effutiunt, per quæ efficitur ut in ſucceſſione paterna nepos præferatur filio, nec quidquam hujuſmodi bonorum unquam pervenerit ad filium, niſi ſterilis ac ſine re proprietas. Argumentorum quæ adducta ſunt facilis eſt dilutio, cùm ea quæ aſſumuntur de proprietate & uſufuctu falſa ſint & erronea. Secundùm hanc ſententiam non ita pridem judicatum eſt in ſuprema Brabantiæ Curia, in cauſa reductionis N. Muñoz, &c. Itaque defuncto Avo ad filium deſcendit idem jus quod illi competiit, non ad nepotes, fructûs igitur omnis poſſeſſio & adminiſtratio filio permittenda eſt, nepotes expectabunt dum ille in fata concedat, quòd principiis etiam naturæ conſentaneum eſt.

Hæc ita ſi Avus viduus moriatur relicto filio viduo & nepotibus ex eodem. Quid vero juris ſi filius antè Avum vitâ fungatur? Nepotes qui erant ſecundi devolutarii in bonis avitis, ſuccedunt patri ſuo in jus illud incertum devolutionis quod ipſi habebant, & locum

ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ejus repræſentantes fiunt ſoli devolutarii, uti ſupra expoſitum eſt Cap. 5. circa finem.

CAPUT IX.

Quibus modis derogetur Devolutioni.

SUMMARIUM.

1. *Derogari poteſt Devolutioni vel teſtamento, vel pacto conjugum, vel declaratione contraria voluntatis.*
2. *Non incidit talis remiſſio Devolutionis in prohibitionem donandi inter conjuges.*
3. *Poteſt unus conjugum remittere alteri Devolutionem, licèt viciſſim alter non remittat.*
4. *An poſſit Devolutioni derogari teſtamento unius conjugum de ſuis bonis aliter teſtantis quàm dictat Devolutio, idque durante matrimonio.*
5. *Argumenta partis affirmantis.*
6. *Argumenta pro parte negante.*
7. *Reſolutio propoſitæ quæſtionis pro facultate teſtandi.*
8. *An diſſoluto matrimonio talis diſpoſitio mutari poſſit.*
9. *Varii modi derogandi Devolutioni.*
10. *Si ex parte derogetur Devolutioni an in totum corruat?*
11. *An condito teſtamento à parentibus etiam non contrario Devolutioni derogetur tamen eidem?*
12. *Vocatis ex fideicommiſſo alicujus liberis, an id intelligendum ſit ſecundùm regulas Devolutionis? & an qui ex priore thoro ſunt præferantur cæteris.*

1. IN primis explorati juris eſt Devolutioni poſſe derogari communi conſenſu con-

conjugum, idque vel ab initio in ipſis pactis nuptialibus, vel poſteà conſtante conjugio, puta in communi teſtamento quod poſteà conditur, vel pactionibus quæ inter conjuges quandocunque conſtante matrimonio fiant, quia cùm ex tacito pacto influente in matrimonium naſcatur ipſa Devolutio, ut ſuprà cap. 4. dictum, naturale eſt ut contraria conventio vel voluntatis declaratio Devolutionem impediant cum taciti pacti vires deficiant, ubi aliud apertè actum eſt. *L. in emptionibus* 43. *ff. de pactis.*

Si dicat aliquis, non in favorem conjugum, ſed liberorum introductam eſſe Devolutionem, neminem autem paciſci vel renunciare poſſe niſi his quæ pro ſe introducta ſunt, *L. ult. Cod. de pactis l.* 29. *c. ibid. ſub medium.* Reſpondebimus ſic favorem liberorum reſpicere Devolutionem, ut tamen omnia concredita ſint æquitati & arbitrio parentum, qui poſſint ab ea recedere ſi ratio quæpiam melior, aut utilitas major id utrique perſuadeat; optimum enim conſilium parentes pro liberis ſuis capere velle exiſtimantur. *L. nec in ea* §. 3. *ff. de adulteriis.*

Non incidit etiam hæc derogatio Devolutionis, quæ conſtante matrimonio fit, in prohibitam donationem inter conjuges, licèt id prima fronte videri poſſit quòd conferatur in ſuperſtitem jus alienandi

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

& diſponendi, quod conſuetudo abſtulerat. Nam conſtat donari poſſe inter conjuges in caſum mortis vel ſeparationis thori, *L. quia* 10.*ff.de donat. inter virum, &c. l. ſed interim* §. *ult. eod. tit.* quia effectus excurrit in illud tempus quo vir & uxor eſſe
2. deſinunt. Deinde non eſt hæc vera donatio, cùm unus conjugum alteri remittit devolutionem, is enim cui remittitur non fit indè locupletior vivo altero: imò nec poſt mortem ejus; ſed conjux prædecedens ſolùm remittit jus ſuum quod habebat ne ſuperſtes res ſuas alienaret, quâ remiſſione nihil hic acquirit, ſed ſolùm remanet dominus bonorum ſuorum, etiam quoad jus alienandi, quod alioquin amiſiſſet; ut dicendum ſit conſervari tantùm jus ſuperſtitis, non augeri alicujus rei acceſſione. Vide Peckium *de teſtam.conjug. lib.*1.*cap.* 43.*n.*6. Præſes Everard. *conſil.*12.

Non tantùm fieri poteſt mutua deroga-
3. tio Devolutionis, ſed & uni conjugum ſoli remitti poteſt Devolutio, ut puta uxor marito remittere poteſt licèt viciſſim maritus illi non remittat, quotidie teſtamenta fiunt à conjuge prius decedente, quibus ſuperſtiti relinquitur libera facultas de bonis ſuis diſponendi, etſi liberi ei ſint, hæc pars teſtamenti continet renunciationem juris quod habebat prædecedens, ne ſuperperſtes bona ſua alienaret, eſtque hæc

renun-

renunciatio ſpecies quædam pacti teſta-mento inſerti, quod fieri poteſt ſecundùm *Doctores ad* §. *Sed cùm paulatim Inſtit. de teſtam.* nihil enim propriè transfertur in ſuperſtitem vi talis diſpoſitionis,ſed vinculum conſuetudinarium quod injiciendum eſſet bonis, ei remittitur eo tempore dum nondum liberis effectus ejus acquiſitus erat. Talis declaratio voluntatis ab uno conjugum facta dum vivit, ſive in teſtamento, ſive alio quocumque actu, vim habet pacti & renuncationis, ex qua ſuperſtiti id acceptanti quandocumquê, expreſſè vel tacitè ipſo facto, exceptio naſcitur, uti ex quavis alia renunciatione,quâ quis jus ſuum remittit, *d. l. ult. Cod. de pactis.* Et hic articulus nullam patitur difficultatem, cùm uſu quotidiano & conſenſu Pragmaticorum confirmetur.

Illud pridem diſceptatum & nondum ſa- 4.
tis definitum eſt inter Conſultos fori, an unus conjugum de ſuis bonis ſeorſim teſtando, contra quam ferat devolutio, puta inſtituendo liberos omnes æqualiter in feudis, deroget hâc ratione devolutioni? Hanc quæſtionem in medium jecit Kintſchotius *tract. 7. de licentia teſtandi de feudis. cap. 6.* atque indeciſam reliquit.

Partem affirmantem ſuadere videntur 5.
rationes ſequentes. Poteſt quiſque conjugum ultimâ voluntate bona ſua obnoxia

Juri Devolutionis conferre, ut voluerit, in extraneum, modò ſalva ſit liberis legitima, cur verò quod licet reſpectu extraneorum, non permittatur intuitu liberorum, ut ipſis aliquid relinquatur quod ab inteſtato non haberent?

Secundò, poteſt maritus, dum nuptiæ conſtant uni liberorum donare inter vivos, modò id faciat probabili de cauſa, & non in fraudem uxoris, quod verò conceditur inter vivos multò magis ei concedendum eſt in ultima voluntate §. *unico inſtit. d. l. Fuſia Caninia tollenda*, atque ſi id marito licet per ultimam voluntatem, etiam uxori licere debet, cùm reſpectu ultimarum voluntatum pares ſint, nec prærogativam habeat maritus præ uxore.

Tertiò, Devolutio tempore diſpoſitionis quam unus conjugum facit conſtante matrimonio, nondum nata eſt, ac proinde non videtur eam impedire poſſe, cùm ejus quod non exiſtit nullus effectus eſſe queat. *juribus vulg.*

Quartò, Devolutio naſcitur demum poſt motem primi decedentis, & ita res ſuperſtitis afficit & apprehendit, uti eas reperit, ſcilicet cum ea diſpoſitione & qualitate, quæ tempore habili eis impreſſa eſt.

Quintò, teſtamentum primi morientis conjugis quod ſeorſim conſtante matrimonio ab eo conditum eſt, vires habet, licèt

non

non ſit conforme ſucceſſioni ab inteſtato, cur poſteriùs morientis conjugis teſtamentum, etiam conditum conſtante matrimonio, effectu carebit? nimis diſpar fuerit utriuſque conjugis conditio eodem modo & tempore teſtantis.

Eſt quidem inter utrumque caſum iſthæc differentia quod reſpectu primi morientis nulla unquam extiterit Devolutio, atque ita nihil ex eo capite teſtamento abjici poſſit, quod dici nequit de conjuge poſterius moriente. Sed æquandi ſunt utrimq́ue atque ponendum eſt conditum eſſe teſtamentum de quò agitur ante exortum devolutionis, eaque deinde pendente nihil in præjudicium Devolutionis recipi poſſe.

Quòd dicitur inſtitutam eſſe Devolutionem ut ordo ſucceſſionis ab inteſtato conſervetur, ſic videtur intelligendum, niſi anteà, nondum natâ Devolutione, aliter diſpoſitum ſit, cùm cauſa teſtati faciat ceſſare cauſam inteſtati. *Jur. vulg.*

Tacitum pactum conjugum ut bona allata in matrimonium, & acquirenda eo conſtante perveniant ad communes liberos, cui innititur Devolutio, ut ſupra dictum eſt cap. 4. ſic neceſſariò temperandum eſt, niſi ante Devolutionis ortum quid alienatum vel hypothecæ ſuppoſitum ſit, quod non minùs efficitur ultimâ voluntate quàm contractu inter vivos, idq́ue ſatis ſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

bilitur argumento ducto à teſtamento primi defuncti.

Denique, durum fuerit aliter ſentiendo abolere omnem diſpoſitionem parentis inter liberos de bonis Devolutioni ſubjectis, niſi fiat ex conſenſu alterius, aut contingat illum præmori, cùm talis diſpoſitionis tantus ſit in jure favor, ut etiam ſine ſolennibus rata ſit. *L. hac conſultiſſimâ Cod. de teſtamentis*. Satis ſanè grave eſt ademptam eſſe parenti jam viduo omnem diſpoſitionem de bonis devolutis, in quem ſolùm caſum directa ſunt omnium conſuetudinum verba, id verò non videtur interpretatione extendendum ad alios caſus, hoc eſt ad parentes adhuc conjugio junctos & tunc teſtantes ſive conjunctim ſive ſeparatim; quæ enim dura ſunt, ſtrictæ debent eſſe interpretationis. *L. cum quidam* 19. *ſub finem ff. de liberis & poſthumis*. Et hanc ſententiam affirmantem amplectitur Brabantiæ Cancellarius, Franciſ. Kintſchotius *reſp*. 30. *n*. 18. 19. 20. Sed ſatis jejunè, & nullis adductis argumentis.

Pro parte negante adfertur, aperiri vi-
6. am fraudibus, ſi unus conjugum, altero ignorante, ſuâ ſolius diſpoſitione derogare queat juri, quod utrique æqualiter impoſitum eſt; non eſt verò admittenda interpretatio, quâ eludi poſſit providentia conſuetudinis. *L. hoc modo* 64. §. 1. *ff. de condit.*

&

& demonſtr. potuiſſet prædefunctus ſuo etiam teſtamento proſpicere, niſi credidiſſet omnia conſentanea fore Devolutioni, quod non niſi ſubdolè ſubticuit qui aliter teſtatus eſt, v. g. ſi uni liberorum plus quam alteri reliquit, potuiſſet de ſuis bonis id compenſare, qui jam inteſtatus deceſſit.

Deinde urgetur vis taciti pacti quod intercedit inter conjuges de bonis conſervandis communibus liberis juxta leges moreſque ſuccedendi ab inteſtato, niſi communi conſenſu aliter placuerit. Sed hæc argumenta parvi ponderis ſunt, nam ad hoc poſterius paulò antè reſponſum eſt, prius verò æqualiter valet contra omnem diſpoſitionem, quam unus conjugum facit altero ignorante, & multò magis contra mutationem communis teſtamenti clàm ab uno factam, quâ de bonis ſuis aliter ſtatuit, quàm in conjugali mutuo elogio fecerat, quam tamen diſpoſitionem & mutationem valere Authores conſentiunt, licèt doli & malæ fidei argui poſſit, cùm aliud ſit morum, aliud juris regula, nec ſtatim irritum ſit quidquid contra officium boni conjugis fit. Vide *Peckium de teſtam. conjug. Lib.* 1. *Cap.* 43. *Everardum*, *Gail*, *Ant. Fab.alioſque.*

Illud validius pro hac parte urgeri poteſt, quod licèt tale teſtamentum revera condi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tum ſit ante natam devolutionem habeatur tamen quaſi factum tempore mortis, quia teſtamenta vires capiunt ab iſto momento *L. 49. ff. de hæred. inſt.* & tunc teſtator loqui & diſponere cenſetur atque ita negante devolutionem ſed ea vigente diſponit quod ei non licet. Hæc verò quamvis non ſpernanda ſit ratio ſumpta ex ſub-
7. tili jure, prior tamen opinio æquior & benignior videtur, per quam non evertitur omninò devolutio, ſed temperatur dumtaxat, cùm bona iſta de quibus diſpoſitum eſt, non poſſit poſteà alienare conjux ſuperſtes, ſed conſervare teneatur liberorum ſucceſſioni in eum modum ordinandæ, uti illius teſtamento præſcriptum eſt.

8. Movet tamen dubium Kinſchotius *d. tract. cap. 6.* an teſtamentum ſive commune conjugum, ſive unius, quo de bonis devolutioni ſubjectis diſpoſitum eſt aliter quàm conſuetudo dictet, poſteà diſſoluto matrimonio mutari à ſuperſtite poſſit: diſtinctio adhibenda eſt, ut ſi extraneus immixtus ſit diſpoſitioni, de illo aliter ſtatui à ſuperſtite poſſit, & auferri quod ei relictum erat, aut transferri in ălium, quia Devolutio extraneum illum minimè reſpicit, liberorum verò intuitu, quibus jam per diſſolutionem matrimonii jus quæſitum eſt, nihil mutari poteſt in deterius; ſed poteſt conditio eorum poſteriori teſtamento

mento melior reddi. Notæ ſunt omnibus regulæ nemini invito jus ſuum detrahi poſſe, ignorantis vero & inviti conditionem meliorem rectè effici *jur. vulg.*

Derogatio Devolutionis variis modis fieri poteſt, primò, abſolutè & plenè, ut ſi in pactis nuptialibus, vel communi teſtamento expreſſum ſit, nolle conjuges diſſoluto matrimonio locum eſſe Devolutioni, quo caſu non modò alienatio omnis & diſpoſitio permiſſa erit ſuperſtiti, ſed ab inteſtato liberi ſecundi thori æqualiter ſuccedent cum prolibus prioris thori, ſi nihil aliud obſtet; ſublato enim impedimento conſuetudinis, liberorum æqualis fit cauſa, & bona rediguntur ad conditionem eorum quæ Devolutionem non patiuntur, uti ſunt quæ poſt diſſolutionem nuptiarum viduus conjux acquirit.

Alio modo derogatur Devolutioni re ipsâ, & tacitè, ſi in pactis nuptialibus, vel in teſtamento parentum aliquid contrarium Devolutioni ordinatum ſit, puta ſi major vel minor portio quibuſdam liberis aſſignata ſit, quam juxta leges Devolutionis habere debent, ſi liberi æqualiter omnes vocati ſint ſine diſtinctione thori; ſi extraneus quiſpiam, vel etiam ſuperſtes conjux ad partem hæreditatis unà cum liberis vocatus ſit, ſi fideicomiſſum aliquibus injectum, vel denique ſi ſupervicturo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

è duobus detur facultas diſſoluto matrimonio res Devolutioni obnoxias alienandi, aut de iis diſponendi.

10. Quibus caſibus an in totum Devolutio ceſſet, an ille tantùm effectus Devolutionis cui derogatum eſt, aliquando diſputatum memini; ſed ſæpiùs intellectum non cenſeri everſam per hujuſmodi clauſulas totam Devolutionem, v. g. ſi in communi teſtamento data ſit facultas conjugi ſupervicturo de bonis ſuis omnibus liberè diſponendi, & ille de quibuſdam non diſpoſuerit, deciſum, conſtare debere vim ſuam Devolutioni in bonis, de quibus ſuperſtes non diſpoſuit, eaque deferri & dividi debere ſecundùm leges Devolutionis, & ideò ſi ſuperſtes tranſierit ad ſecundas nuptias, prolibus ex hoc poſteriori conjugio natis, nihil eorum bonorum competere, niſi diſertè quid relictum eis ſit in vim permiſſionis à prædefuncto conceſſæ; non enim aliud actum cenſetur à defuncto conjuge, quàm quod arbitrio ſuperviventis ſubjecerit Devolutionis effectum, quo arbitrio & facultate ſi ille uſus non fuerit dum vixit, tantumdem eſt ac ſi data nunquam fuiſſet. *Quæ mutata non ſunt cur ſtare prohibeantur?* ut Juſtinian. alibi ratiocinatur *L. ſancimus Cod. de teſtamentis.*

11. Minorem dubitationem habere debuerat controverſia illa quam idem Kintſchotius pro-

proponit *reſponſo* 30. *n.* 18. 19. 20. 21. an in totum rupta ſit Devolutio, ſi communi teſtamento parentes inſtituant liberos ſuos hæredes, nec quidquam adjiciant quod repugnet legibus Devolutionis.

Fuit aliquando inter Pragmaticos recepta ſententia, quam & D. Kinſchotius conſultationi ſuæ ſerviens amplexus eſt: condito à parentibus teſtamento qualicumque, quo liberos ſuos hæredes ſcripſerint, deficere in totum Devolutionem, ſive conſentanea Devolutioni ordinaverint, ſive diſcrepantia, imò & unius conjugis teſtamentum ſeorſim conditum eamdem vim habere, adeò ut exſtante tali teſtamento nec alienatio vetita ſit ſuperſtiti, nec excludantur liberi ſecundi thori, &c. remoto ſcilicet impedimento, quo prohibitio & excluſio iſta nitebantur.

Movebantur quòd Jus Devolutionis eſſet Jus inteſtatæ ſucceſſionis, quod à jure municipali, aut conſuetudine per modum vinculi injiceretur bonis, ejuſdem conſuetudinis beneficio delatis, ceſſare autem inteſtati ſucceſſionem condito teſtamento, ac conſequenter nullas poſſe illius ſucceſſionis eſſe qualitates, nullum vinculum, &c. tralatitium eſſe proviſionem hominis facere ceſſare proviſionem legis, quod in ſimili Baldus tradit *ad L.* 2. *Cod. de jure emphit.* Tiraquel. *de jure primogen. quæſt.* 9. *n.* 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Sed ſicuti cæterarum rerum, ita & opinionum ætates àc viciſſitudines ſunt in foro. Hodie hæc opinio ut paradoxa, ſeu infamis à tribunalibus exulat; nam nam conſtanter in eam ſententiam itur, teſtamento condito à conjugibus non everti Devolutionem, niſi quatenus aliquid ei repugnans teſtamento inſertum eſt, argumento *d. l. ſancimus*. Si omnia conſentiant, conſuetudo vinculo Devolutionis firmitatem & robur teſtamento adjicit. Notum quippe eſt conſuetudines quibus non eſt derogatum, influere, temperare, confirmare & interpretari ultimas voluntates, Alciatus *regulâ* 3. *præſumptione* 32. Menoch. *lib.* 4. *præſumpt.* 202. quod præſumantur teſtatores in dubio ſe conformare juri municipali, vel conſuetudini, Bart. *ad L. hæredes mei* § *cùm ita ff. ad. S. C. Trebellian.* Indè eſt, quòd ſi ſtatuto excludantur fœminæ à ſucceſſione exſtantibus maſculis, generali nomine vocatis *liberis, poſteris, deſcendentibus*, non comprehendantur fœminæ, quod argumentum latè proſequitur Menoch. *d. lib.* 4. *præſumpt.* 84. Peregrin. *de fideicom. Art.* 25. *n.* 53. *& ſeq.* Clarus §. *teſtamentum quæſt.* 76. *n.* 12. Fuſarius *de fideicom. quæſt.* 481.

12 Cui affinis eſt hæc controverſia, Pater filium hæredem à ſe ſcriptum gravaverat fideicommiſſo, inhibitâ omni alienatione,

ju-

bens ut filius ſinat bona iſta ſuccedere & pervenire ad legitimos ſuos liberos, *willende dat hy de ſelve goederen ſal laten ſuccederen op ſyne wettige Kinderen.* Naſcuntur filio liberi ex duobus conjugiis, diſputatum eſt an eo mortuo utrique ad fideicommiſſum admitti deberent æqualiter, & in partes viriles, an verò ſoli liberi primi thori, ad quos rupto primo connubio bona paterna devoluta erant.

Pro æqualitate liberorum & diſtributione fideicommiſſi inter omnes, facit generalis appellatio & vocatio liberorum, quâ ſine dubio tam continentur ſecundi thori liberi quàm primi, ſi ſequimur proprietatem verborum, & jus commune, Bartolus *ad L. Lucius ff. ad S. C. Trebell.* Mich. Graſſus *commun. concluſ. §. fideicommiſſum quæſt.* 12. *n.* 26. Videtur autem ad interpretandam diſpoſitionem hominis potius recurrendum ad naturalem ſenſum & communem intellectum, quàm ad ſtatutum præſertim exorbitans, & tantùm non iniquum. *Pileus, Socinus, Baldus, Decius relati à Peregrino de fideicom. art.* 25. *n.* 52. undè & *Alciatus* tradit *de præſumptionib. reg.* 3. *præſumpt.* 32. non eſſe improprianda verba ut diſpoſitio teſtatoris reddatur conformis Statuto.

Pro liberis autem primi thori facit firmior regula, quæ dictat diſpoſitiones hominum redigi debere ad mentem juris municipalis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

potiùs, quàm ad jus commune, quia Cives & Incolæ jus in quo vivunt magis attendere in dubio cenſentur, quàm id, quo eo in loco homines non utuntur, uti tradunt *Menoch. Fuſarius ſuprà relati*, *itemque Peregrinus d. art.* 25. *n.* 53. quod tunc vel maximè procedit, quando vel conjectura, vel verborum conceptio mentem teſtatoris eò trahit. Menoch. *d. loco. n.* 13. quemadmodum in hac ſpecie, verba ſuperiùs relata eo ducere videntur, ſcilicet ut ſinat filius leges inteſtati in bonis iſtis locum habere, atque ita devolvi ſecundùm præſcriptum conſuetudinis, quod & ita judicatum eſt in Martio 1648. in cauſa *Franciſci van Sinnich junioris Suppl.* contra *liberos ſecundi thori Franciſci van Sinnich ſenioris*.

Hæc tamen deciſio quia conflata ex pluribus argumentis & conjecturis conglobatis, vix in exemplum valere poterit, aut trahi in conſequentiam ad alios caſus, in quibus iſte confluxus rationum non videtur.

Ipſa verba diſpoſitionis ſignificabant teſtatorem voluiſſe locum dari ſucceſſioni inteſtatæ in admittendis liberis gravati ad fideicommiſſum: Supponit etiam caſus, teſtatorem habitaſſe, & teſtamentum ſcripſiſſe eo in loco, ubi Devolutio paſſim obtinet: ſi verò hæc non concurrant, quia vel teſtator non retulerit ſe ad ordinem ſuccedendi ab inteſtato, vel appareat eum ignoraſſe con-

ſuetu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſuetudinem Devolutionis, aut eo loco domicilium non habuiſſe, vel aliud quidpiam ſe offerat præter ea quæ ſuprà dicta ſunt, diverſum fortè erit pronunciandum.

CAPUT X.

Conſenſus datus in communi teſtamento ut ſuperſtes conjux diſponere poſſit de bonis Devolutioni ſubjectis, an revocabilis ſit?

SUMMARIUM.

1. *Caſus proponitur de revocatione conſenſus dati, ut ſuperſtes conjux de ſuis bonis devolutis diſponat.*
2. *Commune teſtamentum quiſque conjux pro parte ſua mutare poteſt, ergo, ut videtur, etiam conſenſum ad diſponendum datum in communi teſtamento.*
3. *Conſenſus datus paciſcentibus de hæreditate tertii revocabilis eſt.*
4. *Permiſſio patris quâ concedit filio fam. jus teſtandi revocari poteſt.*
5. *Veriùs eſt conſenſum teſtandi de bonis devolutis mutari non poſſe.*
6. *Differentia permiſſionis quâ conceditur conjugi diſpoſitio de bonis ſuis devolutis, & quâ permittitur ſuperſtiti de bonis præmortui diſponere.*
7. *Poſterior permiſſio incidit in ſpeciem donationis causâ mortis alienæ.*
8. *Similis controverſia tractata à Præſide Everardo* conſil. 12.
9. *Dicti conſenſus non continent donationem vetitam inter conjuges.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

10. *An licentia diſponendi data ſuperſtiti conjugi fieri poſſit ſub ſimplici ſignatura? expeditur per diſtinctionem.*

SÆpiùs contingit conjuges in communibus tabulis invicem dare facultatem, ut qui alteri ſuperſtes erit, liberè poſſit de bonis ſuis quibuſcumque diſponere,
1. etiam Devolutioni ſubjectis. Hunc conſenſum diſponendi, an unus conjugum deindè revocare poſſit, puta clàm condito alio teſtamento, in quo facultas priùs data adimatur, in controverſiam aliquando vocatum memini. Superſtes uſus eâ permiſſione, quam in communi teſtamento acceperat, & ignarus clancularię revocationis, alienaverat quædam bona Devolutioni obnoxia, & de aliis diſpoſuerat novo teſtamento contra leges Devolutionis. Utroque defuncto, contenditur de viribus alienationis & diſpoſitionis à conjuge ſuperſtite factæ.

2. Contra eam alienationem & diſpoſitionem dicitur: Unumquemque conjugum commune teſtamentum pro parte ſua mutare ſemper poſſe, cùm revera duo ſint teſtamenta, de quo latè *Peckius de teſtam. conjug. lib.* 1. *cap.* 43. potuiſſe proindè prædefunctum eam clauſulam, tamquam partem ultimæ ſuæ voluntatis, immutare vel temperare, vel abolere.

Cui rei confirmandæ facit, quòd conſenſu

ſenſus ad teſtandum, naturam induat ultimæ voluntatis, quòd paria ſint actum facere & facienti conſentire, ut ratiocinatur hac ipſa in re *Bartolus ad L. cùm pater* §. *liberis ff. de legat.* 2.

Conſenſus etiam ille quem vivens aliquis præſtat paciſcentibus de hæreditate ſua uſque ad mortem revocabilis eſt, *L. ult. Cod. de pactis*, *Alciat. ad d. L.* cùm tamen accedat pacto, non ultimæ voluntati, ut multò magis in hac ſpecie id recipiendum videatur quàm in iſta. 3.

Pater qui filio familias permiſit donare rem ſuam cauſâ mortis, poteſt deinde pœnitere & revocare conſenſum ſuum. Bartol. *ad L. qui pretio ff. de donat. causâ mortis. Cynus, Salicetus ad L. Si fratris Cod. eod. Bartol. ad L. Senium Codice de teſtamentis.* 4.

Ne longum faciam, pro hac parte congeri poſſunt omnia quæ ab Authoribus cumulantur pro mutabilitate conſensûs dati ad teſtandum de re quæ teſtantis non eſt. *Ant. Faber de errorib. Pragmaticorum decade* 52. *Wameſ. cent.* 6. *civili conſil.* 62. *n.* 9. *Everardus conſil.* 12. *Peckius de teſtam. conjug. lib.* 1. *cap.* 43.

Sed cùm hæc ipſa controverſia mota eſſet apud tribunal Curiæ ſupremæ feudalis, judicatum eſt non potuiſſe defunctum conjugem conſenſum ſemel datum ad teſtandum 5.

dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

dum de bonis poſteà devolvendis revocare.

6. Longè diverſa eſt hæc ſpecies conſenſûs, quâ unus conjugum permittit alteri diſpoſitionem de ſuis propriis bonis diſſoluto connubio, à permiſſione teſtandi de re aliena, hoc eſt ut unus conjugum de bonis alterius diſponat, quam poſteriorem revocabilem eſſe, re adhuc integrâ, hoc eſt, quamdiu teſtator vivit, tenent *Ant. Faber d. decade 52. errore 7. & ſeq. Wameſ. d. l. n. 9. & ſeq.* Eòque faciunt ar-
7. gumenta anteà adducta, & potiſſimùm quod incidat hujuſmodi permiſſio in ſpeciem quandam donationis causâ mortis alienæ, ad effectum diſponendi de rebus de quibus conſenſus datus eſt; ita enim donari poteſt causâ mortis, ut donans non ſuæ, ſed alienæ mortis intuitu donet. *L. 11. L. 18. ff. de donat. cauſâ mort. L. 3. Cod. eod.* Conſtat verò omnes mortis causâ donationes & conſenſus influentes revocabiles eſſe. Verùm conſenſus conjugis unius, ut alter teſtetur de bonis ſuis Devolutioni obnoxiis, nihil aliud eſt quàm renunciatio juris conſuetudinarii quod competebat conjugi conſentienti ne ſuperſtes in præjudicium liberorum bona ſua alienaret diſſoluto matrimonio: quæ renunciatio pactum quoddam continet, quo juri ſuo quis derogat, ex quo pacto exceptio naſcitur

naſcitur contra renunciantem ejuſque hæredes, uti ex alio quovis pacto, quæ exceptio non poteſt deinde pœnitentiâ renunciantis, ſeu mutatione voluntatis aboleri. *Cap. quod ſemel. Cap. mutare de reg. juris n.* 6.

Jus Devolutionis tale eſt, ut quamdiu nuptiæ conſtant, derogari ei poſſit iis modis de quibus ſuperiore capite dictum eſt; nam introductum quidem eſt in favorem liberorum, ſed hic favor quaſi concreditus eſt arbitrio parentum, qui optimè liberis ſuis conſulturi exiſtimantur. Atque ita reſidet hoc jus in perſona conjugum, ut ſicut eis invitis fieri non poteſt quin poſt mortem priùs decedentis bona ſuperſtitis ei adſtringantur & ſubjaceant prohibitioni alienationis, ita ipſis dum vivunt volentibus, hoc eſt renunciantibus, & ſic tacitè paciſcentibus idem jus extinguitur, ſeu potiùs non naſcitur, nec liberis unquam quæritur.

Similem controverſiam tractat *Præſes* 8.
Everardus conſil. 12. ubi marito teſtanti permiſerat uxor diſpoſitionem de uſufructu bonorum ſuorum, quem conſuetudo poſt mortem mariti ei def rebat; ſed ut eſt varius & mutabilis ſexus, hanc permiſſionem ſeu conſenſum deinde revocaverat. Reſpondit Everardus non potuiſſe mulierem à conſenſu ſemel præſtito reſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

reſilire, ac nihilò ſeciùs maritum de bonis ſuis eorumque uſufructu potuiſſe teſtari.

Nihil movit quòd conſenſus ille inſertus teſtamento videretur pars eſſe ultimæ voluntatis, adeoque mutationi obnoxius, nam contractus & pacta inſerta teſtamentis non minùs valent, & obligationem exceptionemque producunt, quàm quæ ſeorſim ac ſeparatim ineuntur, *Doctores ad* §. *Sed cùm paulatim inſtit. de teſtam. Gloſſa in L. hæredes palam* §. *fin. ff. eod. tit.*

Reliqua argumenta deſumpta à mutabilitate conſensûs dati ad teſtandum de re aliena facilè diluuntur ex his quæ jam dicta ſunt.

Si quis opponat incidere hunc conſenſum
9. in ſpeciem quamdam donationis illicitæ inter conjuges, facilè id refellitur ex his quæ ſuprà monuimus; effectum omnem talis conſensûs incidere in tempus ſoluti matrimonii, quo vir & uxor eſſe deſinent, quales donationes inter conjuges jus non improbat, vide *Peckium de teſtamentis conjugum lib.* 1. *cap.* 43. atque ita judicatum 30. Aug. 1650. in feudali Curia Brabantiæ in cauſa Philippi Sylvii Impet. contra Viduam Joannis Sylvii Syndici Lovanienſis, &c.

10. Illud aliquando quæſitum ſcio, an licentia diſponendi, quam unus conjugum alteri ſuperſtiti præſtat, poſſit concedi ſub ſimpli-

ci

ci ſignatura, an verò requirat teſtamentarias ſolemnitates?

Facilis verò eſt deciſio, ſi ſequamur veſtigia diſtinctionis jam adductæ; vel enim datur ſuperſtiti facultas de rebus ſuis propriis Devolutioni ſubjectis diſponendi: & hoc caſu (cùm contineat tantùm renunciationem ejus juris, quod habebat defunctus impediendi omnem diſpoſitionem) nihil prohibet eam expediri ſub tali forma, quâ cætera pacta & actus inter vivos expediuntur, hoc eſt etiam ſub ſola ſignatura.

Si verò quis urgeat periculoſum eſſe in rebus momentoſis tantam vim tribuere ſoli nominis ſubſcriptioni, aut ſoli comparationi litterarum, videat quæ de fide ac probatione reſultante ex ſola comparatione litterarum ſcribant Authores, & nominatim *Menoch. de arbit. jud. cap.* 115.

Aliud verò membrum diſtinctionis, ubi licentia datur ſuperſtiti de bonis prædefuncti diſponendi, contrariam ſubit definitionem, nimirùm cùm ſpecies quædam ſit ultimæ voluntatis, eamdem quàm aliæ, ſolemnitatem requirit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT XI.

Datâ facultate ſuperſtiti conjugi de bonis prædefuncti diſponendi, an etiam conceſſum cenſeatur ut de propriis devolutioni ſubjectis diſponat.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſà licentiâ ſuperſtiti diſponendi de bonis prædefuncti, an hoc ipſo data intelligatur poteſtas etiam diſponendi de bonis devolutis?*
2. *Opinio negans amplectenda.*
3. *In ultimis voluntatibus non admittitur extenſio de caſu ad caſum, nec de bonis ad bona per ratiocinationes à majori ad minus, aut alias ſimiles.*

SÆpè ſic concipiuntur conjugum teſtamenta, ut qui alteri ſuperſtes erit, liberam habeat diſpoſitionem, & alienandi facultatem de prædefuncti bonis.

1. Id interdum utile eſt ipſis liberis, cùm in quærenda iis conditione nuptiarum, vel educatione immodici ſumptus ſubeundi ſunt, quos fervente fortè bello redigere parentes ex proventu annuo non poſſunt. Cùm verò non omnia teſtantibus in actu teſtandi occurrant, nihil ſubindè expreſſum reperitur de bonis ſuperſtitis Devolutioni ſubjectis alienandis, aut obligandis, quod ſi cogitaſſent, fortè ab iis additum fuiſſet tanquam minus & levius,

vius, unde videri poſſet id quod plus eſt comprehendere etiam quod minus eſt, per regulam *cui licet de reg. jur. in* 6. plus autem eſt de alienis quàm de ſuis diſponere, idque eò proniùs dicendum videtur, quòd hâc ratione res ad naturalem ſuum ſtatum redeat, quo cuique licitum eſt de bonis propriis diſponere,

Sed partem negantem meritò amplectitur *Peckius lib. 5. de teſt. conjug. cap.* 20. 2.
quia quod verbis teſtamenti expreſſum non eſt, pro omiſſo habetur, nec ſuppleri aut extendi poteſt diſpoſitio quæ vergit in præjudicium & damnum liberorum, *arg. L. 2. ff. ne quid in loco pub.* ubi etiam ipſius Principis verba ſtrictè accipienda ſunt, ne tertium lædant.

Argumentum verò à majori ad minus 3.
vel à ſimili in ultimis voluntatibus nihil valet: nam nulla firmitas eſt in hac ratiocinatione, reliquit teſtator quod plus eſt, ergo etiam quod minus eſt; potuit enim variis de cauſis id non velle. Potuit pro ſimili non habere quod nos poſteà ſimile eſſe interpretamur, & quid ſi fortè in conceptu ſuo erravit, debetne ejus diſpoſitio ad regulas prudentiæ civilis exigi, quia aliter fortè de rebus ſenſit? minimè gentium: atque ideò generaliter tenendum, nec de perſona ad perſonam, nec de caſu ad caſum, nec de bonis ad bona fieri poſſe extenſionem in ultimis

mis voluntatibus, niſi ſpeciali aliquâ lege id indultum ſit. Pupillaris ſubſtitutio comprehendit quidem vulgarem, & ſic de caſu ad caſum fit extenſio. *L.* 4. *ff. de vulg. & pupill.* Sed id factum *Marci & Veri conſtitutione* inquit Textus, non ex ſimplici Juriſconſultorum interpretatione.

Alia extenſio *in L.* 64. *ff. de legat.* 2. etiam nititur reſcripto Imperatoris. Ubi verò nulla occurrit authoritas Principis, ſolent reſpondere Juriſconſulti non poſſe fieri extenſionem etiam ad caſum ſimilem, aut ejuſdem rationis, ut *in L. commodiſſime ff. de liberis & poſthumis* ab iis factum eſt, non aliâ adductâ ratione, quàm quòd *caſus non ſit teſtamento comprehenſus.* Vide *Alciat. ad L.* 1. *ff. de Vulgari*, *Anton. Faber de errorib. Pragm. decade* 26. *errore* 3. ad deciſionem proindè propoſitæ quæſtionis ſufficit dicere, facultas alienandi bona Devolutioni ſubjecta non eſt teſtamento expreſſim conceſſa, ideoq́ue nec competit.

In nulla parte Juris Civilis pernicioſiùs errari puto, quàm in extendendis ultimis voluntatibus de caſu ad caſum, de conditine ad conditionem, & interdum etiam de perſona ad perſonam: undè nati ſunt tot commentarii *de tacitis & ambiguis fideicommiſſis*, *de præſumptionibus*, *de conjecturis ultimarum voluntatum*, cùm totum hoc genus commentandi, ubi ſine verbis

verbis diſpoſitiones introducuntur, repudiandum fuerit & abolendum, uti conſtanter fecerunt juris noſtri Antiſtites, qui ad omnem diſpoſitionem duo ſemper concurrere voluerunt, voluntatem nimirum cum ſcripto, nec alteri ſine altero locum dederunt, uti dilucidè oſtendunt loca quædam juris, quæ in eam rem faciunt, & nominatim *L. quoties ff. de hæred. inſtit.* in verbis, *Si quis errans in corpore hominis, alium ſcripſit hæredem quàm volebat, placet neque eum hæredem eſſe qui ſcriptus eſt, quia voluntate deficitur, neque eum quem voluit, quoniam ſcriptus non eſt.*

Ejuſdem ſententiæ eſt quod dicitur *in L. labeo ff. de ſuppellectile legata. Non videtur quis dixiſſe cujus non ſuo nomine uſus ſit: etſi enim prior atque potior eſt mens dicentis quàm vox, tamen nemo ſine voce dixiſſe exiſtimatur.*

Atque his veſtigiis inſiſtentes Principes noſtri *Art.* 17. *Edicti perpetui* 1611. ſalubriter ſtatuerunt, ut qui fideicommiſſum vel ſubſtitutionem ordinare volent, claris verbis id exprimant, quæ deinde verba Judices præcisé ſequantur. Articulus in hunc modum conceptus eſt. *Pour obvier à toutes diſputes qui ſouventefois adviennent en ces matrieres de ſubſtitutions, & fideicommis, nous enchargeons à ceux*

ceux qui en vueillent uſer, d'expliquer clairement par inſtrument qu'ils en feront dreſſer leurs volontez, & intentions, leſquelles voulons eſtre punctuellement ſuivies. Quæ verba pœnitus exſcindere videntur totam materiam tacitorum fideicommiſſorum: Si quis enim non apertè, vel dilucidè vocatus contendat per conjecturas, indicia, aut probabiles conſequentiarum ductus ſtabilire ſubſtitutionem, vel fideicommiſſum, non eſt audiendus, cum mens Edicti ſit omnes diſputationes ea de re amputare. Sed hæc obiter & extra oleas.

CAPUT XII.

Conjux ſuperſtes utrùm teneatur Inventarium conficere bonorum devolutorum, vel ſatiſdare, ea ſalva fore.

SUMMARIUM.

1. *Non tenetur parens ſuperſtes ſecundùm mores noſtros, conficere Inventarium bonorum devolutorum.*
2. *Ratio, quia non eſt obnoxius reddendis rationibus.*
3. *Poſſunt tamen liberi exigere deſcriptionem bonorum devolutorum, & quæ ſit utriuſque differentia?*
4. *Etiam indubitatum eſt, Parentem ſuperſtitem non teneri ad cautionem fructuariam.*
5. *Exceptio ab hac regula, quæ tamen moribus noſtris non obſervatur.*

Ut-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

UTcumque inter Authores juris diſputerur, utrùm pater adminiſtrator ac uſufructuarius bonorum filii ſui, obnoxius ſit Inventario conficiendo de iiſdem bonis, & quidam ita ſentiant, ut *Speculator titulo de inſtrumentorum editione* §. *ult. verſiculo, quid de Patre, Pinel. ad l.* 1. *p.* 2. *n.* 23. *Cod. de bonis maternis, And. Gail. l.* 2. *obſervat.* 144. *n.* 16.

Apud nos certi juris eſt patrem id facere 1.
non obſtringi, etiamſi tranſierit ad ſecundas nuptias, & novercam liberis ſuperinduxerit: quod etiam in Camera Spirenſi ita obtinere, atque eſſe receptiorem Interpretum ſententiam, teſtatur *Mynſingerus cent.* 2. *obſervat.* 93. idque ſic etiam deciſum eſt per conſuetudines Leodienſes *art.* 16. ad quem vide obſervationem præſtantiſſimi viri *Caroli de Mean* 113. Ratio in aperto eſt, quòd conjux ſuperſtes
liberam habeat fruitionem rationibus red- 2.
dendis minimè obnoxiam; *l. fin. Cod. de bon. matern.* quarum causâ confectio Inventarii aliàs injungitur, atque omninò ſufficit in hac re, ſi dicamus nullâ lege, aut ſtatuto, Inventarii onus ſuperſtiti conjugi impoſitum eſſe, qui cùm re ipsâ non tantùm adminiſtrator & fructuarius eorumdem bonorum ſit, ſed etiam, ut ſuprà expoſitum eſt, verus proprietarius, minùs ab eo exigi poteſt quod non exigitur

à patre nudo uſufructuario & adminiſtratore, uti ſe res habet in terminis juris communis.

3. Adjiciunt plerique, & rectè, hoc temperamentum, ut poſtulare poſſit filius à parente ſuo ſuperſtite deſcriptionem bonorum omnium devolutorum, quæ aliquando ſerviat probationi veritatis contra occultationes & fraudulentas machinationes, quod cùm parenti non noceat, & liberis utile ſit, atque adeò ſubinde neceſſarium, officium Judicis implorari poterit ut ita fieri mandet: multùm verò intereſt inter ejuſmodi deſcriptionem ac inventarium, cùm hoc poſtremum involutum ſit multis obſervationibus, ſolennitatibus & cautionibus, *juxta leg. final. Cod. de jure deliberandi*, atque ita ſpectabile gravamen contineret ipſius parentis, *Mynſing. & Gail d. loco, aliique relati à Domino Mean.*

4. Æquè indubitatum eſt ſecundùm mores noſtros, parentis ſuperſtitis uſumfructum non poſſe onerari cautione fructuariâ, ſive filii devolutarii emancipati ſint, ſive in poteſtate (cujus qualitatis non magna ratio ſecundùm mores noſtros habetur) id enim tribuitur reverentiæ paternæ, eamque fiduciam habent leges eum rectè verſaturum reſpectu liberorum ſuorum, ut opus eſſe non exiſtimetur communibus cautioni-

tionibus, quibus hæredes & uſufructuarii extranei, aliique onerantur. Quod jus per conſuetudines Leodienſes itiam definitum eſt, *Art.* 15. *relato à dicto Domino Mean in obſervatione* 113.

Excipitur à quibuſdam caſus *Legis, Jubemus* 6. §. 1. *Cod. ad Senatuſconſ. Trebell.* de 5. cujus interpretatione vide *Pinellum ad L. primam p.* 2. *n.* 31. *Cod. de bonis maternis.* Atque eſt quidem iſta vera exceptio à jure communi, quod generatim parentem immunem reddit, & abſolvit à ſatiſdatione pro bonis liberorum, in caſu verò dictæ legis parens propter iterationem nuptiarum, cogitur ad ſatiſdandum ſervandæ rei fideicommiſſo ſubjectæ.

Sed præterquam quòd ea lex hodie moribus noſtris non obtineat, *uti notat Groenweg. ad eamdem L.* applicabilis etiam non eſt uſufructui noſtro, qui mixtus eſt cum proprietate; neque argumentum idoneum ſumi poteſt ab uno uſufructu ad alium, ut quia non poſſit aliquis qui ſimplicem uſufructum habet, etiam non poſſit ille, cui plus competit: pater jure communi ſimplicem habet uſumfructum, ſeu *formalem*, at moribus noſtris habet *cauſalem*, quod plus eſt, ſi aliquid interdictum eſt uſufructuario formali, non eſt conſequens, idem cenſeri interdictum cauſali uſufuctuario, qui proprietatem revera habet, uti ſuprà dictum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT XIII.

Utrùm liberi devolutarii ſuſtineant æs alienum contractum durante matrimonio parentum.

SUMMARIUM.

1. *Regula generalis eſt, liberos devolutarios non teneri ad debita contracta durante matrimonio parentum.*
2. *Duplex ratio illius regulæ.*
3. *Conjux ſuperſtes uti hæres mobiliaris tenetur ad eadem debita.*
4. *Hoc jus conſentaneum eſt juriſprudentiæ Romanæ.*
5. *In ſubſidium obſtringuntur bona devoluta.*
6. *Quid dicendum de debitis contractis ante conjugium?*
7. *Quid de debitis contractis à ſuperſtite parente poſt matrimonium?*
8. *Caſus deciſus ex dictis principiis.*

1. PRo regula generali in hac materia æris alieni receptum eſt, liberos devolutarios, ſeu ad quos proprietas ſuperſtitis parentis devoluta eſt, non teneri ad ſolutionem debitorum quæ contracta ſunt durante matrimonio parentum, niſi in ſubſidium, diſcuſſis priùs mobilibus. Cujus juris ratio evidens eſt, quòd per devolutionem liberi neque fiant hæredes parentis ſuperſtitis (cùm viventis nulla ſit hæreditas vel ſucceſſio. *L. qui ſuperſtitis ff. de acq. hæredi-*

reditate, *L.* 1. *ff. de hæredit. & act. vend.*) 2.
neque ſucceſſores aut poſſeſſores bonorum univerſales; imò nec particulares, cùm poſſeſſio bonorum devolutorum, & fructus omnis eorum, non ſit apud liberos, ſed maneat apud ſuperſtitem unà cum proprietate ipſa, ut antè expoſitum eſt, quodque proinde non ſit æquum propter ſecuritatem ſuccedendi, quam ſolam Devolùtio liberis adfert, eos onera ac debita parentis ſuſtinere, quæ rejicienda ſunt in eos, qui commoda bonorum percipiunt, ſecundùm communes juris regulas, quæ dictant eos ſuſtinere onera, qui habent commoda.

Eſt & alia ratio non minùs ſtringens; 3.
quòd ſcilicet moribus noſtris atque etiam quibuſdam conſuetudinibus Galliæ, conjux ſuperſtes prædefuncto conjuge ſit hæres mobiliaris, cui hæreditati cùm conjunctum ſeu immixtum ſit onus æris alieni, tenetur ille eo nomine ante omnes aliorum bonorum detentores, atque etiam ultra vires hæreditarias, juxta communem obſervationem hæreditatum, atque adeò etiam in ſolidum, non admiſsâ diſtributione debitorum pro rata ſuper aliis bonis, uti facit *Art*. 334. *novarum conſuetudinum Pariſienſium*, prout refert ſolidiſſimus Juriſconſultus *Richart en ſon Traitté des Donations p*. 3. *n*. 1229. vide etiam *Cocquil. en ſes Inſtitutions Forenſes tit. des Succeſſions.*

Nam per apprehenſionem mobilium ſimpliciter & generaliter fit hæres qui ſupervivit alteri conjugi, imò alicubi, veluti in diſtrictu Bruxellenſi ſuperſtes conjux ſit defuncto neceſſarius hæres, hoc eſt ſine facultate abſtinendi.

4. Quòd verò hæres mobiliaris primo loco conveniri debeat, priuſquam ad immobilia veniatur, ex ipſo Jure Civili originem habet, quod hunc ordinem in executionibus conſtituit, ut primùm mobilia diſtrahantur. *L. fin. §. ſin autem æs alienum, Cod. de bon. matern. L. à Divo Pio ff. de re judicat.* Cui & accedit æquitas, quòd mobilia minus præjudicii adferant ſi diſtrahantur, quàm immobilia, quodque promptior eorum ſit diſtractio.

5. Factâ autem diſcuſſione hæredis mobiliaris (cujus etiam immobilia excutienda ſunt) ſi tunc appareat ſolvendo eum non eſſe, veniri poterit ad bona devoluta, pro debitis conſtante matrimonio creatis, cùm æquitas non patiatur bona integra remanere apud liberos, & creditores fruſtrari debitis ſuis, & nihil aliud dici poſſit devolutum eſſe, quàm quod deducto ære alieno ſupereſt: bona enim non ſunt niſi deducto ære alieno. *L. ſubſignatum §. bona ff. de verb. ſignif.* vide *d. Ricart n.* 1227.

6. Quid dicendum de debitis conflatis à conjugum aliquo ante initum matrimonium?

nium? idem ſtatuendum de his ac de creatis conſtante matrimonio, quia illata ſunt in ipſam ſocietatem conjugalem, & pars communionis facta ſunt.

Aliud eſt de debitis creatis à ſuperſtite parente diſſoluto matrimonio, & durante viduitate: hæc enim nulla ex parte, & nec in ſubſidium agnoſci debent à liberis, niſi facti poſteà fuerint hæredes eo defuncto, quod non ſunt ex ſimplici retentione bonorum devoluturum, ſed ex declaratione voluntatis, vel ex geſtione pro hærede, & apprehenſione aliorum bonorum. 7.

Hæc in judiciis noſtris ita ſervari vidi, ubi inter cætera occurrit, quòd filia devolutaria conveniretur pro debitis paternis, & exciperet de non excuſſo priùs parente ſuperſtite uſufructuario hæreditario, quem dicebat adhuc poſſidere modicos quoſdam proventus. 8.

Atque inſuper movebat quòd reditus annuus undè debitum naſcebatur, ceſſiſſet aliquot annis poſt jam ſolutum matrimonium, non poſſe verò filiam premi pro debitis poſt matrimonium ſolutum contractis. Sed reſpondebatur ad primum, licèt pater exigua quædam bona & proventus retineret, non eſſe eum rigidâ & inverecundâ executione pulſandum, utpotè qui habeat beneficium competentiæ, ut non cogatur ultrà quàm commodè facere poteſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Ad ſecundum verò dicebatur, ceſſiſſe quidem Canones aliquot dirempto matrimonio; ſed originem debiti procedere ex ſorte accepta à creditore conſtantibus nuptiis, & obligatâ hypothecâ, cujus naturam habere debeant recurrentes annui proventus indè nati. Atque ſic judicatum pro N. van Hoven de Believren, contra tutorem neptis ſuæ, in Decembri 1645.

CAPUT XIV.

De prohibita alienatione bonorum devolutorum.

SUMMARIUM.

1. *Similis eſt Devolutio fideicommiſſ. quo quis gravatur liberis ſuis poſt mortem ſuam reſtituere.*
2. *Valet alienatio interim dum pendet conditio an liberi ſupervivent parenti ſuo, an non.*
3. *Si deficiat conditio, hoc eſt ſi liberi omnes moriantur ante patrem, manet alienatio perpetuò firma.*
4. *Idem ſtatutum à Juſtiniano circa nuptialia lucra.*
5. *Quid ſi pater dilapidet & perdat res devolutas? an locus ſit hodie L. Imperator ff. ad S. C. Trebell.*
6. *Ad religionem Judicis pertinet quomodo liberis proſpiciat.*
7. *An vindicare poſſint liberi res devolutas & alienatas, ſi ſint hæredes parentis qui alienavit?*
8. *Stabilitur opinio negans, & reſpondetur contrariis argumentis.*
9. *Quid veniat nomine alienationis? remiſſiùs.*

10. *Quid*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

10. *Quid dicendum de alienatione bonorum devolutorum facta à liberis cum conſenſu vel ſine conſenſu patris? explicatur per varios caſus & ſpecies.*

11. *An parens conſentiens alienationi quam faciunt liberi ſibi præjudicet in pretio?*

12. *An liberi cedere poſſint extraneo jus ſuum conditionale quod habent ex Devolutione?*

CUm uti anteà dictum eſt, res devolutæ maneant in dominio parentis ſuperſtitis cum vinculo adſtrictionis erga liberos, ſub hac conditione, ſi parenti iſti ſupervivant, ſimilis eſt Devolutio fideicommiſſo ordinato in favorem liberorum, quo hæres gravatus nexu reali obſtringitur bona ſibi relicta, poſt mortem ſuam liberis reſtituere; ineſt enim fideicommiſſo eadem conditio, ſi liberorum aliqui parenti ſuo ſuperſtites ſint, proinde poſſunt huc transferri omnia quæ copioſè ab Authoribus ſcripta ſunt de alienatione rerum fideicommiſſo conditionali ſubjectarum. *Peregrinus de fideicommiſ. cap. 4. n. 6. & ſeq. Molina de jure primogen. lib. 1. cap. 19. Fuſarius de fideicomm. quæſt. 554.* ut nihil neceſsè ſit eadem omnia huc tranſcribere, ſed ſufficiat pauca libare. 1.

Valida proinde eſt alienatio rerum devolutarum, exſtantibus liberis, à parente ſuperſtite facta, & dominium transfert in accipientes donec conditio pendet & incertum adhuc eſt an liberi parenti ſupervivent; 2.

vent, quod ſi ita contingat, reſolvetur alienatio, & dominium ipſo jure tranſibit ad liberos argumento *L. Sancimus §. cùm autem Cod. ad. S. C. Trebellian. Peregrinus d. l n. 7.* Si verò deficiat conditio quæ ineſt Devolutioni, hoc eſt ſi ante parentem ſuum moriantur omnes filii, nec ſuperſint ex iis nepotes, rata & perpetuò firma
3. manebit alienatio, cùm nihil jam ſit quod eam poſſit infringere, quod ſimiliter conſtituit Juſtinianus *Novellâ* 22 *cap.* 24. circa lucra nuptialia, quæ etſi proprietate tenus pertineant ad liberos, adeoq́ue alienatio eorum ſtricto jure irrita ſit, noluit ta-
4. men Imperator parentes dum vivunt à liberis inquietari; *erubeſcit enim Lex*, inquit, *caſtigatores filios genitoribus ſtatuere, & ſi moriantur omnes, tunc ex effectu ratum erit quod alienatum eſt; quis enim infringat, filiis quibus ſolùm hoc indulſimus, non exiſtentibus.* Verba ſunt dictæ Novellæ cap. 26.

Et ut alibi ratiocinatur Juriſconſultus, ad quid ante tempus favere liberis nihil fortè indè accepturis *L.* 10 *§. ult. ff. de bonis poſſeſſ. cont. tab.* Faceſſant igitur liberi inquietare parentes ſuos dum vivunt, ac ſufficiat eis ſecuritas reverſionis ſi quid diſtractum ſit; & ipſi ſuperſint, quæ reverſio ſine ullo eorum facto dominium eis confirmat, & rei vindicationem parente mortuo tribuit.

Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Quid tamen ſi dilapidet & diſſipet parens bona ad liberos ſuos devoluta, ſicut difficilis poſteà futura ſit eorum perquiſitio & recuperatio, documentis fortè ſuppreſſis aut deperditis, aut rebus clàm geſtis, vel etiam in potentiorem aut rixoſum hominem tranſlatis fundis? 5.

Jam ſuprà aliquid de hac re cœptum eſt dici cap. 2. ſcilicet non poſſe ideò patrem cogi bona reliqua devoluta ante tempus filio cedere, nec rectè huc applicari *L. Imperator* 50. *ff. ad S. C. Trebellianum*, ubi fideicommiſſum conditionale patri impoſitum, ante eventum conditionis in filium transfertur ob patris dilapidationem; habet enim lex iſta rationem ſpecialem ex veteris juris ſcrupuloſitate petitam, hodiernis moribus non applicabilem; *quia cautiones* inquit Textus, *non poterant interponi inter patrem & filium conſervatâ patriâ poteſtate, ideò Imperator damnum conditionis propter fraudem inflixit*. Hoc eſt, non poterat caveri filio de reſtituendo fideicommiſſo, eò quòd ob patriam poteſtatem contractus inter filium & patrem non conſiſterent, *L. frater à fratre ff. de condictione indebiti*, quæ ratio cùm hodie ceſſet, abolitâ per mores ſtrictâ illâ patriâ poteſtate, poſſintque nunc inter patrem & filium cautiones intercedere, & præntereà aliis remediis diſſipationi bonorum poſſit occurri, non exiſtimo rigori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

iſtius legis hodie locum eſſe dandum, prout nec jure Codicis Juſtinianei eam ampliùs ſubſiſtere cenſent *Raphael Cumanus & Joannes de Imola ad d. L. Imperator*, quòd jam tunc validæ eſſent cautiones inter patrem & filium circa res adventitias.

Quibus accedit quòd pœnæ privatæ in civilibus negotiis hodiè exoleverint, ut plerique Pragmatici annotarunt, *Zypæus in notit. Juris Belgici cap. de pœnis in verſu pœnæ*, *Argentreus ad Conſuetud. Britan. art. 278. n. 3. Vinnius ad §. 26. Sed furti Inſt. de actionib. Imbertus in Enchiridio in verbo Peine pecuniaire*, *Groenweg. ad Cod. de pœnis*, & ut non eſſent generaliter ſublatæ, non poſſet hoc exemplum ab Imperatore extra ordinem editum, in cauſa fideicommiſſi, produci & extendi ad alios conſimiles caſus etiam ex rationis paritate, *L. commodiſſimè ff. de liberis & poſthumis*.

Quid? quòd Bartolus & alii nonnulli eam legem ad mobilia tantùm pertinere velint, quòd recuperatio immobilium non adeò difficilis aut fraudulоſa eſſe ſoleat, atqui Devolutio tantùm ad immobilia pertinet.

6. Proinde ad religionem Judicis pertinebit, quomodo filio proſpiciat ubi evidens periculum ei imminebit ex fraude paterna. Vidi aliquando inhibitionem fieri judici ubi bona ſita ſunt, ne mancipationes

nes

nes vel oppignorationes fieri ſineret, aut operas legis quæ hodie neceſſariæ ſunt, admitteret, idque actis publicis inſinuaretur, qualis prohibitio efficit ne jus ullum ex alienatione transferri poſſit, & ea quæ in contrarium aguntur, irrita ſint. Poteſt etiam denunciari vinculum Devolutionis emptoribus & creditoribus, & ſi aperta ſit parentis malitia & prodigalitas in necem liberorum, poterunt ſibi liberi proſpicere interdicto publico, quod contra prodigos frequentatur *L.* 1. 2. & 4. *ff. de curatore furioſi.*

Circa vindicationem quæ liberis integra 7.
eſt, ut bona devoluta, quæ alienata fuerint, avocent ab emptoribus, illud aliquando diſputari vidi; an ſi hæredes illius parentis fuerint qui alienavit, repelli poſſint? quod mirum eſt adhuc ad tribunalia deduci diſputandum, cùm clara deciſio exiſtet in fortiore ſpecie, *in L. cùm à matre Cod. de rei vindicat.* ubi cùm mater rem filii vendidiſſet, quæ pleno jure illius erat, repellitur filius poſteà vindicans pro ea parte quâ hæres matris eſt, quantò magis id obtinere debet in ea re, cujus proprietas revera adhuc ipſius parentis eſt, & filio ſolùm addicta ſub incerto eventu & conditione.

Nullius momenti eſt quod objicitur, 8.
poſſe hæredem venire contra factum defuncti, quando id tendit ad fraudandum eum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

beneficio legis vel conſuetudinis, *L.* 2. *Cod. Si in fraudem patroni, & ibi Doctores*, nam id generaliter verum non eſt, ſed tunc tantùm, cùm aliter ad lucrum lege delatum pervenire non poteſt hæres, niſi adeundo hæreditatem, quod evenit in patrono, qui alienata à liberto in fraudem portionis ſibi debitæ, reſcindere poteſt, etſi hæres ejus ſit, quia cogitur hæres eſſe, ſi portionem ſuam conſequi velit, vide latiùs *Nicolaum Burgundum de evictionibus Cap.* 103.

Non ſtringit etiam quod movetur, patri prohibitam eſſe per conſuetudines venditionem rerum devolutarum, conſequenter nullam eſſe & irritam, ſi fiat, quæ autem nullius momenti ſunt non obſtringunt hæredem, nec eo nomine tenetur filius ad præſtandum factum patris, quia jure non ſubſiſtit. *L. non dubium Cod. de legibus, Anton. Faber ad tit. Cod. de hæreditar. actionib. defin* 4 *in notis*, nam prohibitio iſta non contractum ipſum venditionis, aut obligationem perſonalem, quæ inde naſcitur, inficit; ſed alienationem quæ inde ſequitur, nam venditionis nomine ſæpè in jure ipſa alienatio venit, quocumque ex contractu fiat, *L. ſtatu liberi* 29. §. 1. *verſ. Quoniam lex* 12. *tabularum ff. de ſtatu liberis*, dirigitur prohibitio in favorem filiorum, non venditoris, qui ex venditione rerum devolutarum ſine dubio obligationem ex vendito

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

dito contrahit, uti generatim ex venditione rei alienæ contrahitur, *L. rem alienam ff de contrahend. emptione*; eam autem obligationem patris, ſi filius voluntariè adiens hæreditatem, cum reliquo omni jure in ſe ſuſcipiat, nihil eſt quod eum eximere poſſit, & tutum præſtare contra emptorem, latè *Pinel. ad L. 1. Cod. de bonis maternis parte* 3. *n.* 79.

Non minor prohibitio patrem adſtringit circa res adventitias liberorum, quàm circa res devolutas, *l. 1. Cod. de bonis maternis, l. 6. & ult. Cod. de bonis quæ liberis*, & tamen nemo hæſitat, quin filius hæres patris alienationem à patre factam debeat ratam habere.

Quid porrò vediat nomine alienationis, quam interdictam dicimus eſſe patri, petendum eſt ex communibus locis ubi de alienatione vetita plenis Commentariis agitur, ut apud *Pinellum Cod. de bonis maternis parte* 3. *Peregrinum de fideicommiſſis, &c.*

Illud vix pretium operæ eſt admonere, prohibitione alienandi non contineri alienationes neceſſarias ex obligatione quapiam præcedenti reſultantes, veluti ſi res vendita ſit conſtante matrimonio, & ad traditionem agatur illo diſſoluto. Sic interpretati ſunt J.C. prohibitionem donandi inter conjuges, ut qui donavit ante conjugium

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

non vetetur tradere eo conſtante, *l. ſi res donata §. ſi Cenſus ff. de donat. inter vir. &c.*

Diximus quid juris ſit de alienatione quam parens ſuperſtes facit bonorum devolutorum; nunc quid cenſendum de alienatione à liberis facta eorumdem bono-
10. rum? Si pater conſentiat alienationi quam facit filius, ſuum tantùm jus remittere intelligitur, non etiam præjudicare ſpei & juri conditionali quæ aliis liberis ex legibus Devolutionis competit in eamdem portionem, ſi filius alienans ante eos moriatur, non enim cenſetur is qui moritur ante patrem unquam portionem ſuam habuiſſe. Quòd ſi nulli alii liberi tunc ſint, vel omnes qui ſunt unà cum patre conſentiant, nihil eſt quod eam alienationem remoretur. Si verò filius, nullo accedente conſenſu patris, alienet portionem ſuam, ſibi quidem præjudicat, & jus conditionale ſuum abdicare cenſetur, ac emptori quod vendidit præſtare tenetur cum ſua cauſa, atque cum iis eventibus qui rem poſteà ejus propriam pleno jure facturi ſunt. Quæ omnia fluunt ex principiis quæ jam adducta ſunt, & plura reperire eſt apud *Peregrinum art. 40. in materia alienationis fideicommiſſi*, cui hac in parte ſimilis eſt iſta; ſed ſic alienans patri ſuo iniquam conditionem inferre non poteſt, qui proinde poſſeſſionem & fructum rei alienatæ retinebit cum ſpe reverſionis & conſolidationis.

Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Si vendiderit verò totam rem devolutam filius qui partem tantùm habebat; eo loco res haberi debebit, ſicuti jus eſt de re integrè vendita quæ pro parte aliena eſt, quo caſu alienatio quidem nulla fit, niſi pro ea parte quæ vendentis eſt; ſed quæ actiones empti & venditi inter ſe contrahentes naſcantur, tractatur *ſub tit ff. de contrah. empt. & ſingulariter in L. rem alienam* 28. *ff eod tit.*

Quæri hîc quoque poteſt, an parens qui conſenſit devolutam rem vendi à filio, etiam in pretio ſibi præjudicet; ſed cùm in ſimili id plenè tractatum ſit apud *Pereginum d. l. n.* 67. *& ſeq.* nolumus molem hujus Tractatûs creſcere communibus aliundè accitis quæſtionibus 11.

Illud magis ad rem noſtram facit, quærere an ſicuti filius devolutarius, inter vivos poteſt jus ſuum conditionale, ſeu ſpem 12. quam habet tertio cedere ac vendere, ita etiam poſſit teſtamento alteri hoc jus relinquere? quod affirmandum eſt, quia non tantùm jus firmum, certum & purum teſtamento relinqui poteſt, ſed etiam conditionale & incertum, atque adeò ſpes etiam fideicommiſſi conditionalis, in caſibus in quibus fideicommiſſum tranſmiſſibile eſt (quos enumerat *Fuſarius de ſubſtit. quæſt.* 190) legari poteſt *d. Fuſarius quæſt.* 191. poſt *Baldum* & alios Authores ab eo relatos, quos etiam ſequitur *D. de Mean ad jus Leodienſe obſerv.* 87.

Ne-

Neque obeſt quod dicitur *l. ult. in fin. ff. communia prædiorum : non ſicut viventium, ita & defunctorum actus ſuſpendi receptum eſt*, id enim accipiendum de legatis & relictis puris, non de conditionalibus, vel in diem, ut benè poſt Azonem explicat *Ant. Faber in rational. ibidem*, Talis autem diſpoſitio, ſi teſtator moriatur ante parentem ſuperſtitem, evaneſcit, & quaſi caduca fieri videtur.

CAPUT XV.

Bona devoluta an imputentur in legitimam Liberorum.

SUMMARIUM.

1. *Conſtitutio quæſtionis de imputatione bonorum devolutorum in legitimam liberorum, idque per varias ſpecies.*
2. *Argumentum quo nititur opinio de non imputando res devolutas in legitimam liberorum.*
3. *Alterum argumentum ad eandem rem.*
4. *Confirmatur eadem opinio variis exemplis.*
5. *Reſpondetur ad argumenta & exempla adducta.*
6. *Præcautio & explicatio concluſionis de non imputandis devolutis in legitimam, & quando ſic legitimam habeant filii, ut ſint liberi ab ære alieno parentum.*

1. IN varias facti ſpecies incidere hæc quæſtio poteſt, quid enim ſi bona parentis ſuperſtitis ad liberos devoluta, æquent aut ſuperent quantitatem legitimæ ipſis debitæ, an

an de reliquis quæ Devolutioni ſubjecta non ſunt, liberam non habebit parens diſponendi facultatem, puta de poſteà acquiſitis? vel debebit ex his legitimam adhuc liberis relinquere, non imputatis anteà devolutis? rurſum pone conjugem ſuperſtitem tranſiiſſe ad ſecundas nuptias, & alios ſuſcepiſſe liberos, non poterit priores contentos eſſe jubere devolutis bonis, ſi legitimæ ſufficiant & poſterioribus reliqua relinquere maximè ſi hâc ratione liberi utriuſque thori æquales futuri ſint?

Circumfertur à Pragmaticis ſententia quædam Concilii ſupremi Brabantiæ, quâ judicatum eſſe aiunt, bona devoluta non imputari in legitimam liberorum prioris thori; ſed ea habere illos præcipua, & ex cæteris bonis liberis, aut poſteà quæſitis integram legitimam eſſe conficiendam, refertur hæc ſententia à Kintſchotio *reſp.* 65. & à Paulo Chriſtinæo.

Nititur verò iſthæc traditio hoc argu- 2.
mento, quòd jure ſtatutum ſit ea ſola imputari in legitimam liberorum, quæ & ex bonis parentis, & ex judicio ejus ad liberos poſt mortem illius perveniunt. *L.* 8. *Cod. de inoffic. teſtam. Novellâ* 18. *Cap.* 1. quorum utrumque hîc deficere videri poteſt, cùm proprietas bonorum devolutorum vi conſuetudinis ſubtracta fuerit parenti cùm adhuc viveret, & ad liberos tranſlata

ſit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſit, uti ſonant verba legum municipalium quibus utimur; quæ autem in vivis acquiruntur, non ſolent in legitimam imputari, *Merlinus de legitima lib.* 2. *tit.* 2. *cap.* 20. deinde non ex judicio defuncti, ſed ex providentia conſuetudinis obtinentur à liberis bona devoluta, atque adeò etiam invitis parentibus eis addicuntur.

Poteſt & exemplis hæc opinio confir-
3. mari, nam non imputatur in legitimam quod filii capiunt ex beneficio *L. hâc edictali Cod. de ſecund. nupt.* quæ ſtatuit, id quod vitrico vel novercæ plus relinquitur quàm uni liberorum, cedere eorum lucro, quia videlicet non ex judicio parentis, ſed à lege provenit, *Surdus deciſ.* 169. *n.* 7. *&* 8. *Merlinus de legitima lib.* 2. *tit.* 2. *cap.* 18. *n.* 2. *&* 3.

Deinde feuda quæ ex pacto & providen-
4. tia Domini deſcendunt pro accipiente & liberis, non imputantur in legitimam liberorum, quia non pendent à parentum liberalitate, nec in alios tranſcribi poſſunt, ſed liberis vivo parente addicta ſunt. *Peregrin. de fideicommiſſis art.* 36. *n.* 108.

Res etiam donatæ à parentibus, cùm donatio jure ſubſiſtit, puta ſi fiat filio emancipato, non imputantur in legitimam, quia non veniunt ex bonis quæ parens relinquit poſt mortem, cùm anteà filio acquiſita ſint. *Peregrin. d. art.* 36. *n.* 125. *Merlin. d. loco.*

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Sed hæc omnia argumenta parum ſtrin- 5.
gunt, primò quia ut ſuprà oſtendimus, proprietas bonorum devolutorum non acquiritur liberis in vita parentum; ſed ea penes parentes manet dum vivunt, cum prohibitione alienandi, & obligatione ſevandi liberis, ad quos poſt mortem parentis demum perfectè perveniunt: deindè etſi verum eſſet acquiri proprietatem liberis in vita parentum, non eſſe ſtatim conſequens bona devoluta ab imputatione legitima excludi, cùm conſtet dotem & donationem propter nuptias imputari legitimæ, licèt dominium adferant in vita parentum; *L.* 29. *Cod de inofficioſo teſtam.* quia nimirum quæ ita dantur ut ſpeciem quamdam habeant anticipatæ ſucceſſionis, imputari in legitimam tradit Molinæus *conſil.* 59. atque id ſuadet evidens æquitas, & quæ alioquin naſceretur inter liberos inæqualitas, quæ ratio potiſſimùm effecit ut conſtitutum ſit à Leone Imperatore propter nuptias donata conferri debere & in legitimam imputari.

Quod dictum eſt ex adverſo de acquiſitis ex beneficio *l. hâc edictali Cod. de ſecund. nupt.* non benè ad quæſtionem noſtram transfertur, quia lucra illa immodica quæ parens ſuperſtes confert in ſecundum conjugem, occupant liberi titulo quodam adventitio, qui nihil habet commune

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

cum ſucceſſione, cùm Devolutio id agat, & eò pertineat, ut bona Devoluta ſuo tempore integra ad legitimam ſucceſſionem perveniant poſt mortem ſuperſtitis parentis, ut proindè meritò locus detur iis omnibus quæ in cæteris ſucceſſionibus & imputationibus obtinent.

Nihil etiam urget quòd res devolutæ non obveniant liberis ex dipoſitione & judicio parentis, ſed ex beneficio conſuetudinis; cùm manifeſtum ſit in legitimam quoque venire, quæ ipſo jure liberis ſervantur ex ſubſtantia patris. Argumento eſt *quarta* illa quæ vocatur *Divi Pii*, quæ impuberi arrogato competit *non ex judicio arrogantis, ſed ex principali providentia*, inquit *L. 22. ff. de adoption.* & tamen filio arrogato in legitimam cedit. *L.* 8. §. 25. *ff. de inoff. teſtam.* quo exemplo ab Auguſto Electore Saxoniæ conſtitutum eſt *Novellâ* 11. *part.* 3. utenſilia filiæ in legitimam computari, etſi de iis proſpectum illi ſit eodem iſto jure Saxonico. Pari ratione quæ bona liberis à conſuetudine ſervantur, ut poſt mortem parentis pleno jure ea obtineant, partem facere debent legitimæ portionis; nam conſuetudo quodammodò prævenit ac ſupplet judicium paternum & affectum, ne fortè novercalibus delinimentis pervertatur & abducatur à recto.

Ad argumentum igitur ſic reſpondetur, non

non ita deſiderari judicium paternum circa res in legitimam imputandas, ut excludantur illi modi quibus judicium paternum prævenitur & ſuppletur à jure vel à conſuetudine.

De feudis per providentiam quod adductum eſt, aliam omninò rationem habet, quia hæc non à patre, nec ab ejus ſubſtantia proficiſcuntur, ſed primo Authori accepto ferenda ſunt. Quo etiam loco ſunt quæ ex fideicommiſſo avi vel patrui, vel alterius extranei, liberi obtinent, cùm nec ex judicio, nec ex ſubſtantia patris procedere intelligantur, *Peregrin. d. art.* 36. *n.* 107.

Quin imò & iſta de feudis doctrina varias admittit temperationes & diſtinctiones, quas vide apud *d. Peregrin. d. loco.*

Concluſio igitur ſit, bona devoluta in legitimam liberis imputari, niſi aliud teſtamento ordinatum ſit, vel aliter de voluntate parentis liqueat.

Ne verò ex hac concluſione aliquis hallucinetur & non putet poſſe ſtare cum eo quod ſupra dictum eſt, de bonis devolutis habendis à liberis ſine onere æris alieni cùm legitimæ etiam debita hæreditaria inſint. *l. cùm quæritur Cod. de inoff. teſt. l.* 1. §. *Si imbuere ff. de collat.* diſtinguendi ſunt plures caſus.

Vel enim agitur de eo tempore ac ſtatu quo Devolutio facta eſt, & parens cujus bona devoluta ſunt adhuc ſupereſt, & tunc 6.

nihil

nihil adhuc de legitima ejuſque imputatione tractari poteſt, quia legitima nulla eſt, niſi ſit hæreditas, cujus portio & quota quædam ipſa eſt ſecundùm veriorem ſententiam. *Bald in repetitione l. pater filium n. 6. verſ. quæro nunc ff. de inoff. teſtam. Covar. ad cap.* 1. *Raynutius* §. *fin. in fine. Vaſ. de ſucceſſ. tom* 1. §.20. *n.* 212. Non eſt verò hæreditas viventis *jur. vulg.* atque durante hoc ſtatu manent bona devoluta apud liberos, ſeu iis affecta ſunt ſine opere æris alieni, atque ſine figura ac qualitate legitimæ, prout etiam manent defuncto deindè parente ſi liberi alia bona parentis non attigerint, aut ſe hæredes non declaraverint.

Alius denique caſus eſt quo filii non contenti bonis devolutis hæredes fiunt parentis ſui ſive ex teſtamento, ſive ab inteſtato, vel per geſtionem pro hærede, vel per voluntatis declarationem, & hac in ſpecie, quæſtio quæ mota eſt, locum habet de imputatione in legitimam, an ſcilicet bona devoluta partem legitimæ faciant, an verò ea præcipua habeant liberi, & ex reliqua maſſa confici debeat legitimæ quantitas: nullo verò modo admitti poteſt ut liberi bona devoluta petant ſuppleri per adjunctionem aliorum bonorum liberorum, & æs alienum omne in reliquam maſſam refundant: debet enim ipſorum etiam portio per æs alienum hæreditarium pro rata

rata diminui, neque enim poteſt ut rectè notat Covar. *dicto loco*, pars hæreditatis vel bonorum acceptari, & reliqua quæ in onere conſiſtit repudiari; quod vel ipſa ratio & æquitas per ſe oſtendit. Verba Covarruviæ ſunt, *filium hæredem inſtitutum non poſſe retentâ ſibi portione legitimâ hæreditatem patris repudiare, quia legitima tunc defertur filio jure hæreditario; hæreditas verò non poteſt partim adiri, partim repudiari l. 1. & 2. ff. de acq. hæred.* quæ ratio non minùs valet in ſucceſſione inteſtati quàm teſtati.

CAPUT XVI.

An valeat parentis ſuperſtitis diſpoſitio de devolutis cum hac oblatione, ut vel eam patiatur filius, vel contentus ſit ſolâ legitimâ?

SUMMARIUM.

1. *An poſſit parens ſuperſtes diſponere de devolutis cum hac conditione, ut eam patiantur liberi, vel contenti ſint ſolâ legitimâ?*
2. *An id ſit in fraudem conſuetudinis quæ Devolutionem adfert liberis.*
3. *Pragmatici quid ſentiant de diſpoſitione feudorum in ſimili forma?*
4. *Sed omninò tenendum, valere tales diſpoſitiones.*

PAter liberos habens ex duobus conjugiis, & bona devoluta ad eos qui nati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſunt ex priore thoro, ita teſtamento ſuo ſtatuit, ut velit omnes æquales eſſe tam in devolutis quàm in aliis bonis, cui voluntati ſi refragentur priores liberi, jubet eos contentos eſſe devolutis, quæ legitimæ ſufficiant, & libera bona quæ habet, omnia relinquit liberis poſterioris thori, ut hâc ratione provocet eos ad æqualitatem; abnuunt parere liberi prioris thori, primò quia nolunt devoluta recipere in le-
2. gitimam; ſed hoc jam nihil eſt, ex his quæ priore capite ſtabilita ſunt, addunt verò talem diſpoſitionem uti factam in fraudem conſuetudinis & juris quod per Devolutionem defertur liberis, nullius eſſe momenti, quæ enim in fraudem fiunt, perindè improbantur ac quæ directò contra leges aut conſuetudines fiunt, *L. Seius & Augerius ff. ad L. Falcid.* ubi hæres inſtitutus & juſſus contentus eſſe minore portione quàm ſit Falcidia, aut admittere ſubſtitutum; ſimpliciter admittitur ad hæreditatem, ac ſi ea conditio adjecta non eſſet, quòd in fraudem L. Falcidiæ ea conditio appoſita cenſeatur. Undè Ruinus reſpondit *conſil.* 149. *lib.* 3. non poſſe ſic condi teſtamentum, ut filius patiatur gravamen fideicommiſſi in tota hæreditate, aut alioquin contentus ſit legitimâ ſuâ.
3. Ex eadem ratione Pragmaticorum natio improbat diſpoſitionem de feudis ſine

pla-

placito ſeu authoritate Principis, etſi adjecerit teſtator, ſe velle ut ex cæteris bonis ſuppleatur quod ex feudis non præſtabitur. *Hen. Kintſchotius de licentia teſtandi de feudis cap.* 3. *&* 4.

Sed omnino ſtat ſententia, validam eſſe eam diſpoſitionem quæ proponitur, cùm nihil delibetur de jure liberorum, niſi ipſis volentibus, & à jure ſuo recedentibus majoris emolumenti causâ, quod ſubjicere eorum arbitrio nihil habet illicitæ fraudis, undè contra Ruinum tenent plerique ſic injici poſſe gravamen legitimæ, ut liberum ſit filio illud repudiare & abdicare ſe reliquâ hæreditate. *Decius conſil.* 687. *Alciat. conſil.* 479. *Merlinus de legitima lib.* 3. *tit.* 2. *quæſt.* 7. 4.

Quod ſi forum noſtrum contra rationem juris aliud circa feuda recepit, ut Kintſchotius cum fluctuatione aliqua ſcribit, id valeat in ſua ſpecie, ſed non producatur ad conſequentias *L. quod contra. ff. de legib.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

CAPUT XVII.

An ſatisfaciat pater viduus officio paterno, dotando filiam ex bonis devolutis.

SUMMARIUM.

1. *Dura eſt Juſtiniani conſtitutio in* l. ult. Cod. de dotis prom. *ſtatuens omnem promiſſionem dotis ex bonis ſolius patris eſſe complendam.*
2. *An hoc eò uſque extendendum, ut non ſatisfaciat pater cedens filiæ bona devoluta?*
3. *Quid judicatum de hoc caſu in Camera Spirenſi.*
4. *Refellitur ſententia ejuſdem Cameræ.*
5. *Per mores noſtros ſatisfacit pater aſſignando filiæ ſuæ dotem ex bonis quæſitis conſtante matrimonio.*
6. *Lex ultima* Cod. de dotis promiſ. *plenè non ſervatur apud nos.*
7. *Quomodo dos conſtituenda, quando nulla promiſſio præceſſit.*
8. *Vacillatio Germanorum circa Jus Devolutionis.*

1. PLena eſt rigoris & ſingularitatis nova conſtitutio Juſtiniani in Codicem relata *l. ult. de dotis promiſſione*. Profecta ſci-

ſcilicet ab eo quem frequenter in Libris Juris prodit animo mulieribus, atque in primis uxori Theodoræ gratificandi, quem *Procopius in Arcana Hiſtoria* non ita pridem edita à *Nicolao Alemanno*, aliquoties notat, haud perindè temerariè & contra verum quàm alia pleraque quæ contra eumdem Principem effudit. Summa *dictæ legis* eſt, omnem dotis promiſſionem à patre factam pro filia ſic accipiendam eſſe, ut obſtrictus ſit pater de ſuis propriis bonis eam integrè conſtituere, nec aliter poſſit fidem ſuam liberare, etiamſi dixiſſet (uti eſt in Textu) *ſe tam ex filiæ, quàm ex ſuis facultatibus dotem aſſignare, vel tam ex maternis quàm paternis bonis filiam dotare mille aureis*: debet enim ſecundùm Juſtinianum utroque caſu totam ſummam de ſuo præſtare, eò quòd apertè non expreſſerit quantum de ſuo, quantum de alieno promiſerit; quaſi verò non ſatis aliundè expeditum foret, in Jure, æqualiter, ac pro dimidio accipi promiſſionem vel à duobus, vel duorum nomine factam, vel è duobus patrimoniis, ſic enim à Juriſconſultis pro regula proditum eſt *L. 11. §. 1. ff. de duobus reis.*

2\. Sed tribuatur hoc cum aliis ſingularibus, favori immodico dotis & mulierum, videamus verò nos, an hanc benignitatem eò uſque producere oporteat, ut non ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tisfaciat pater officio dotandi, ſi bona devoluta quorum habet uſumfructum, quæque reſpondent juſtæ ac competenti doti, filiæ ſuæ cedat, ut ea habeat pleno jure cum uſu & fructu; an verò obſtrictus ſit ultra bona devoluta ex aliis liberis bonis filiæ integram dotem repræſentare?

Quæ quæſtio cùm in cognitionem Cameræ Imperialis Spirenſis incidiſſet, ita de ea judicatum refert Mynſing. ejuſdem Cameræ Aſſeſſor. *cent.* 5. *obſerv.* 32. non ſatisfacere patrem promiſſioni certæ dotis, aſſignando filiæ bona devoluta, & cedendo ei uſumfructum eorumdem, idque per *dictam l. ult.*

3. Sed pace celeberrimi Dicaſterii dictum ſit, evenit iis quod prudentiſſimo cuique poteſt: in indaganda natura Devolutionis, vulgari errore abrepti ſunt à vero doctiſſimi Judices, perſuaſi proprietatem bonorum devolutorum revera eſſe penes liberos, & uſumfructum ſolum reſidere apud patrem, quem popularem errorem nos ſatis ſuperque refutaſſe ſuprà exiſtimamus, rem ipſam ſecuti potiùs interpretatione noſtrâ, quàm verborum corticem.

4. Quâ interpretatione nixi, contrario modo ratiocinandum eſſe dicimus quàm Mynſing. faciat: ille enim negat patrem quidquam proprietatis cedere filiæ concedendo ei devoluta bona, nos contra ex his

quæ

quæ antè deducta ſunt affirmamus, & proprietatem & uſumfructum illi cedi, & ſic ſatisfieri officio dotandi, quod aliud nihil exigit. Non enim ideò ſua non cedit, quia debet proprietas eorum ad filiam (in caſum ſi ſupervivat patri) pervenire, *non ideò aliquid noſtrum non eſt, quia dominium aliquo caſu ſperatur à nobis abiturum, l. Non ideò 66. ff. de rei vindicat.* Igitur cedit res ſuas pater cedendo bona devoluta, atque adeò liberalitatem in vita exercet, prærogando proprietatem & fructum omnem, quem alioquin uſque ad mortem retinuiſſet.

D. l. ult. Satis alioquin dura non debet aſperiore & plebeiâ interpretatione ad inhumanitatem trahi: quid enim ſi major pars patrimonii paterni conſiſtat in bonis devolutis, debebitne pater cæteris bonis ſe exuere ut filiam dotet, & nihil unquam attingere proprietatis devolutorum, ut officio paterno erga liberos ſatisfaciat? Aut apud nationem Germanicam alia debet eſſe Devolutionis natura, aut non poteſt, quam dixi Spirenſis Cameræ ſententia ſecundùm regulas juſtæ interpretationis ſuſtineri, & pro exemplo valere, quod & ita ſentit *in Cod. ſuo Diodorus Tuldenus tit. de dotis promiſſione.*

Hoc amplius addo, ſatisfacere patrem officio dotandi, itemque promiſſioni congruæ dotis, aſſignando filiæ ſuæ bona

conſtante matrimonio cum matre puellæ acquiſita (ſi ea ad juſtam dotem conſtituendam ſufficiant) licèt ſecundùm mores noſtros dimidia pars acquæſtuum ad liberos ejuſdem thori, & ſic etiam pro rata ad filiam proprietate tenus pertineat: quia obligatio dotandi filias ineſt ſocietati conjugali, tamquam onus & debitum, conſtante matrimonio natum, quod à bonis tunc quæſitis deducendum eſt, adeò ut non intelligantur bona vel acquæſtus, niſi ære iſto alieno priùs detracto, quam rem latiùs perſequitur Covar. *lib.* 3. *variar.* *c.* 19.

6. Cui conſequens eſt *d. l. ult.* non per omnia apud nos obtinere, cùm promiſſio patris de dotanda filia adimpleri poſſit primo loco ex bonis à patre acquiſitis conſtante matrimonio, cujus aliqua pars ad ipſam filiam pertinet ſoluto matrimonio, quia non aliter acquiſita ſunt quàm cum onere iſto inhærente de dote indè præſtanda.

7. Illud etiam conſiderandum, cùm agitur de dote ex officio à patre conſtituenda citra præviam promiſſionem, non teneri eum dotare filiam divitem quæ ſe exhibere decorè poteſt, cùm nec alere talem obligetur. *L.* 5. 8. 7. *ff. de agnoſ. & alend. lib. l.* 19. *ff. de ritu nupt.* ad quem vide *P. Buſium*. Quare ſi bona devoluta accedente uſu-

uſufructu hæreditario quem pater cedit, ſufficiant filiæ ad ſuſtinenda onera conjugii, nihil eſt quod ab ea ulterius deſiderari poſſit.

Atque hâc juriſprudentiâ velut domeſticâ contenti ſimus, non magnoperè ſolliciti quid agatur in ſuperiore Germania, & quomodo ibidem conſuetudines noſtris ſimiles, interpretationem accipiant; hoc quippè argumentum non videtur ab iiſdem ſatis accuratè tractatum, cùm omnino non conſtent quæ ab Authoribus illius Nationis de Devolutione referuntur; nam *Mynſing. d.obſerv.* 32. conſuetudinem Germaniæ ita explicat, quaſi locum tantùm habeat mortuâ matre, & ſuperſtite patre, atque hic habeat uſumfructum dumtaxat, ſcilicet ſimplicem ſeu formalem, atque immobilia fiant propria liberorum, quod diſſentaneum eſt à noſtra conſuetudine, ſecundùm verum ejus intellectum.

Alia refertur & ſupponitur conſuetudo 8.
in cap. mulier. ſi de feud. defunct. &c. Quæ hoc ſolùm contineat, ut ſi mulier ex duobus conjugiis liberos habeat, illi qui ex primo ſunt, excludant natos ex ſecundis nuptiis. De patre viduo aut de interdicta alienatione, vel de ejuſdem uſufructu nulla mentio. Propius ad conſuetudinem noſtram accedit conſuetudo Juliacenſis, & Montenſis, quam refert *Roſenthal de feud.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

c. 7. concl. 38. his verbis, *Liberi primi matrimonii, ſive de ſucceſſione matris, ſive patris agatur, omnia immobilia in iſto matrimonio acquiſita, vel etiam quæ ex linea aſcendentium ſint jam devoluta, vel poſteà devolvenda, ſive feuda fuerint, ſive allodialia, conſequuntur, excluſis liberis ſecundi vel ulterioris matrimonii. ord. Juliac. p. 1. cap.* 74. ſed aliena curioſiùs perſequi ſupervacuum eſt, potiùs in excolendis noſtris operam impendamus.

Caput XVIII.

Filia minorennis primi thori, an in gratiam maſculorum ſecundi thori renunciare poſſit in tabulis nuptialibus Juri Devolutionis quod habet in bonis paternis?

SUMMARIUM.

1. *Filia primi thori ſecundùm leges Devolutionis excludit maſculum ſecundi thori.*
2. *Remedium inventum ad conſervationem familiarum, ut renuncient filiæ nubentes Juri Devolutionis & Succeſſionis paternæ.*
3. *Argumenta ex Jure Romano petita quibus improbantur pacta renunciatoria ſucceſſionum.*
4. *Jus Romanum hac in parte abrogatum contrario uſu.*
5. *Juriſconſulti Galli teſtantur de contraria*

con-

conſuetudine, & renunciationes ejuſmodi admittunt ut validas.

6. *In Hiſpania idem obtinet atque etiam in Brabantia ac Germania.*

7. *Initium contrarii uſus à conſtitutione Bonifacii VIII. in* cap. quamvis pactum. de pactis in ſexto.

8. *Minor ætas renunciantis non impedit renunciationem, uti nec ſexûs fragilitas, nec reverentia patris.*

9. *Valent tantùm illæ renunciationes quæ fiunt de incerta ſucceſſione, non verò illæ quibus abdicatur ſucceſſio acquiſita.*

10. *Si Devolutio eſſet ſpecies ſucceſſionis, non poſſet ei renunciari per filiam minorẽnem.*

11. *Diſtinctio variorum caſuum in quibus fit renunciatio Devolutionis & Succeſſionis.*

JUs Devolutionis quod viget inter privatos, adeò benignum eſt liberis primi thori, & tam alienum à liberis ſecundi thori, ut ſi contingat unicam ſupereſſe filiam ex primo, & maſculum ex ſecundo, filia maſculum omnino excludat à bonis devolutis, & cùm ita contingat per nuptias filiæ in aliud ſtemma vetuſtas familias collabi, & novas exurgere, inventa ratio eſt quâ huic incommodo occurreretur, admiſſis pactionibus, quibus filiæ dote ſuâ contentæ renunciarent Juri Devolutionis & ſucceſſionis ſibi competenti, quas in maxima parte orbis frequentari videmus. 1. 2.

Non defuerunt olim qui ejuſmodi pactiones & renunciationes ſucceſſionum in totum improbarent, argumentis petitis è Jure Romano tam ſolidis, ut perſuadeant, quorum hæc præcipua ſunt.

3. Adverſantur inprimis hæ renunciationes legibus publicæ ſucceſſionis quibus per pacta privatorum derogari non poteſt. *L. fin. ff. de ſuis & legitimæ.* Ubi, *pater inſtrumento dotali comprehendit filiam ita dotem accepiſſe, aut quid aliud ex hæreditate patris ſperare. Eam ſcripturam jus ſucceſſionis non mutaſſe conſtitit: privatorum enim cautionem legum authoritate non cenſeri.*

Deinde conſtitutum eſt, filiam quæ inſtrumento dotali renunciavit hæreditati paternæ, non propterea prohiberi inteſtato patri ſuccedere. *L. 3. Cod. de collat.* his verbis: *Pactum dotali inſtrumento comprehenſum, ut filia contenta dote quæ in matrimonio collocabatur, nullum ad bona paterna regreſſum haberet, juris authoritate improbatur, nec inteſtato patri ſuccedere filia ea ratione prohibetur.*

Tertiò, ſi filius pactus fuerit patri, ſe querelam inofficioſi teſtamenti non moturum, eo tamen mortuo id facere poterit, *l. ſi quando 35.* ubi, *Si quis à patre certas res vel pecunias accepit, & pactus fuit quatenus de inofficioſo querela adverſus teſtamentum paternum minimè ab eo moveretur, vetere*

tere jurgio exploſo, ejuſmodi pacto filium minimè gravari ſancitum eſt, ſecundùm Papiniani reſponſum, in quo definivit, meritis magis filios ad obſequia paterna provocandos, quàm pactionibus adſtringendos.

Quartò, tale pactum quo filia modico accepto, optimę hæreditati renunciat, non poteſt exiſtimari eſſe ſpontaneum, ſed potiùs præſumitur paternâ reverentiâ expreſſum, quia *velle non creditur qui obſequitur imperio patris vel Domini, l.* 4. *ff. de regulis juris.*

Quintò, cùm plerumque gravis læſio conjuncta ſit ejuſmodi pactis & renunciationibus, quæ læſio *dolum* in ſe continet, etiam ex hoc capite laborant renunciatoriæ liberorum pactiones. Quibus rationibus & juris authoritatibus, cùm reſpectu filiæ minorennis concurrat infirmæ ætatis imbecillitas, & ſexûs fragilitas, tantò proniùs de ea idem dicendum eſt.

Hunc Juris Romani rigorem ſecuta eſt veterum Interpretum ingens turba, quorum magnum manipulum recenſet *Brodeau in notis ad Arreſta. Louët lit. R. n.* 17.

Sed hodie poſtquam invaluit major li- 4.
bertas temperandi atque inflectendi Jus Romanum ſecundùm novas rationes temporum & utilitates Reipublicæ, & Familiarum illuſtrium, itum eſt ab omnibus Juriſconſultis in contrariam ſententiam, quæ moribus populi recepta, & rerum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

judicatarum conſtante authoritate firmata
5. eſt. Cujus rei aſſiduus teſtis eſt *Annæus Robertus rerum judic. l. 2 c. 4.* in hunc modum. *Conſtat apud nos filiarum renunciationes ſemper & uſu noſtro admiſſas, & pleriſque Senatûs præjudiciis comprobatas fuiſſe.* Et paulò poſt: *Renunciationes iſtæ communi omnium juris noſtri Doctorum ſententiâ, validæ ac legitimæ afferuntur. Guido Pape qu. 109. Aufrerius qu. 452. Boërius deciſ. 204.* Quibus accedat *d. Brodeau* qui in loco memorato ita pronunciat.

C'eſt choſe certaine & reglée par les arreſts, que telles renonciations aux ſucceſſions futures, directes & collaterales faites par un Contract de Mariage, le plus ſaint qui eſt le plus ſolennel, & le plus authentique de tous ceux qui ſe paſſent entre les hommes, duquel les clauſes contenant les renonciations ſont acceſſoires, & par coherence prennent la meſme nature, force, ſubſiſtance & authorité du Contract de Mariage, valent, ſoit entre les nobles ou roturiers, tant en pays couſtumier, que de droit eſcrit; & que les filles n'en peuvent eſtre relevées pour quelque cauſe & pretexte que ce ſoit, de minorité, crainte, ou leſion enorme; habilis enim ad nuptias, eſt habilis ad omnia pacta & congrua & ſoliat. *Du Moulin* ſur la couſtume de Blois Art. 161. v. ſup. M. n. 9. *Ce qui eſt fondé, non ſeulement ſur la raiſon de l'incerti-*

tu-

tude du douteux evenement de la bonne ou mauvaiſe fortune des Peres & Meres, au jour de leur decés, mais auſſi ſur une raiſon politique de l'intereſt que le public & l'Eſtat ont dans la conſervation des familles, les biens deſquelles doivent pluſtoſt eſtre conſervez & diſtribuez aux maſles, qui ſouſtiennent la ſplendeur & la dignité de la maiſon, dont ils portent le nom & les armes, que aux filles, qui feroient paſſer les biens en une main & famille eſtrangere, & le Pere ayant doté ſa fille, il a ſatisfait à tout ce qui eſt du devoir de pieté, de la charité du ſang & de la Nature, & de l'affection paternelle : juſques là meſme que les filles qui ont renoncé ne peuvent pas demander le ſupplement de leur legitime, quia dos eſt loco legitimæ; *& bien que Chaſan.* ad conſuet. Burgund. *Baldus* ad l. ult. Cod. de dotis promiſ. *Salicet. Alciat.* ad l. 1. §. Si quis ita n. 18. de verb. obligat. &c. *& communement tous les Docteurs anciens ayant eſté d'avis contraire, l'opinion deſquels eſt reprouvée par du Moulin ſur l'Art. 26. de la Couſtume de Maine, & autres Juriſconſultes de ce temps en grand nombre rapportez par Brodeau d. l.*

His teſtimoniis contenti eſſe poſſumus pro Regno Galliæ, de Hiſpania autem videri poteſt *Covar. ad Cap. quamvis parte 3. & Gutieres ad idem Cap. Fontanella de pactis nuptial. clauſ. 9. gloſſ. unica parte 2.*

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

& quid in Brabantia obtineant intelligi poteſt *ex conſilio Præſidis Everardi* 96. ubi renunciationem in Brabantia à filia factam patri, validis rationibus defendit, eamque ſententiâ Concilii Brabantiæ confirmatam fuiſſe teſtatur. Quibus addi poteſt *Groenweg. de l. abrog. ad d. l.* 3. *Cod. de collat.* ubi ait *eandem moribus noſtris exoleviſſe.* De Germania teſtantur *Zaſius ad l. ſtipulatio hoc modo ff. de verb. obligat. n.* 28. *Wameſ. cent.* 6. *civili conſil.* 99.

7. Hâc exceptione *non recepti juris* & *abrogatarum legum* ſponte ſuâ ruit quidquid ad eorumdem pactorum enervationem ſuprà allatum eſt. Cui non receptioni Juris Romani initium videtur dediſſe conſtitutio Bonifacii VIII. Pont. *in cap. quamvis pactum, de pactis in ſexto.* Ubi ſtatuit quòd *quamvis ejuſmodi pacta reprobentur à Jure Civili, ſi tamen juramento firmata fuerint, omnino ſervari debeant*, ex qua conſtitutione veriſimiliter profluxit quod apud pleraſque nationes invaluit renunciationibus hujuſmodi juramentum adjici, ejuſque virtute haberi pro majorenni, qui alioquin reipſa minorennis eſt. *Covar. ad d. c. quamvis, parte* 3. §. 1. *n.* 3. quamquam neceſſe non eſt eò decurrere, cùm ratio ipſa dictet, ætatem quæ ſufficit contrahendis nuptiis, ſufficere quoque debere ineundis pactionibus decoris & ſolitis, ſine quibus nuptiæ ferè non contrahuntur.

Quod attinet ad fragilitatem ſexûs & reverentiam paternam, poteſt reſponderi verbis Præſidis Everardi ad objectionem ſimilem, *quòd ſola minorennitas vel ſexûs fragilitas non ſufficiat ad reſtitutionem in integrum, niſi concurrat & probetur læſio, & quidem enormis l. ſcio. ff. de in integrum reſtit. & ultra hoc requiritur quòd talis læſio accidat facilitate renunciantis, vel dolo adverſarii: ſi enim fortuito caſu accidat, non eſt danda in integrum reſtitutio l. verum §. ſciendum & ibi Bart. ff. de minor. unde ſi aliquid ſe habet ad lucrum & damnum, licèt caſualiter contingat damnum, non tamen propter hoc dicitur quis lædi, & ſi ſit minor non propter hoc tanquam læſus reſtitui debet, l. ſi fidei-com. & ibi DD. Cod. de tranſac.*

Manet proinde firmum valere renunciationes quibus filii familias incertæ ſucceſſioni renunciant, uti latiùs videre eſt apud *Covar. ad Cap. quamvis. parte* 3. *Gutieres ad idem Cap. Fontanel. de pactis nuptialibus clauſ.* 9 *Gloſſa unicâ parte* 2. *Loüet ad Brodeau d. l. & alios ab eo relatos.*

Sed neceſſe eſt quæ dicta ſunt intellige- 9.
re de renunciationibus quæ fiunt incertæ & futuræ ſucceſſionis, non ejus quæ jam renuncianti acquiſita eſt, quam abdicari à minore viginti quinque annis Juris authoritas non magis patitur, quàm cæteras res immobiles ſine decreto Prætoris aliena-

ri,

ri, quod latiùs deducit *Brodeau d. l. lit. E.*

10. Secundùm eadem principia procedendum eſt circa Devolutionem, & diſſolvenda quæſtio, an valeat renunciatio quâ filia-familias ſe abdicat maſculorum cauſâ Jure Devolutionis ſibi competente.

Si Devolutio foret ſpecies ſucceſſionis, atque intelligi poſſet bona patris vidui adhuc viventis, perveniſſe ad filiam, non poſſet pro valida ſuſtineri ejuſmodi renunciatio, cùm *quod acquiſitum eſt, renunciari non poſſit. l. 1. §. decretalis ff. de ſucceſſorio edicto*, ſed cum anteà probatum ſit, Devolutionem quæ fit vivo patre, haberi non poſſe pro ſucceſſione, neque proprietatem bonorum devolutorum in vita patris acquiſitam eſſe liberis, ſequitur eadem dicenda eſſe de renunciatione Devolutionis, quæ dicta ſunt de repudiatione ſucceſſionis, cùm æquè incertæ rei utroque caſu renuncietur. nam jus quod ex Devolutione filia renuncians habet, vel poſt mortem unius parentis acquirere poterit, nihil firmi continet, quod paulò enucleatiùs per diſtinctiones temporum & caſuum explicandum eſt.

11. Primus caſus eſt, quo utroque parente vivo filia nubit & renunciat generatim utriuſque ſucceſſioni, in quibus terminis non tantùm excluſa eſt à priùs morituri hæreditate, ſed neque bonorum ſuperſtitis de-

devolutaria ſit; quia abſciſſâ ſucceſſione etiam ſublata cenſetur Devolutio, cujus vis & effectus non alius eſt quàm præparatoriè conſervare bona in eventum deferendæ hæreditatis, quod hic fruſtrà exſpectatur propter factam renunciationem.

Secundus caſus eſt, ſi filia nubat poſt mortem unius è conjugibus, & bona ſuperſtitis implicata ſint vinculo Devolutionis, eíque nati liberi ex ſecundo conjugio. In hoc ſtatu ſi filia generali renunciatione ſe abdicet ſucceſſione parentum, nihil agit reſpectu hæreditatis prædefuncti parentis, quia per mortem ejus acquiſitum eſt illi plenum jus, quod ab ea adhuc minore viginti quinque annis alienari nequit: reſpectu verò ſuperſtitis cùm per renunciationem abſciſſum ſit jus ſucceſſionis, etiam Devolutio concidere debet, non abſolutè, ſed quoad renunciantem, atque ita ut transferatur ad illum, cujus contemplatione pactum renunciatorium factum eſt. Neque enim parens ſuperſtes per hujuſmodi pactiones quæ in utilitatem ejus non diriguntur, ſed liberos inter ſe ſolùm reſpiciunt, liberatur à vinculo Devolutionis, ut poſſit pro libitu alienare quod aliàs non poſſet. Magis verò in hunc caſum quadrat, ſi filia ſimpliciter Devolutioni renunciet, nominatis illis in quorum rem ſe eo jure abdicat, ne alioquin per conjecturas procedendum ſit. Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Tertia renunciationis ſpecies poni poteſt, ſi unus parentum qui ſupereſt, bona ſua habeat Devolutionis vinculo ligata, & filia nubens ſimpliciter renunciet Juri Devolutionis ſibi quæſito: in quibus circumſtantiis non eſt ambiguum valere renunciationem, quia abdicatur jus incertum, imò potiùs ſpes quàm jus, cum moriente filiâ ante patrem, id omne deficiat & corruat, ac eo loco habeatur, tamquam ſi nulla unquam Devolutio fuiſſet.

Si quis moveat, filiam renunciantem Devolutioni abdicare jus purum & præſens, quod tempore renunciationis jam exiſtit, conſequenter non poſſe à filia minorenni repudiari? Reſpondetur Devolutionis duas eſſe veluti partes, quarum prima præparatoria eſt, atque conſiſtit in nexu reali, & prohibitione alienandi res devolutas. Altera quæ finis & ſcopus eſt prioris, continet ipſam obventionem ſucceſſionis acquirendæ ad norman Devolutionis. Et prior quidem pars pura & præſens eſt, cùm revera vinculum & prohibitio in præſenti ſubſint, altera autem quæ potiſſima pars eſt nondum exiſtit, imò incertum eſt an unquam naſcetur, cùm poſſit filia defungi ante patrem, quâ proinde contemplatione valere renunciationem, extra dubium eſt.

Præter memoratos caſus, incidit quoque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

que varietas renunciationum ex capite perſonarum, in quarum gratiam renunciatur Juri Devolutionis: poteſt enim renunciari generatim in favorem aliorum liberorum, vel in gratiam unius ex ipſis, vel etiam in gratiam parentis, ut ille de Devolutione ceſſa, pro arbitrio ſuo ſtatuat, de quibus omnibus ſpeciebus ſingularis inſtitui poſſet tractatio, verùm quia admodum affines ſunt renunciationes fideicommiſſorum cum eis quas tractamus, adiri poterunt Authores, qui de iſto argumento ſcripſerunt, nominatim *Peregrin. de fideicom. Art. 52. n. 25. & ſeqq. Fuſar. de fideicomm. qu. 593. n. 164.*

CAPUT XIX.

An Renunciatio filiæ irrita fiat, ſi intra conſtitutum tempus pecunia dotalis quam pater promiſerat non ſit numerata?

SUMMARIUM.

1. *Nuda renunciatio Devolutionis vel Succeſſionis ſine aliquo viciſſim dato vel promiſſo, nullius momenti eſt, & ab ea reſiliri poteſt, etiamſi juramentum adjectum fuerit.*
2. *Non eſt neceſſe ad validitatem renunciationis*

tionis ut pecuniæ præſens numeretur, ſed ſufficit promiſſio.

3. *Filia dicitur dotata per ſolam promiſſionem dotis.*

4. *Ratio ex qua ſequi videtur quod deficiente ſolutione dotis, etiam corruat ipſa renunciatio.*

5. *Altera ad eundem finem ratio.*

6. *Argumentum in contrariam partem, quod promiſſor quidem ſit in mora, ſed ea purgari poſſit.*

7. *Si non purgetur mora à debitore, non propterea deficit aut reſcinditur contractus.*

8. *Poteſt tantùm contra moroſum debitorem agi remediis ordinariis & civilibus, non occupari aut invadi ipſa ſucceſſio.*

9. *Uti venditor non poteſt reſilire à venditione ob non ſolutum pretium, ita non poteſt recedi à renunciatione ob non ſolutam dotem.*

10. *Objectio, quòd hac in parte diſtinguendum ſit inter contractus nominatos & innominatos.*

11. *Reſponſio, quòd diſtinctio iſta evanuerit pridem in foro, & omnes contractus hodiè in eo conveniant, quod contra non ſatisfacientem agendum ſit ut impleat.*

12. *Solutio argumenti propoſiti numero 5.*

13. *Galli Juriſconſulti quoque ſentiunt non corruere renunciationem ob non ſolutam dotem quæ promiſſa fuerat.*

14. *Non*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

14. *Non poteſt recedi à jure prætextu imaginariæ æquitatis quam Belgæ non admittunt contra jus commune.*

UT eò faciliùs provocetur filia nubens ad renunciandum ſive ſucceſſioni ſive devolutioni, ſolet communirer ei in tabulis nuptialibus à patre conſtitui dos, vel pecunia dotalis; imò hoc adeò neceſſarium eſt, ut ſi ſine dotis aut pecuniæ mentione renunciatio facta ſit, jure ſubſiſtere non exiſtimetur, uti plures Interpretes cenſent. Quia cùm ex parte filiæ renunciantis, nulla cauſa hujuſmodi pacto ſubſit, negari non poteſt, quin adverſus agentem ex eodem, competat exceptio doli, quæ generatim datur quoties agitur ex tali ſtipulatione, vel conventione cui cauſa nulla ſubeſt. *L.* 3. §. *circa ff. de doli mali exceptione*, *quoniam* ut ibi dicitur, *nunc facit dolo qui ex ea ſtipulatione agit, licet ab initio nihil dolo fecerit.* Ant. Fab. *de erroribus Pragmat. decad.* 13. *errore* 7. Neque opus eſt abſolutione à juramento, ut filia ab hujuſmodi renunciatione recedat, ſed eam per ſe deficere, & viribus caſſam eſſe contrà *Covar.* alioſque ab eo adductos Authores firmis rationibus convincit idem *Faber d. l.*

Non eſt tamen neceſſe ad validitatem 2. hujuſmodi pactionis abdicatoriæ, ut quod filiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

filiæ nubenti vice renunciationis addicitur ſtatim atque in præſens repræſentetur; ſed ſufficit ſola promiſſio patris de dote præſtanda, ut renunciatio ſubſiſtat, quæ etiam interpretatio admittitur circa conſuetudines quæ per Italiam, & Galliam & alibi vigent, dictantque filiam dotatam excludi à ſucceſſione parentum: ut enim dotata dicatur filia non exigitur ut dos reipſa illi numerata ſit, ſed ſufficit ſola dotis conſtitutio, uti poſt *Baldum in L. non ſine n.* 2. *Cod. de bonis quæ liberis tradit. Guilielmus Benedictus in Cap. Raynutius, Verbo, duas habens filias. n.* 155.

4. Ulteriùs quærendum quid juris ſit, ſi pecunia dotalis quæ promiſſa erat, ad deſignatum diem numerata non ſit, poteritne filia quaſi deficiente renunciatione & deductâ ad non cauſam, ſucceſſionem paternam ſibi vendicare? Id primore fronte ita videri poteſt, eò quòd renunciatio ob cauſam facta ſit, nimirum ob dotationem filiæ, quæ dotatio ſi effectum non habeat, incidit res in datum vel promiſſum *ob cauſam cauſâ non ſecutâ*, quo caſu revocatur id quod actum, promiſſum vel datum fuerit. *toto tit. ff. & Cod. de condictione cauſa data cauſâ non ſecutâ.* Quod confirmari poteſt exemplo ſatis affini. Maritus obſtringitur uxorem ſuam alere intuitu ac contemplatione dotis quæ ei addicta & aſ-

ſignata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſignata eſt, quæ dos ſi deinde reipſa non præſtetur, poterit idem maritus alimen- 5.
ta negare, uti innumeris Authoribus adductis ſcribit *Surdus de alimentis tit. 7. qu. 17. per totum.*

Sed in contrariam partem facit, quòd illa quidem non impletio promiſſionis ad conſtitutum terminum conſtituat promiſ- 6.
ſorem in mora, verùm non eſt hic moræ effectus ut contractum abrumpat, & facultatem det alteri parti ab eodem reſiliendi, nam alia remedia benigniora adverſus moroſos debitores jure communi comparata ſunt; atque in primis moræ purgatio admittitur ex æquitate, ſi prompta ſatisfactio re adhuc integrâ offeratur. *Debitor*, inquit *lex 73. ff. de verb. obligat. poſt moram offerendo, purgat moram*: Si verò negligat moram emendare atque diluere debitor, ſed differat, & protelare pergat ſolutionem, non eſt ſtatim conſequens in irritum dedu- 7.
ci reunciatorium pactum: multò minùs occupari poſſe propriâ authoritate à filia vel marito ejus, paternæ ſucceſſionis portionem quæ eam ab inteſtato concernit, ſed perſequi tantùm poterit civilibus & ordinariis remediis quod promiſſum eſt, v. g. actione ex ſtipulatu de dote maritus petere poterit, non tantùm ipſam rem quæ dotis titulo promiſſa eſt, ſed etiam quod 8.
ob dilationem ſua intererit. §. *fuerat Inſtit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

de actionibus l. ult. §. præterea Cod. de jure dot.

Non magis poteſt filia quæ intuitu pro-
9. miſſæ dotis renunciavit ſucceſſioni paternæ, reſcindere pactionem ſuam ob non præſtitam dotem, quam venditor reſilire à contractu emptionis venditionis propter non ſolutum ſuâ die pretium. *Venditor*, inquit, *lex* 14. *Cod. de reſcin. vendit. quanti intereſt experiri poteſt: non verò ex eo quòd emptor non ſatis conventioni fecit, contractus irritus conſtituitur*, quod conſimiliter in ſpecie noſtra dicendum eſt, ſcilicet renunciationem non fieri irritam ob non ſolutam dotem, ſed agendum eſſe ad implementum promiſſionis dotalis.

Si quis contendat hanc doctrinam de non infringendo contractu ob non implementum unius partis, locum tantùm
10. habere in contractibus nominatis qualis eſt emptio venditio, non etiam in contractibus innominatis (ad quam claſſem pertinet pactio quam tractamus) reponimus hanc diſtinctionem inter contractus nomi-
11. natos & innominatos pridem è foro evanuiſſe, atque omnes contractus hodie in eo convenire, quòd contra non ſatisfacientem, non alia actio quàm ad implementum competat: *Ant. Gomez tom.* 2. *reſolut. cap.* 8. *circa finem.* Et alii quos refert *Groenweg. ad tit. ff. & Cod. de condict. cauſa data*, &c.

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

qui omnes negant hodie locum dari repetitioni ob cauſam non ſecutam ſi ab una parte aliquid datum fuerit.

Primum argumentum ex adverſo prolatum, quia ex hoc jure antiquato deſumptum, nullius momenti eſt. 12.

Alterum deductum ab alimentis uxori denegandis à marito, propter non ſolutam dotem, ſpeciali ratione nititur, quod ſcilicet jure civili mulier primo loco ex proventibus dotis alenda ſit, quæ dos ſi ab ipſa non præſtetur cùm poſſit, ſibi ipſamet alimenta præſcindere videtur, quæ res nihil cum materia noſtra commune habet.

Manet igitur firmum, renunciationes de quibus agimus non fieri caducas ob defectum ſolutionis pecuniæ dotalis, præſertim re non amplius integrâ, hoc eſt matrimonio jam conſummato. In quam ſententiam diſcedunt præcipui Galliæ Juriſconſulti, nominatim *Molinæus* qui propoſitâ 13.
hâc ipſâ quæſtione *ad art.* 37. *conſuetudinum Auvergne. tit.* 12. *de ſucceſſionibus*, reſpondet *quòd ſemel filia excluſa per renunciationem certâ dote promiſſâ, non poſſit amplius reverti*, additâ ratione, *quòd non per dotis numerationem, ſed conventionem filia excludatur ex Alexandri conſil.* 13. *n.* 10. *lib.* 3. *Decius idem ſentit conſil.* 105 *&* 261. *Molinæum* ſequitur *Louët in arreſtis ad lit.* R. *n.* 18. &c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

hunc *Brodeau in notis ad eundem*, qui addit, *promiſſionem dotis ſufficere ſine numeratione, licèt conſuetudo requirat aliquid debere datum eſſe à patre; nam verum eſt*, inquit, *aliquid eſſe datum licèt ſimpliciter promiſſum ſit, ſi fides habita ſit de pretio*: cùm pro æquipolentibus habeantur in jure, pecuniam eſſe numeratam, & fidem de ea habitam, §. *venditæ Inſtit. de acquirendo rerum dominio.*

Concludit denique *Brodeau* ratiocinationem ſuam his verbis: *Il ne ſerviroit rien à la fille de dire que ſon pere ne luy a point baillé ce qu'il lui avoit promis, car c'eſtoit à elle à en pourſuivre le payement, comme il eſt ſingulierement decidé par Balde in l. cum Artemidoram n. 12. Cod. ut in poſſ. legat. où il conclud, quòd fuit ſtulta quæ ſic contraxit, unde ſibi imputare debet.*

14. Hæc quia conſentanea rationi juris communis, amplectenda ſunt, non etiam illa quæ Gallica jurisprudentia contra tenorem ejuſdem juris licentiùs inter judicandum invehit, quod imitari nobis Belgis religio eſt, qui Themidem colimus ſeveriorem, & ubi deficiunt leges & conſuetudines patriæ, Romano Juri adſtricti vivimus, non ex authoritate ipſa illius juris, ſed quia Principes noſtri id ita ſæpiùs declararunt, atque ita haud probi commatis eſt, nec à nobis recipiendum, quod ad extremum d. l. adducit *Brodeau* in hanc ſen-

ſententiam. *J'ay appris qu'il a eſté jugé par pluſieurs arreſts, que quand une fille (moyennant certaine ſomme de deniers à elle promis par ſon Contract de Mariage) à renoncé aux ſucceſſions des Pere & Mere, ſi cette ſomme ne luy eſt payée dans le temps porté par le Contract, elle eſt bien recevable de demander à rentrer és droits auſquels elle a renoncé, ce que la Court ne fait point de difficulté d'ordonner, aprés avoir donné quelque délay aux heritiers du Pere. On allegue à ce propos un arreſt donné à Tours, le Parlement y ſeant le* 22. *de Fevrier* 1591.

Agnoſcit Author jus commune filiæ renunciatrici obſiſtere, eique reditum ad ſucceſſionem paternam præcludere & nihilò ſeciùs eandem ex æquitate quadam imaginaria, ad ſucceſſionem admittit, idque ex authoritate rerum aliquando judicatarum à Senatu Pariſienſi. Quid hoc aliud eſt quàm ut fertur proverbio, *ædilitatem ſine ſuffragio populi occupare*, hoc eſt poteſtatem quandam legiſlativam Tribunalibus Gallicis arrogare, quibus tantùm deciſiva rerum controverſarum competit, ſi credimus ipſis ejuſdem Regni Authoribus. Quantò rectius facerent locum dando normæ præſcriptæ *l.* 1. *Cod. de legib.* ubi Imperatores ſic definiunt, *inter æquitatem juſque interpoſitam interpretationem, nobis ſolis licet & oportet inſpicere.* Nullis igitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Judicibus aut Juriſconſultis, nulli Tribunali, nulli Senatui, etiam qui vice ſacrâ judicat, authoritas eſt interponendi interpretationem ſuam inter jus & æquitatem, id eſt, arripiendi iſtud genus interpretationis, quâ velut in trutina æquitas legis contra ipſam legem ejuſque rationem expendatur, ac tandem præponatur.

Prorſus de Jure Romano idem ſtatuendum eſt, quod Romani de lege Rodia circa controverſias nauticas & maritimas ſtatuebant, ut ſcilicet hujuſmodi controverſiæ *ex lege Rodia judicarentur quatenus nulla Romanarum legum adverſaretur*: ita enim Principibus noſtris pridem placuit, ut judicemur Jure Romano, quatenus conſtitutiones eorum, aut mores noſtri non refragantur, quam comparationem etiam apud Gallos habere locum ſcribit *Cuiacius ad proëmium librorum de feudis*, & *Chopinus de domanio Gallico lib. 2. tit. 15.*

Ex quibus luculenter convincitur non poſſe filiæ reditum concedi ad ſucceſſionem paternam cui renunciavit, ſub prætextu cerebrinæ cujuſdam ut loquuntur, æquitatis, quæ contra jus commune valere non poteſt.

Moram cuique ſuam nocere debere verum eſt, & inter regulas Juris relatum,

—— Sed adſit

Regula Peccatis quæ pœnas irroget æquas,

Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Nec ſcutica dignum horribili ſectere flagello.

Quænam obſecro æquitas eſt ſplendida atque adeo etiam regali ſucceſſione excidere ob tardius aliquanto allatos nummos? ad fœneratores, & menſularios pertinuerit tam crudelis de apicibus temporum obſervatio quæ procul abeſſe debet ab Auguſtis Pectoribus, quæ omnia honore metiuntur, adeoque rectè cenſent qui negat inter viros Principes hanc incivilitatem uſu obſervari.

CAPUT XX.

De Renunciationum quibuſdam Speciebus: An caducæ fiant ob non ſolutam dotem, vel aliud non implementum.

SUMMARIUM.

1. *Poteſt renunciatio ſic expreſsè fieri ut non ſolutâ dote tempore conſtituto, ipſa irrita ſit.*
2. *Idque vel ſub conditione ſuſpenſiva vel ſub reſolutiva.*
3. *Etiam ſub modo concipi poteſt Renunciatio, v. g. ut is in cujus gratiam fit, geſtet inſignia Familiæ illuſtris.*
4. *Quoad Devolutionis renunciationem nihil intereſt inter conditionem & modum, & ſemper attenditur cauſa finalis.*
5. *Poteſt Renunciatio fieri duabus ex cauſis, ubi prævalet ſemper cauſa primaria ſeu finalis.*
6. *Si concurrat dotis conſtitutio cum conſervatione Familiæ, hæc poſtrema primaria cauſa eſt, non prior.*
7. *Cauſa renunciandi quæ pro ſcopo habet Republica*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

blicæ ſalutem vel utilitatem, ſemper primaria eſt.

8. *Quid de Regiis connubiis & pactis renunciatoriis iiſdem adjectis, quorum duo exempla proponuntur, & in iis quædam obſervatu digna, de quibus reſolutio in medio relinquitur.*

9. *In dotationibus Regiarum filiarum quid fuit aliquando obſervatum, ſi dotalis pecunia non numeraretur.*

10. *Recapitulatio præcipuarum rationum pro & contra renunciationes publicarum ſucceſſionum.*

1. POteſt ſine dubio ſic concipi diſertis verbis Renuntiatiò filiæ abdicantis ſucceſſionem paternam, ut ſi conſtitutâ die non numeretur pecunia dotalis promiſſa, ipſa caduca fiat, & in irritum cadat: quo caſu nihil ambiguitatis erit omnia manſura in eo ſtatu, quo abſque renunciatione forent; poteſt etiam renuncia-
2. tio concipi ſub conditione ſuſpenſiva actûs, verbi causâ, renuncio ſucceſſioni paternæ ſi intra talem diem ſumma quæ dotis nomine mihi promiſſa eſt, reipſa ſeu effectivè numeretur. Quâ conditione non evenien-te, caducam fieri renunciationem nemo dubitat. Atque idem ſtatuendum de conditione quam vocant *reſolutivam actûs*, quæ eundem non ſuſpendit, ſed purum eſſe ſinit, & ſi id quod promiſſum eſt non præſtetur, eundem ad nihilum redigit, atque hæc non tam conditio eſt quàm conventio, ut dicitur in *L.* 2. & *L. actionum ff. de oblig. & actionibus.* Quæ verò de conditionibus di-

ci-

cimus, pertinent ad omnes verborum formulas, quibus conditio tacitè ineſt, quas videre licet apud *Bruſſelium in tract. de conditionibus lib.* 1. *tit.* 3.

Renunciatio etiam in pactum deduci 3.
poteſt ſub modo, v. g. renunciari poteſt ſucceſſioni paternæ ſub hac lege ſeu pacto, ut is in cujus gratiam renunciatur, geſtet arma gentilitia & nomen Familiæ illuſtris. Licèt verò inter modum & conditionem hæc differentia intercedat, quòd conditio ſuſpendat actum dum ipſa in pendenti eſt, non item modus, ſi tamen modus, contineat *cauſam finalem* ſeu primariam actûs, par eſt utriuſque poteſtas quoad reſolutionem ejuſdem, uti multis Authoribus relatis tradit *Ant. Faber in Cod. tit. de donat. quæ ſub modo def.* 3. Atque ita quoad caducitatem actûs & effectum reſolutivum nihil intereſt, utrùm ſub conditione an ſub modo renunciatio facta ſit, dummodò quod poſtulatur & fieri paciſcimur ſit cauſa ſeu intentio primaria ipſius diſpoſitionis.

Poſſunt etiam duo modi ſeu duæ cauſæ 5.
influere in eandem renunciationem; quo caſu dubitari poteſt, ſi una earum deficiat & altera perduret atque effectum ſortiatur, quid juris ſit circa caducitatem actûs, eaque occaſione quæri poteſt in ſpecie de renunciatione quâ filia dotis aſſignatione contenta cedit ſucceſſioni parentum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

gratiam fratrum aut aliorum maſculorum, an dotis conſtitutio, an verò conſervatio familiæ habenda ſit pro cauſa primaria ſeu
6. finali actûs, quod monet *Covar. ad cap. Quamvis p.* 3. §. 3. *n.* 7. ex circumſtantiis rei & qualitate perſonarum ſagaciter dijudicandum eſſe, atque ſi appareat collimatum principaliter eſſe, uti plerumque ſolet, in conſervationem familiæ, inde pendere debet, ut ceſſet vel non ceſſet effectus diſpoſitionis, ac licèt dos deficiat, ſuſtinebitur adhuc renunciatio virtute cauſæ finalis, quæ conſiſtit in familiæ propagatione: licèt enim regulariter, unâ ex pluribus cauſis ad actum concurrentibus deficiente, corruat actus, id tamen limitationem recipit, niſi ex pluribus cauſis una principalis ſit & altera ſecundaria, cùm illud perpetuò obtineat, ut ejus quod principale eſt ratio habeatur, neglecto eo quod ſecundarium eſt, prout latiùs docet *Tiraquel. ad. reg. ceſſante causâ limitatione* 22. *n.* 2.

7. Si verò in privatis familiis earumque pactionibus ita ſe res habeat, ut conſideratio conſervationis earumdem præponderet doti, debet ſine dubio multò magis attendi cauſa quæ communem Reipublicæ ſalutem utilitatemque reſpicit; quæ proindè ſi conjuncta ſit atque immixta nuptialibus renunciatoriis pactis, omne pondus
ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ad ſe trahere, & utramque paginam facere dicenda eſt. Notum eſt inter Heroës ſeu primæ notæ Magnates coaleſcere nuptias non lenocinante pecuniâ, ſed invitante generis claritate, quam factis memorabilibus in poſteros extendere ipſi meditantur, & per pacta renunciatoria hoc ſolum procurari, ne per devias extra ſexum ſucceſſiones materia vertutis exercendæ ſubtrahatur.

Regia etiam connubia & abdicatoriæ conventiones iis adjunctæ non aliud ſpirant quàm publicas cauſas quæ palàm enunciari ſolent.

Exempla duo maximè illuſtria ævum 8.
noſtrum ſuppeditat, primùm nuptias Ludovici XIII. Regis Galliæ cum Anna Auſtriaca Philippi III. Filia Anni 1616. alterum nuptias inter Ludovicum XIV. etiam Galliæ Regem & Mariam Thereſiam Philippi IV. Filiam Anni 1659. In utriſque renunciationes ſucceſſoriæ totidem propè verbis conceptæ, nullâ promiſſæ dotis mentione factâ, hunc publicum finem præferunt: *Que d'autant que leurs Majeſtez viennent à faire ce mariage afin de tant plus perpetuer & aſſeurer la Paix publique de la Chreſtienté, & en contemplation auſſi des juſtes & legitimes cauſes qui monſtrent & perſuadent l'egalité, &c. au grand bien & augmentation de la Foy & Re-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ligion Chreſtienne accordent & arreſtent par contract & pact conventionel entre Elles, qui ſortira & aura lieu, force & vigueur de Loy ferme, & ſtable à tout jamais en faveur de leurs Royaumes, & toute la choſe publique d'iceux, que la Sereniſſime Infante d'Eſpagne & les Enfans procrées d'elle, ſoient maſles ou femelles, & leur deſcendence primiere ou ſeconde en quelque degré qu'ils ſe puiſſent treuver, voire à tout jamais ne puiſſent ſucceder, ny ſuccedent és Royaumes, Eſtats, Seigneuries & Dominations qui appartiennent & appartiendront à Sa Majeſté Catholique, &c.

Cui accedat hæc velut anima & finalis cauſa totius diſpoſitionis, *Eſtants les deux Couronnes ſi grandes & ſi puiſſantes*, & quæ ſequuntur in pagina 24. in deductione præcedenti.

Abſolutiſſima periodus omnes ſucceſſionum publicarum eventus ac renunciationum cautiones complexa, nullam mentionem dotis injecit, quia religio erat pactis publicis rem privatam commiſcere, qualis erat dotis conſtitutio ex patrimonio Regis Catholici, de qua proindè ſeparato Capitulo & per ſpecialem pactionem in hunc modum cautum eſt: *Que moyennant le payement effectif fait à Sa Majeſté Tres-Chreſtienne des cinq cens mille Ecus d'or ſol aux termes qu'il a eſté dit, ladite Sereniſſime Infante ſe tiendra pour contente, & ſe conten-*

tera du ſuſdit dot, ſans que par cy aprés elle puiſſe alleguer aucun ſien autre droit, ny intenter aucune autre action ou demande, pretendant qu'il luy appartienne ou puiſſe appartenir autres plus grands biens, droits, raiſons, & actions pour cauſe des heritages, & plus grandes ſucceſſions de Leurs Majeſtez Catholiques ſes Pere & Mere, &c.

Quibus ex verbis apparet non agi iſto in Articulo de Regnorum aut ſupremorum Principatuum ſucceſſione abdicanda (de qua Articulo proximo ampliſſimis verbis diſponitur) neque de pecunia eam ob rem promiſſa, ſed de exſtinguenda dotis obligatione per plenam numerationem dictæ ſummæ, cujus reali exſolutione profitetur dicta Infans ſibi ſatisfactum, ſeque contentam tam ſuper dotis obligatione quàm aliis actionibus, petitionibus, bonis, juribus ſibi competentibus ibidem relatis, quæ rem privatam, non publicam ſonant: nam patrem officio dotandi perfungi, privata res eſt; filiam acquieſcere pecuniæ aſſignatæ ad rationes patrimonii ejus pertinet.

Actiones, prætentiones, jura, poſſeſſiones, bona, ſucceſſiones ſine mentione ſupremi Imperii eorumque remiſſiones, privatarum rerum nomina & qualitates ſunt, ut ſatis indè liqueat totam periodum de rebus privatis contextam eſſe, undè

proindè ad ſucceſſiones publicas argumentum ſumi non poteſt, ut quia dos ſuo tempore repræſentata non fuit, renunciatio publicarum ſucceſſionum etiam deficiat; à privatis enim ad publica legitima non fit ratiocinatio.

9. Si reſpiciamus vetuſta exempla dotationum quibus Regiæ Filiæ nuptui elocatæ ſunt, non facilè reperientur quæ eum effectum habuerint, ut ob non exſolutam pecuniam dotalem, ipſa ſucceſſionis renunciatio vacillaverit. Qui dubitarunt aliquando de nummariæ dotis ſolutione hac cautione uſi ſunt, ut agros pignoris loco ſibi fruendos dari ſtipularentur, quouſque dos cauta nec repræſentata plenè adnumeraretur. Ita Renatæ Ludovici XII. Filiæ adſcripta doti ducentorum quinquaginta ſcutatorum millia, & in ſecuritatem accepta, pignoratitia poſſeſſio Carnutum cum perpetua redimendi facultate, quam *Antichreſim* Juris-Conſulti vocant, uti refert *Chopin. de Domanio Gallico lib.* 3. *tit.* 4. ubi & alia quædam ſingularia circa dotationes ejuſmodi adducit, quæ omittimus vitandæ prolixitatis causâ; uti & ea omnia conſultò præterimus quæ vulgò circumferuntur, tum de oblatione dotis promiſſæ ab aliquo tempore ritè facta, tum de imputationibus quibuſdam admittendis in ſolutum, ac denique de clancularis inter

par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

partes conventionibus & derogationibus. Quorum omnium cùm minimè gnarum me eſſe profitear, optimum erit mentionem penitùs omitti ab eo, qui nullâ publicâ authoritate inſtructus de Jure privato Devolutionis commentatur.

Colligamus verò in unum præcipuas 10. utrimque rationes, quibus renunciationes publicarum ſucceſſionum, de quibus agimus, vel impugnari vel ſuſtineri poſſunt.

Contra ejuſmodi renunciationes facit primò authoritas Juris communis, quòd pacta abdicatoria ſucceſſionum apertè improbat.

Deinde minor ætas filiarum renunciantium atque ſexûs earum fragilitas, tum læſio plerumque enormis, vel enormiſſima, aut denique reverentia paterna authoritatem hujuſmodi conventionibus detrahere videntur.

Prætereà dotalis pecuniæ quæ promittitur à patre vel tarda vel nulla ſolutio facit deficere cauſam cui renuntiatio innititur, ac conſequenter ipſam etiam renunciationem. Idque vel maximè tunc cùm cauſa renunciandi per modum conditionis concepta eſt, qualis videtur eſſe ſi renunciatio fiat hâc aut ſimili formulâ, *mediante ſolutione reali ſummæ promiſſæ, renuncio ſucceſſioni*, &c.

De-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Devolutionis etiam renunciatio ſingulari vitio laborare videtur ex hoc capite, quòd non prorſus de incerta re concepta ſit, qualis incertitudo renunciationes ſucceſſorias tuetur, ſed de bonis jam devolutis & proprietate acquiſita, ſi credimus formulariis noſtris, & conſuetudinum patriarum Conſultis.

Hoc quoque peculiare cenſent quidam ineſſe Renunciationibus Regiis & ſupremarum poteſtatum, quod non aliter ratæ ſint ac firmæ quam ſi populi ſeu ſtatuum Regni approbatione fulciantur, leges quippè fundamentales quibus nititur publica ſucceſſio inverti ac mutari non poſſunt ſolius temperantis arbitrio, qui ipſius Monarchiæ abſolutus Dominus non eſt ut eam transferat de familia in familiam uni auferens & alteri concedens. Itaque ſi injuſſu populi facta ſit renunciatio in alterius favorem quam qui publico jure ſuccedendi nititur, nec populus calculum ſuum adjecerit, effectu caritura videtur hujuſmodi renunciatio. *Belluga in ſpeculo Principum Rup. n.* 10. Atque ita in ſpecie de Regno Francorum. *Joannes à terra rubea tract. primo, Concilio* 9. *relatus ab Hotomano cap.* 25.

In contrarium verò pro validitate hujuſmodi renunciationum facit, quòd apud Nationes omnes ſpreto hac in parte Jure

Ro-

Romano, pactiones renunciatoriæ receptæ ſint, præſertim ubi agitur de ſtabiliendis aut conſervandis familiis illuſtribus.

Quod attinet ad ætatem filiæ renunciantis, eadem pro his pactionibus ſufficere debet, quæ juſta & legitima eſt pro ipſis nuptiis, cujus ſequela & pars quædam eſſe cenſentur.

Sed nec ſexus, nec reverentia paterna, nec læſio hic conſiderantur propter dubium eventum ſucceſſionum, & ſpem lucri quod minori inde obvenire poteſt.

Defectus ſolutionis promiſſæ pecuniæ dotalis, non facit etiam caducam renunciationem, non magis quàm defectus ſolutionis pretii reſcindat contractum emptionis: ſupereſt enim ſolùm utrobique perſecutio rei promiſſæ.

Nihil etiam intereſt, ſive per modum conditionis, ſive ſub modo facta ſit renunciatio, nam quoad caducitatem ob defectum implementi nihil inter illa intereſt, & quoad reſolutionem actûs, ſemper attenditur *cauſa primaria* ſeu *finalis* ejuſdem quæ in publicis & illuſtribus connubiis pactiſque cohærentibus, eſt vel conſervatio familiæ, vel publica utilitas.

Singulare etiam nihil eſt reſpectu hujus rei de qua agitur in Devolutione : licèt enim inter ſucceſſionem & devolutionem lata ſit differentia, conveniunt tamen in

in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

incertitudine eventûs, & conditione quæ utrique ineſt, *ſi liberi parenti ſupervivant*, quæ proindè incertitudo non tantùm ſuſtinet renunciationes ſucceſſionum, ſed etiam pactum renunciatorium & abdicatorium devolutionis.

Quod poſtremo loco adducitur de adhibendo aſſenſu populi vel ordinum in renunciationibus ſupremarum poteſtatum non eſt planè expeditum, ſuppetunt enim exempla in utramque partem, ubi & effectum habuerunt renunciationes, teſtamenta, in dotem dationes, & alii tituli hujuſmodi, licet nulla adeſſet ordinum expreſſa approbatio, atque è contrario quædam diſpoſitiones de Regnis à Regibus factæ irritæ habitæ ſunt, quod judicio & authoritate populi deſtituerentur, quorum exemplorum in utramque partem magnum numerum reperire eſt apud Caſſanum. . . . .

Mihi videtur ſatis eſſe tacitam approbationem populi concurrere, cùm ea non minoris roboris ſit atque expreſſa: *Quid enim intereſt*, inquit Julianus l. 32. ff. de legibus *ſuffragio populus voluntatem ſuam declarat, an rebus ipſis & factis?* Itaque ſi renunciationes de quibus agitur palam populo notæ fuerint, ſi in regeſtis publicis ſolemniter annotatæ, plauſu communi exceptæ ſint, nihil eſt quod ad plenam approbationem deſiderari queat. Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Si verò reluctentur Regni proceres, ſi ſe interponat populi ſpectabilis pars, ſi Parlamenta, & Curiæ, recuſent Annotationes ſolitas, aut promulgationes, aut aliàs manifeſta ſint argumenta diſſenſus; videtur non jure fieri ſi Reipublicæ invitè extraneus Princeps legitimâ ſucceſſione non vocatus titulo renunciationis obtrudatur.

Ex quibus lineamentis facilè eſt vulgarium ratiocinationum defectuoſitates detegere, particulatim illius argumenti quo colligere volunt propter renunciationum caducitatem, brabantiæ Ducatum ſubjectum fieri Juri Devolutionis, quod longè alienum à vero eſſe proximo Capite oſtenditur, ſcilicet nec ceſſante omni renunciatione dictum Ducatum juri iſti non ſubjacere.

CAPUT XXI.

Utrum ipſe Ducatus Brabantiæ ſubjectus ſit Devolutioni?

SUMMARIUM.

1. *Argumentum primum pro parte affirmante ex re judicata* 1230. *contra Ducem Brabantiæ Henricum, qui viduus cùm eſſet, bona quadam alienaverat.*
2. *Alterum argumentum ſumitur ex regula feudali, quòd feudum dominans ſequatur conditionem & mores feudorum ſervientium.*
3. *Tertium argumentum ex eo deducitur, quòd Prin-*

Principes Belgii jurare ſoleant ſe obſervaturos mores & Jura Regionum.

4. *E contrà non concludunt argumenta adducta: nam ſententia lata contrà Henricum Ducem Brabantiæ non agit de ipſo Ducatu, ſed de* bonis quibuſdam *Ducis.*

5. *Ulterior ejus rei probatio per argumenta irrefragabilia.*

6. *Quid obtinuerit ante ſæculum duodecimum circa ſucceſſionem Ducatus.*

7. *Quid ordinatum* 1204 *per Philippum Regem Romanorum circa eandem ſucceſſionem.*

8. *Quid ſanxerit Carolus Quintus Imperator circa ſucceſſionem fœminarum in Principatus Belgii.*

9. *Alia acta ejuſdem Caroli Quinti, quibus oſtendit ſe Jus Devolutionis circa Provincias Belgii non agnoſcere.*

10. *Similia acta Philippi Quarti Hiſpaniarum Regis, quibus idem luculenter declaravit.*

11. *Abſurditates quæ reſultant ex contraria ſententia.*

12. *Non valet hac in re ratiocinatio à privato ad publicum.*

13. *Reſponſio ad ſecundum argumentum de ſequenda conſuetudine feudorum ſervientium.*

14. *Sepoſitâ omni lege propriâ circa ſucceſſionem Brabantiæ, quodnam Jus eo caſu ſequendum.*

15. *Non poſſe recurri ad Jus feudale Brabantiæ, quod evincitur ſcriptum eſſe privatorum feudis.*

16. *Quid olim à Ducibus Brabantiæ aſſignatum ſit filiabus Ducum.*

17. *Unicum extat exemplum, ubi filia Ducis partem Ducatus ſibi aſſerere voluit* 1326.

18. *Sed repulſam paſſa ex eo capite, quòd mulieribus nullum jus competat ſuccedendi in Ducatu quamdiu maſculus aliquis ſupereſt, ubi & Hiſtoria totius rei geſtæ refertur.*

19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

19. *Juri Gentium adverſari videtur, ut in publico regimine fœmina præferatur mari ejuſdem gradus.*
20. *Objectio quòd Brabantia ſit qualitatis feudalis recognoſcens Imperium Germanicum, quod exponitur & limitatur.*
21. *Rurſum oſtenditur non poſſe ex feudis aut aliis bonis privatorum argumentum trahi ad devolutionem ipſius Ducatus, abſurda quæ inde ſequerentur.*
22. *Si Devolutioni locus non eſt circa Ducatum Brabantiæ, quid ſibi vult quòd Wenceſlaus Secundus declaravit* 1411. *ſe Devolutioni Brabantiæ in gratiam Ducis Anthonii renunciare? id exponitur & oſtenditur ab æquivocatione vocis* Devolutio *procedere.*

MUtila videretur hæc tractatio de Devolutionibus, ſi nihil de ipſius Ducatûs Brabantiæ devolutione adjiceretur, cùm omnis ordo hominum de ea hodie diſceptet, docti pariter atque indocti. Superiùs quidem Capite tertio recenſita ſunt bona Brabantica maximè feudalia quæ Legi Devolutionis parent, ſcilicet ea quæ nexu clientelari à Duce Brabantiæ in feudum tenentur: at nunc de ipſo Ducatu Brabantiæ quæritur, an is ipſe ſubjectus ſit devolutioni.

Erunt fortaſſe qui partem affirmantem amplecti volent, moti his argumentis.

In primis ante quatuor ſæcula videtur 1.
reſpectu ipſius Ducis Devolutio locum habuiſſe, cùm ex hoc capite interdictio

quæ-

quædam alienandi ei facta fuerit, qua de re profertur ſententia Henrici Imperatoris anni 1230. quâ pronunciavit Henrico Duci Brabantiæ ob mortem uxoris, non licuiſſe in præjudicium filii ſui bona quædam diſtrahere, his verbis: *Henricus Dei gratiâ Romanorum Rex ſemper Auguſtus, &c. Notum facimus, quòd cùm Henricus major filius illuſtris Principis Ducis Lotharingiæ matrem habuerit, & illa ſit mortua, per ſententiam Principum in Curia noſtra eſt judicatum, ſi idem Dux de bonis quæ poſſidet aliquid alienaret; & in manus vellet transferre alienas, dictus Henricus ſe de iiſdem bonis poſſet intromittere, & occupare licenter ad uſus ſuos, & tenere. Datum Friburgiæ anno gratiæ* 1230. 4. *Cal. Maii.* Quæ ſententia refertur in Trophæis Brabanticis *Chriſtophori Butkens fol.* 78. *probationum*, eóque momentoſior eſt, quòd non tantùm improbet Imperator alienationes quas dictus Henricus viduus parabat facere bonorum ſuorum, ſed filio etiam permittit res ita alienatas occupare; exemplo ejus quod olim in ſimili conſtituit Imperator Adrianus *in L. Imperator* 50. *ff. ad S. C. Trebellianum*, patrem diſſipantem bona fideicommiſſi filio ſuo relicti ſub conditione, coërceri & puniri eorumdem bonorum amiſſione, etiam ante conditionis eventum.

2. Deinde urgeri poteſt regula à Pragmati-

cis

cis recepta, quæ dictat quòd quoties de Legibus aut conſuetudine feudorum quæritur, non dominantis, ſed ſervientis feudi Leges & mores intueri oporteat. quod ita judicatum in Curia Pariſienſi, refert *Molinæus in tit. feudorum* §. 12. *quæſt.* 20. & 86. *contra Joannis Fabri ſententiam in L.* 1. *cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* & ita etiam ſæpiùs judicatum in Brabantia. Atqui indubitatum eſt feuda inferiora, & ſervientia Brabantica, regi Jure Devolutionis, ex conſequenti videtur ipſe Ducatus eidem Juri eſſe obnoxius.

Quæ argumentatio eò ſpecioſior evadit, ſi conſideretur Principes Belgii in actionibus & negotiis ſuis paſſim uti communi Jure ſubditorum ſuorum; nam *quamvis legibus ſoluti ſint, legibus tamen vivere deſiderant*: quod ut eò attentiùs faciant, ſolenni ſacramento promittunt Ordinibus in auguratione ſua, nihil voluntate liberâ, ſed omnia jure, & ſecundùm inſtituta Majorum peragere, uti reipſa quotidie faciunt. 3.

Neutrum porrò argumentum probat ſubjectionem Ducatûs Brabantiæ reſpectu Devolutionis, nam Henrici Imperatoris Sententia in medium adducta, ſi vera & legitima eſt, quod nondum mihi innotuit, nullam omninò mentionem facit ipſius Ducatûs, aut partis ejuſdem, ſed loquitur 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tur ſolùm *de non alienando aliquid de bonis quæ Dux poſſidebat*. Cùm verò duplicis generis ſint bona Principis, vel domanialia ſeu annexa dignitati Ducali, vel patrimonialia quæ poſſidet privato jure, nihil occurrit quod evincat agi de primo genere bonorum, quin imò tractari ibidem de privatis bonis argumento eſt, quòd alienatio prohibeatur eò quòd Princeps Henricus filius Ducis *Matrem habuerit, & illa ſit mortua*, quæ ratio utpotè privata, non erat idonea ſi aliquid Ducatui adhærens, & connexum Dux parabat alienare; talis quippè alienatio ſine reſpectu ad mortem præcedentem uxoris, irrita & inanis erat ex publico jure, quod ejuſmodi alienationibus reſiſtit, ſi fiant ſine Ordinum omnium conſenſu, de quo videre licet Bellugam in ſpeculo Principum, *rubr.* 9. *in principio*, *Chop. de domanio Franciæ lib.* 2. *cap.* 1. Nam ſolent in inaugurationibus ſuis Duces Brabantiæ jurato promittere ſe nihil de Ducatu alienaturos ſine Ordinum conſenſu.

5. Detur tamen potuiſſe utramque cauſam & publicam & privatam influere in nullitatem alienationis à Duce tentatæ, atque viguerit illo etiam ævo prohibitio alienationis bonorum reſpectu Ducis ex capite ſoluti matrimonii per deceſſum uxoris ejus, an indè ſtatim conſequens erit, etiam tunc obtinuiſſe exoticum & abnorme jus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ut filia primi thori excluderet à ſucceſſione Ducatûs filium ſecundi thori? ſanè nullum veſtigium aut exemplum tam irregularis ſucceſſionis in Annalibus aut Hiſtoriis noſtratibus reperire eſt. Nec de uno Articulo ad alium rectè infertur, cùm poſſit prohibitio alienationis vigere, & liberi ſecundi thori æqualiter ſuccedere cum liberis primi thori, uti reipſa in variis locis conſuetudo invaluit, imò olim apud Atticos teſte *Demoſthene*, adverſus *Stephanum* ita Jus fuit, ut extantihus liberis, fas non foret patri bona ſua diſtrahere, undè nihil ad ipſam ſucceſſionem inferri poterat, quàm æqualem inter liberos fuiſſe monumenta quæ ſuperſunt Juris Attici, oſtendunt.

Sed ſupervacuum eſt argumentis probabilibus rem agere, cùm liquidò demonſtrari poſſit ex legibus Patriis, & convinci exemplis indiſputabilibus Devolutioni circa dignitatem Ducis, quando occaſio erat, nunquam locum fuiſſe datum, ſed è contrariò multa acta, & diſpoſita ab Imperatoribus & Principibus Belgii, quæ ſi Devolutio obtineret, ſubſiſtere non poſſent.

Antè ſæculum duodecimum, ut mox apparebit, filiæ Ducis Brabantiæ in totum excludebantur à ſucceſſione Ducatûs, tamquam incapaces & inhabiles ratione ſexûs, tantum abeſt ut ipſæ ſi ex priori 6.

thoro eſſent, maſculis ſecundi thori fuerint prælatæ.

7. Sæculo proximè ſequente, anno ſcilicet 1204. Rex Romanorum Philippus, rigorem illum temperavit, atque in celebri Principum conventu ad Confluentiam, novam conſtitutionem in gratiam Ducis emiſit, his verbis: *Inſuper Regiâ noſtrâ authoritate ſtatuimus, & memorato Duci concedimus, ut filiæ ſuæ, ſi maſculum hæredem non habuerit, in feudis ſuis liberè ei, tanquam maſculi ſuccedant.*

Quorum verborum complexu duo continentur: primum ad illud uſque tempus filias incapaces fuiſſe ſucceſſionis in Ducatum Brabantiæ, quandoquidem id novo privilegio iiſdem concedatur: alterum non ſimpliciter, & abſolutè filias in futurum ejuſdem ſucceſſionis capaces eſſe redditas, verùm cum hac limitatione, *ſi Dux maſculum hæredem non habuerit*, quem proindè quando habet, jus priſtinum de earum incapacitate illæſum manet.

8. Anno 1549. Carolus Quintus Imperator, Edicto perpetuo ſanxit, ut *in omnibus ſuis Provinciis patrimonialibus & hæreditariis*, deinceps filiæ Principum, non extantibus maſculis hæredibus, ſuccedere poſſint. Anno eodem aliam conſtitutionem emiſit, declaravitque mentis ſuæ ſententiam eſſe, ne Belgicæ Provinciæ ulla ſuc-

ceden-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

cedendi varietate, ab invicem unquam ſeparentur, ſed perpetuâ conjunctione ab uno ſemper Principe poſſideantur, his verbis: *Deſirant ſur toutes choſes pourveoir au bien, repos & tranquillité de nos Pays de parde çà, & conſerver iceux en une maſſe, & qu'ils ſoient inſeparablement poſſedés par un ſeul Prince.* Quem ſcopum ut aſſequeretur Imperator, differentiam omnem ſucceſſionis, tanquam obicem unicum propoſiti ſui è medio movit, introducto per omnes Provincias Jure repræſentationis, quo liberi in ſuccedendo, parentum ſuorum qui propinquiores erant, locum, & perſonam exhibent, quod tunc in quibuſdam earum nondum obtinebat, & à quo ſolo diviſio compagis hujus corporis Belgici metui potuerat. Quam novam conſtitutionem Ordines ſingularum Ditionum, ut Paci, & ſtabilitati publicæ neceſſariam, non tantùm comprobarunt, ſed etiam efflagitarunt (uti ex actis publicis liquet) ac deindè earumdem Gubernatores ſubſcriptione nominis ſui muniverunt his verbis: *Meſmes leſdits Eſtats ont fait inſtance devers nous, que vouluſſions introduire laditte Loy,* &c. *Statuons & decretons, qu'en tous noſdits Pays repreſentation aura lieu en ce qui touche la ſucceſſion de Prince ou Princeſſe eſtans capables à ſucceder,* &c. Poſt quæ ſequitur longa ſeries nominum adſcriptorum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

non tantùm Procerum & Nobilium, ſed primi ſubſellii Togatorum, puta Præſidis ſacri Conſiſtorii, Cancellarii, &c.

Hæc tam ſollicita diligentia & providentia tota inanis atque irrita erat, ſi Provinciarum aliquæ Jure Devolutionis ſubjectæ, & aliæ exemptæ erant: quomodo enim firma poterat eſſe conjunctio, ſi quædam Ditiones propter Jus Devolutionis ad liberós primi matrimonii, aliæ ad genitos ſecundo thoro pertinere debeant? exciderit proindè ſapientiſſimus Princeps ſcopo ſuo, eò quòd Jura Ditionum ſuarum ignoraverit; quod ineptum fuerit cogitare, & nemo rerum conſultus facilè dicet, qui expenderit Ordines, & Concilia Provinciarum præcipua tam ſolemni legi condendæ interveniſſe, quos omnes Jus, in quo quotidie verſabantur ignoraſſe, ab omni veriſimilitudine alienum eſt.

9. Idem Imperator rebus & factis ſuis publicè teſtatum toti Mundo fecit, ſe Devolutionis Ius in Provinciis Belgicis non agnoſcere, nam amiſſâ primâ uxore Eliſabethâ Luſitanâ, ex qua Philippus) uti ex Philippo etiam viduo Mariæ Luſitanæ Carolus ſupererat) de Provinciis Belgicis liberè diſpoſuit in nuptiis ejuſdem Philippi Secundi cum Maria Angliæ Regina initis anno 1554. inter cætera ſpondens liberos qui ex iſto matrimonio naſcerentur,

ſuc-

ſucceſſuros in omnes Belgii Provincias, excluſo Carolo Philippi Filio; quod ei minimè licuiſſet, ſi per Devolutionis leges, Ducatus Brabantiæ, Geldriæ, &c. proprietate jam exciderat, eaque ad dictum Carolum devoluta erat, uti in privatis devolutionibus Jus eſt, ubi Patre & Avo viduo bona devoluta ad Nepotem tranſmiſſa ſunt.

Similiter Philippus Secundus ſolutus matrimonio cum Eliſabetha Francica tertia uxore ſua, de iiſdem Provinciis ex arbitrio ſuo ſtatuit, & contraxit; cedens eas, ac donans Iſabellæ Filiæ ſuæ anno 1598. nubenti Archiduci Alberto, quas etiam certis legibus reverſionis ad ſtirpem Hiſpanicam, aliiſque pactis adſtrinxit, non facturus ſi exiſtimaſſet devolutionis vinculum ſibi injectum, & proprietate præcipui Ducatûs, ſeu ejuſdem diſpoſitione, ſe vi conſuetudinis excidiſſe, quo caſu neque cedere, vel donare, aut conditiones ullas Filiæ ſuæ imponere poterat, utpotè cui jam ſine ullo onere Jus quæſitum erat, ſi devolutioni locus in hujuſmodi ſupremis titulis dari debebat. Quibus exemplis conficitur, neque agnitum fuiſſe à Principibus noſtris Jus Devolutionis reſpectu harum Provinciarum, neque ulla in re effectum habuiſſe, acquieſcentibus cunctis quorum intereſſe poterat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

De quo Jure ſi dubitatum aliquando fuiſſet, non omiſiſſet Sabaudica Domus anno 1633. poſt mortem ejuſdem Iſabellæ Sororis Germanæ Catharinæ, hoc etiam argumento non parum ſpecioſo cauſam ſuam ſtabilire; quando omnia quæ potuit, movit, ad ſucceſſionem harum Ditionum ex capite Catharinæ ſibi aſſerendam.

Si enim, ut probabiliter ratiocinantur, Devolutioni quæ inter privatos viget, etiam in iſta ſucceſſione publica locum eſſe oportebat, dubium non eſt, quin eo Jure ſecuritas proprietatis Brabantiæ, poſt mortem Philippi, etiam ad Catharinam Sabaudicam ſubordinatè, & gradatim pertinuerit, atque eâ ſublatâ anno 1597. ac diendè defunctâ Iſabellâ anno 1633. hæredes Catharinæ Jus ſuccedendi haberent, ſi aliud nihil obſtaret; ſed qui publicis ſcriptis Domûs Sabaudicæ cauſam tunc propugnarunt, & quibus potuerunt rationibus & titulis muniverunt, ſibi perſuaſum non habuêre, ſe aliquid præſidii in Devolutione poſſe collocare, cujus proindè mentionem penitùs omiſerunt.

10. Philippus hujus nominis Quartus, flagrante nuper Bello Gallico, ſimiliter oſtendit ſe licèt viduum uxore, Devolutioni minimè eſſe ſubjectum, dum prædia complura, titulos, & Toparchias Brabantiæ, publicâ licitatione diſtraxit, acce-

cedente atque emente omni genere hominum, & conſentientibus quoque Ordinibus Brabantiæ, nullâ factâ mentione, aut oppoſitione ex cauſa Devolutionis, undè ſatis liquet communem hunc populi eſſe ſenſum, ut exiſtimet reſpectu Principum, & Principatuum, Devolutioni locum non dari.

Poſt conſtitutiones & exempla tam illuſtria, quis niſi pervicax in dubium auſit vocare exemtionem Ducum Brabantiæ à plebeio illo Jure Devolutionis? Quis poſſit videre, quis poſſit pati filiam in ſucceſſione Principatûs anteferri filio omnium Nationum conſenſu ad imperandum nato, præ ſexu ſequiore, naturâ invalido, & ad parendum genito? Portentum inuſitatum conflatum dicant omnes Politici, ubi viderint inverſo naturæ ordine, ſceptra moderantem fœminam, & parere virum ejuſdem gradûs & familiæ. 11.

Neque quidquam ad rem facit quòd in privatis ſucceſſionibus ita in Brabantia jus ſit. 12.

Indè enim ad publicam ſucceſſionem duci argumentum non poſſe pronunciet ſuis verbis Arniſæus, Politices Author Germanus nulli parti obnoxius, c. 2. ſect. 4. n. 11. *Jus in omnibus Gentibus inde uſque à primordiis Regnorum invaluit, ut quantumvis ſucceſſionis Jure utantur, ad filias ta-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tamen Reipublicæ gubernacula non devolvantur, quamdiu Mares ſuperſunt, & ſect. 12. n. 57. & 67. *Fæmina etiam major natu in ſucceſſione indiviſibili excluditur à Maſculo, & exiſtente Maſculo redigitur ad inſtar ſecundi gradûs. Et licèt in privatis hæreditatibus aliud jus obtineat, & æquales portiones fæmellas cum maſculis auferre patiamur, an indè licet progredi ad ſucceſſionem in rebus politicis? & publica exigere ad leges privatorum?*

13. Alterum Argumentum de ſequenda conſuetudine feudorum ſervientium, quando dubitatur de feudi principalis natura & ſucceſſione, ſponte ruit ſuâ, nemo quippè tam hębes eſt, ut huic regulæ locum det, quando eidem feudo dominanti particulare jus impoſitum eſt circa ſucceſſionem, ſive per conſtitutiones Imperatorias, ſive per conſuetudinem diutino ac publico uſu firmatam. Ad quem modum *Molinæus d. l.* etiam regulam eandem limitat. Ita ſi dubitetur an ex Jure Devolutionis in Ducatum Brabantiæ ſuccedat filia primi matrimonii, excluſo filio ſecundi matrimonii non eſt eundum ad feuda ſervientia, cùm ipſe Ducatus legem propriã habeat à Rege Romano Philippo, & ab Imperatore Carolo, quæ dictat filias omninò non admitti quamdiu filius aliquis ſupereſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Si quæratur etiam, an Dux Brabantiæ viduus, alienare queat bona ſua, inſpiciendum quid retrò actum, & obſervatum ſit, & reperietur eundem Carolum, & deindè Philippum Secundum & Quartum alienaſſe, diſtraxiſſe, & pactos eſſe non cuſtodito Jure Devolutionis, ſubditorum nemine reclamante, & conſentientibus Ordinibus, & iis omnibus quorum intereſſe poterat, quæ res ſi non facit publicum & firmum Jus, nihil erit quod facere poſſit.

Supponamus tamen nullam exſtare legem aut conſuetudinem de ſucceſſione ipſius Ducatus, & incidere caſum dubium nuſquam deciſum, petendane erit deciſio ex Jure Brabantico feudali quod Devolutionem admittit, an ex conſuetudine quarumdam Regionum Brabantiæ eidem Juri in Allodialibus locum dantium, an ex uſu earum quæ à Jure iſto exemptæ ſunt? 14.

Quod pertinet primò ad conſuetudines feudales Brabantiæ, manifeſtum eſt ſi quis animum adverterit, eas unicè directas & conceptas eſſe in feuda privatorum, cùm pleraque ibidem diſpoſita refragante materiâ applicari nequeant ipſi Ducatui, aut ſummo Imperio: agitur enim paſſim diſertis verbis de feudis Curiæ Clientelari obnoxiis, *quæ ab ipſo Duce tenentur ſeu moventur*; agitur de formulis inveſtiturarum,

de homagiis, & jurejurando fidelitatis à Vaſallis præſtando, de laudimiis ſeu recognitionibus, item de alienationibus, donationibus, permutationibus, coràm paribus Curiæ faciendis, ac de indultis impetrandis à Principe ad teſtandum, de Jure retractûs aliiſque ſexcentis quæ in Ducatum ac ſummum Imperium non quadrant. Atque inter cætera etiam ſtatuitur de feudorum inter liberos & fratres diviſione, & quæ eam, Parente adhuc vivo, certam reddat devolutione, undè aliquid hic notandum eſt ex quo liquidò luceſcat nunquam obſervatum fuiſſe in publica ſucceſſione Jus iſtud feudale, quod de privatorum feudis diſponit.

Nam Articulo 21. earumdem conſuetudinum in hunc modum ſtatutum eſt: *Si pater, vel mater plures liberos habens moriatur ac relinquat bona vel reditus feudales, qui tenentur à Duce Brabantiæ, major natu præter prærogativam exercitii poteſtatis acquirit duos feudi trientes fructuum & utilitatis indè procedentis, reliquo triente inter alios liberos æquis portionibus dividendo.* Hactenus Textus Conſuetudinis.

16. Si quis verò excutiat Annales & monumenta Brabantiæ, non facilè reperiet in ſucceſſione Ducatûs eandem regulam obſervatam fuiſſe, ſed è contrario Ducem nullâ initâ ratione familiæ ſeu patrimonii her-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

herciſcundi, aut factâ diviſione per trientes, Ducatum univerſum ſibi ſemper vindicaſſe, aſſignatâ modicâ portione fratribus & ſororibus, per modum potiùs alimentorum aut dotis, quàm juſtæ diviſionis: ac ſæpiùs in certa pecuniæ ſumma vel annuo reditu, quàm in bonorum corporibus aut titulis; quanquam & hoc poſtremum aliquando uſurpatum ſit, ſed non ad ratam aut quotam ipſius Ducatûs; verùm ut honori familiæ ſuſtinendo, liberi ſecundò geniti pares eſſent, quod genus peculii & aſſignationis, Galli proprio vocabulo *Appanagium* vocant, vel *Pannagium*, quod indè dictum videtur, quòd liberis poſt natu majorem genitis indè panis ſeu alimentum præſtetur, ut poſt alios tradit *Menage in Originibus Linguæ Gallicæ verb. Appanage.* Idque in iſto Regno ſurrogatum videtur diviſionibus & Tetrarchiis quæ olim fiebant ipſius Imperii Gallici, quaſque multùm incommodi invexiſſe experientia docuerat, de quo argumento latiùs videri poteſt *Chop. de Domanio Galliæ lib.* 2. *art.* 3.

Unicum in hiſtoriis noſtris exemplum occurrit, ubi filia Ducis partem aliquam Brabantiæ ſibi cedi poſtulavit, ſed ſolennem repulſam paſſa, perpetuo præjudicio ſibi ac ſexui ſuo in poſterum aditum ad Ducatum Brabantiæ omneſque ejus partes 17.

obſepſit. Ea fuit Margareta Joannis Primi Ducis filia, ex cujus capite, utpotè matris, Joannes Bohemiæ Rex & filius Imperatoris Henrici, Bruxellæ in Concilio Ducis à Joanne Tertio circa annum 1326. partem Brabantiæ ſibi aſſerere tentavit; cui à Cancellario Brabantiæ gravi Oratione
18. reſponſum eſt, ſecundùm immemorialem conſuetudinem Brabantiæ, fœminis in Ducatu iſto nullum Jus ſucceſſionis eſſe ſi maſculus aliquis ſuperſtes ſit: quod ne exaggerando à me dictum eſſe videatur, optimum erit ipſa verbà fideliſſimi Hiſtorici P. Divæi hic ſubjicere, qui *lib.* 14. *rerum Brabantic.* ſcribit in hunc modum: *Inter hæc Joannes Bohemiæ Rex, idem Comes Luxemburgi, qui Henrico Imperatore ac Margaretâ filiâ Joannis primi Ducis prodierat, Bruxellam venit, ubi in Concilium Ducis admiſſus, partem ſibi Ducatûs Brabantiæ deberi palàm aſſeruit. Cui per Rogerium à Leſdalia Cancellarium, Virum diſertiſſimum, reſponſum eſt, iniquam Duci Proceribusque videri Regis poſtulationem, cùm id ab omni penè memoria inter Brabantinos obſervatum ſit, ne maſculo ſuperſtite, fœminis in Ducatu ſucceſſionis Jus detur. Porrò offerre Ducem ut Procerum Brabantiæ ac Juriſprudentum ſententiæ ea de re mos geratur. Quo intellecto Rex ad minas converſus, & ſe, quod Juris diſceptatione non daretur, armis experturum*

turum dictitans ſtatim Bruxellâ diſceſſit, odium in Brabantinos altiſſimo corde premens erupturum poſt aliquot annos maximo utriuſque partis damno.

Sic excluſus petitione ſuâ Rex Bohemus ad eam nationem perfugium ſtatim habuit, quæ Jus in armis ſe ferre dicit, & ubi Juris locum ſibi vindicat enſis, à qua gente impetratis auxiliis, mox incendiis & rapinis agrum Brabanticum fœdare cœpit, uti legere eſt in Annalibus Brabanticis *Haræi* ſub Joanne Tertio Duce.

Quàm autem æquitati conſona fuerit Brabantinorum reſponſio nolentium fœminam ad partem Ducatûs admittere, tum ex conſtitutione Philippi Regis Romanorum anni 1204. jam liquet, tum ex Jure univerſali Gentium intelligi poteſt, quo diviſio non tantùm Regnorum, ſed etiam illuſtrium feudorum, quæ Regales dignitates nominantur improbatur, quòd jam pridem in conſtantem Juris deciſionem abiit per pragmaticam conſtitutionem Frederici Imperatoris inſertàm *Cap.* 19.
unico §. *prætereà de prohibita feudi alienatione*, his verbis: *Ducatus, Marchia, Comitatus de cætero non dividatur, aliud autem feudum ſi conſortes voluerint dividatur*, &c.

Maneat proindè fixum non poſſe à communibus & minoribus feudis argumentationem inſtitui ad Ducatum Brabantiæ, ſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ve reſpectu diviſionis, ſive reſpectu devolutionis, quòd nullas rationes communes habeat publica res cum privata, præſertim quoad Jus, formam aut leges ſucceſſionis, ut latiùs confirmat *Arniſæus in Politicis cap.* 2. *ſect.* 7. *n.* 6. in ſuprà relatis verbis, & alibi.

Nec minùs vitioſa fuerit collectio ſi quis contenderit ideò Ducatum Brabantiæ ſubjici debere Devolutioni, quòd generaliter feuda omnia Brabantina hoc jure regantur, ut jam dictum eſt, non ſit autem Brabantia à feudali qualitate exempta, ſed Imperio Germanico obnoxia, & Dux Brabantiæ ſemper habitus inter illuſtriora
20. Imperii membra. Nam non alia feuda ſubjecta Devolutioni ſuperiùs commemorata ſunt, quam cum hac adjectione quæ textui ineſt *quæ à Duce Brabantiæ tenentur*, inter quæ neutiquam eſt ipſa Brabantia, quæ ſi pro feudo haberi debeat, pro Imperii Germanici feudo cenſenda eſt, in cujus clientelam, fidem ac protectionem certis pactis & conditionibus reciprocis recepta eſt unà cum reliquis Provinciis Belgicis ſolemni tranſactione in Comitiis Auguſtanis anno 1548. inita inter Carolum Quintnm Imperatorem & Proceres omnes Imperii, quæ jam inter publica edicta Belgii reperiri poteſt. De qua materia cùm hic tractandi locus non ſit, illud tantùm obiter no-

notabo, tabulas inveſtituræ & recognitionis feudalis, quibus Principes noſtri fidelitatem ſpondent Imperio ratione feudorum quæ hinc indè in Provinciis ſuis poſſident, ita conceptas eſſe, & ſæpiùs renovatas ſæculo poſtremo integro (uti ex authentico earumdem exemplari didici) ut Geldriæ quidem Ducatus, & Comitatus Zutphaniæ, Dominium item Trajectenſe & Tranſiſalanum integræ recognoſcantur & ſuſcipiantur ab Imperio; Brabantia verò & aliæ Provinciæ non ſimpliciter, nec in corpore nominantur, ſed cum hac limitatione, quatenus in iis aliqua ſint quæ à Sacro Romano Imperio moventur in feudum, his verbis: *Recognoſcitur & ſuſcipitur in feudum Ducatus Geldriæ, & Comitatus Zutphaniæ, nec non Dominia Trajectenſe & Tranſiſalanum, & deindè omnia alia quæ in Ducatibus Lotharingiæ, Brabantiæ, Limburgi, Lucemburgi, & Comitatibus Flandriæ, Burgundiæ, Hollandiæ, Zelandiæ, Namurci, Dominiiſque Friſiæ Orientalis & Occidentalis, aliiſque terris inferioris Germaniæ, quæ à S. R. Imperio moventur in feudum, recognoſcuntur ab Imperio unà cum Præfectura & Burggraviatu Imperialis Citadellæ, & Arcis Camercenſis*, &c. Quænam autem ſint iſtæ, ſive partes, ſive Jura quæ Dux Brabantiæ poſſidet beneficio Imperii, & *ab eo in feudum moventur*, nunc evulgare ad rem non pertinet. Sub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Subducto hoc fundamento quod ad ſuſtinendam Devolutionem Ducatûs ex Legibus feudalibus Brabantiæ petebatur, videndum an plus fundamenti ſit in conſuetudine quæ in bonis allodialibus & cenſalibus quibuſdam in locis Devolutionem admittit. Ubi illud inprimis occurrit, quod
21. cùm in non paucis Urbibus & Diſtrictibus exulet Devolutio, & in aliis quibuſdam vigeat, nullam rationem eſſe cur potiùs illi Juri Ducatus ſubjiciendus ſit, quàm iſti quod conſentaneum eſt Juri communi. Cur potiùs imitabitur publica ſucceſſio mores Oppidi Lovanienſis ubi Devolutio viget, quàm Bruxellenſis & Antverpienſis ubi Devolutio non viget, cur non Jus Genapienſe aut Grimbergenſe, quod à reliquis diſſidet? Rectiùs verò totum hoc genus ratiocinationis rejicitur, ſi pro firmo conſtituamus privata Jura & mores, quos plebei homines ſuis negotiis dirigendis invexerunt, non influere in publicas res aut ſucceſſiones. Habeant ſibi Cives & Municipes ſua Jura quæ inter eos Jure *ſponſionis mutuæ* valeant *L. 1. ff. de Legibus*, ſed Legem imponere ſummæ dignitati ſibi non arrogent, ſciant ſummum rerum arbitrium Principibus datum, ſibi obſequii gloriam relictam eſſe.

22. Cùm ex his quæ hactenùs dicta ſunt, firmum maneat Ducatum Brabantiæ non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

eſſe obnoxium Juri Devolutionis, quid ſibi vult quòd Wenceſlaus Secundus Romanorum & Bohemiæ Rex, in quodam diplomate ſolemni confirmans fœdus à ſe initum cum Duce Brabantiæ Anthonio Burgundo anno 1411. atque eum agnoſcens pro legitimo Brabantiæ Duce, *tanquam ad quem legitimâ ſucceſſione Brabantiæ pervenerit*, adjecit hanc clauſulam? *& in quantum opus eſt omne jus quod nobis ſuper Ducatum Brabantiæ per modum devolutionis, ſeu alio quocunque modo competit, aut competere poſſet eidem Anthonio, ejus hæredibus & ſucceſſoribus dedimus & donavimus*, &c.

Quòd ſi omninè Devolutioni locus non eſſet reſpectu ejuſdem Ducatûs, vana & inanis erat hæc adjiciuncula, imò hæc inſertio ſignificare videtur Devolutioni per ſe locum eſſe, cùm renunciatio facta fuerit ne obeſſet. Sed reſponſionem minimè ambiguam ſuppeditant Annales Brabantiæ, & rerum anteà geſtarum ſeries.

Nimirum non agitur de iſto Jure Devolutionis de quo hic commentamur, quod nihil tunc ad Wenceſlaum pertinebat, cui per ruptionem alicujus thori Jus competiiſſe in Ducatum Brabantiæ nec fingi quidem poteſt; cùm nullæ nuptiæ, nullus conjux, nulli liberi primo matrimonio ſuperſtites deſignentur. Verùm agitur de ſucceſſione ſeu devolutione ſucceſſiva certis

tis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

tis regulis ordinanda, & de Ducatu Brabantiæ ad Domum & Proſapiam Luxemburgenſem transferendo, ſi Wenceſlaum Ducem & Joannam ejus conjugem contingeret ambos ſine liberis defungi, quam devolutionem ex mutuo conſenſu utriuſque conjugis ſtabilivit authoritate ſuâ Cæſareâ Carolus Quartus edito ſolemni diplomate 1356. quod poſt Franciſcum Haræum in Annalibus Brabantiæ ad annum 1356. integrum refert dictus *Butkens in Trophæis Brabanticis fol.* 190. cujus clauſula ad rem noſtram pertinens hæc eſt: *Si nos nullis relictis hæredibus ambos mori contigerit, eo caſu Principatus & Ducatus ſupradicti ad proximiorem Domus ſeu Proſapiæ Luxenburgenſis hæredem qui pro eo tempore fuerit liberè devolventur.* Quæ devolutio circa proœmium ejuſdem conſtitutionis vocatur *Succeſſio* ſeu *ſucceſſiva devolutio.* Ne verò quempiam turbet, quòd vocabulo *Devolutionis* non *Succeſſionis* uſus ſit Rex Wenceſlaus, inter ea autem multum interſit, uti ſuprà dictum eſt; non raró etiam in Jure Romano nomen *Devolutionis* pro *Succeſſione* accipitur, ut in *L.* 1. *Cod. de bonis maternis, l. Centurio ff. de vulg. & pupill. ſubſtitutione l. ſi infanti Cod. de Jure deliberandi.*

Hanc autem eſſe genuinam interpretationem dicti diplomatis Wenceſlai, nec aliud Jus Devolutionis ſibi arrogaſſe eundem

dem Regem etiam indè luculenter patet, quòd anno 1404. deficiente viribus Joannâ Duciſſâ, & confluentibus undique qui Ducatum ambiebant, etiam idem Rex Wenceſlaus ſeſe obtulerit, aliud nihil obtendens petitioni ſuæ quàm pacta illa conventa anni 1356. cum altero Wenceſlao Duce Brabantiæ inita (uti videre eſt in *Annalibus F. Haræi* ad eundem annum) non omiſſurus iſta in occaſione, ſi quid ulterioris & melioris Juris ſibi adſcribere poterat; quandoquidem illud quod ex conſtitutione Cæſarea & conſenſu Duciſſæ deducebatur, infirmum & inane eſſet, utpotè ſine pleno conſenſu Ordinum conceptum, ſolis intervenientibus Urbium quarumdam delegatis, quibus poteſtas iſta minimè competebat; ſed de his ſatis, ne videamur Annales & Hiſtoriam texere.

Verùm quid eſt, quòd rerum in tanta luce, viros quoſdam Primarios Galliæ, ſatis alioquin oculatos, in tam ſpiſſum errorem egit? Quem etiam populo inſtillare poſſe crediderunt. Et vulgi quidem bibulas aures, ac rerum novarum ſtudia nemo in Galliis mirari ſolet. Primi verò Proceres ſubdolis Juris conſultationibus ſibi imponi facilè paſſi ſunt, dum Juris Conſultos Belgas ſine hæſitatione vident conſulentibus de Jure reſpondere, Devolutioni in Brabantia locum eſſe, quod cum rectâ inter-

pre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

pretatione de privatis Brabantorum bonis accipi debuerit, callidà fraude detortum eſt ad ipſum Ducatum, quod ex his quæ anteà dicta ſunt facilè jam refelli poſſe putamus.

CAPUT XXII.

Etiam admiſſâ devolutione Ducatus Brabantiæ non fore conſequens filiam primo thoro genitam præferri filio ſecundi thori.

SUMMARIUM.

1. *Etſi concederetur Devolutioni locum eſſe circa Ducatum Brabantiæ, non ſequeretur inde Filiam primi thori præferri Filio ſecundi thori.*
2. *Omnis diſpoſitio generalis intelligenda eſt de Perſonis capacibus, & habilibus.*
3. *Ante quatuor ſæcula Filiæ Ducum Brabantiæ prorſus inhabiles erant ſucceſſionis Ducatûs Brabantiæ.*
4. *Anno* 1204. *à Philippo Rege Romanorum id temperatum, & Filiæ capaces redditæ, ſi nulli maſculi extiterint.*
5. *Hoc jus deindè nunquam mutatum ſed ſæpius confirmatum, nominatim per Carolum V. Imperatorem.*
6. *Aliter ſe res habet in ſucceſſione privatorum feudorum.*
7. *Non poſſe duci Argumentum à privatis feudis ad ſupremas potoſtates.*
8. *Duæ regulæ vigent in privatis feudis, prima quod feuda redacta ſint ad inſtar patrimonialium, ſecunda quod fœminæ in pleriſque exæquatæ ſint maſculis.*
9. *Hæ regulæ non obtinent in publicis poteſtatibus.*

10.

10. *Teſtimonium P. Gudelini Juriſconſulti Belgi non obſervari in publicis ſucceſſionibus regulas privatorum feudorum.*
11. *Recapitulatio quorumdam Argumentorum in eandem rem.*

SEd demus ſine præjudicio veritatis, Ducatum ipſum Brabantiæ non eſſe exemptum à Jure Devolutionis: largiamur Ducem Brabantiæ viduum non poſſe in damnum liberorum prioris thori portionem aliquam ejuſdem Ducatûs in alium tranſcribere, aut bona connexa quoquomodo alienare: concedatur denique etiam hoc generale enunciatum liberos primi thori in ſucceſſione Ducatûs excludere liberos ſecundi thori, modo id non trahatur ad liberos primi thori inhabiles ad ſuccedendum, quibus utique hæc prærogativa tribui non poteſt. Tralatitium enim eſt ac notiſſimum omnem diſpoſitionem generalem ſive legis ſive hominis qua vocantur aliqui ad ſucceſſionem, ſive liberi, ſive annati, ſive primogeniti, ſive proximi, &c. Semper accipi de Perſonis habilibus & capacibus §. *in extraneis inſtitut. de hæred. qual. & differ. l. ſi alienum ff. de acquirenda vel omittenda.* Quibus conſequens eſt, conſuetudinem admittentem Devolutionem ac præferentem liberos primi thori, liberis ſecundi thori, neceſſariò arctandam eſſe ad tales liberos primi thori,

(margin: 1. beside first line; 2. beside "eſt ac notiſſimum")

thori, qui ſuccedendi capaces ſint, neutiquam verò comprehendere inhabiles ſuccedendi Atqui indubitatum eſt filias Du-
3. cum Brabantiæ à principio conditæ hujus poteſtatis ſemper incapaces eſſe habitas ſucceſſionis ejuſdem, ſive liberi maſculi extarent, ſive non. Quod jus conſentaneum erat tum originali feudorum naturæ, uti eſt *text. in cap. primo §. quia vidimus verſ. hoc autem notandum tit. de his qui feuda dare poſſint. Roſenthal de feud. cap. 7. concluſ. 31.* Tum moribus Germaniæ ubi fœminæ à poſſeſſione feudalium prædiorum arcentur, inquit Bodin. de Rep. lib. 2. cap. 3. cui hæc Ducalis dignitas accepta fertur.
4. Donec tandem anno 1204. per ſpecialem conſtitutionem Philippi Regis Romanorum hoc temperamentum adhibitum eſt, ut nullis extantibus hæredibus maſculis filiæ ad ſucceſſionem admittantur ſicuti maſculi, his verbis. *Inſuper Regiâ authoritate noſtrâ ſtatuimus, & memorato Duci concedimus, ut filiæ ſuæ ſi maſculum hæredem non habuerit, in feudis ſuis liberè & tanquam maſculi ſuccedant.* Quibus ex verbis conficitur filias ad illum uſque diem funditùs incapaces ſucceſſionis fuiſſe, ac deinde illo ſolo caſu capaces eſſe redditas, cùm
5. nulli filii maſculi extabunt. A quo vetuſto jure tantùm abeſt ut poſterioribus ſæculis receſſum ſit, ut è contrario poſtulante oc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

occaſione publicè repetitum, & inculcatum fuerit, uti ſuperiore capite vidimus in Hiſtoria Regis Bohemi, cujus conatus eodem fundamento tunc eliſus eſt, ac deinde priore ſæculo ſolemniter confirmatum ſit pragmaticâ ſanctione Caroli Quinti Imperatoris, qui anno 1549. non tantùm de Brabantia, ſed etiam *de cæteris omnibus inferioris Germaniæ Provinciis hæreditariis* conſtituit in hunc modum. *Authoritate noſtrâ & de plenitudine poteſtatis decernimus & declaramus hoc noſtro Cæſareo edicto perpetuo quod in noſtro Ducatu Geldriæ, & Zutphaniæ Comitatu; uti in cæteris aliis Provinciis noſtris patrimonialibus, & hæreditariis deinceps omni, & quocumque tempore fæminæ non extantibus maſculis hæredibus ſuccedere poſſint, & debeant*, &c.

Nulla hic diſtinctio aut reſpectus primarum vel ſecundarum Nuptiarum, ſed unica & præciſa conditio filiarum ſucceſſioni præſcribitur, *ſi maſculi liberi nulli extabunt*. Quibus proinde extantibus cum incapacitas priſtina reviviſcat, atque ea ab omni ſucceſſione filias ſubmoveat, manifeſtum eſt, eaſdem privilegio prælationis, & excluſionis reſpectu liberorum ſecundi thori gaudere non poſſe.

In privatorum feudorum ſucceſſione 6.
non eodem modo ſe res habet, nam eſt quidem etiam ibi verum liberos primi thori,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

ſi inhabiles ſint ad ſuccedendum, non excludere ſecundi thori liberos, ſed talis inhabilitas filiabus reſpectu feudorum privatorum Brabantiæ non adhæret, nam etiam cum filius maſculus parenti ſuo ſuperſtes eſt, filia maſculi Soror in partem feudi unâ cum eo admittitur, & emolumentorum trientem occupat, ut conſtitutum eſt per leges feudales Brabantiæ Articulo 21. Evidenti argumento filias nec maſculis extantibus ſucceſſionis feudalis incapaces eſ-
7. ſe. Ita ut invalidum ſit argumentum quo à privatorum ſucceſſione ad publicam ratiocinatio inſtituatur.

Satis ſingularitatis habet quod ſoboles primi Matrimonii ſola occupet paterna
8. bona excluſis liberis ſecundi thori. Magis etiam ſingulare eſt, quòd ut filiabus indulgeatur reſpectu filiorum quorum ſolet in ſuccedendo potior eſſe ratio. Maximè vero ſingulare eſt quod id in feudis admiſſum ſit quæ ex primæva natura, & inſtitutione fœminas aſpernantur. Atque adeo tam exorbitans, & abnorme jus relegandum videtur in eam claſſem de quâ definitur in lege 39. ff. de legibus. *Quod non ratione introductum, ſed errore primùm, deinde conſuetudine obtentum eſt, in aliis ſimilibus non obtinet*. Quod ſi non obtinet in ſimilibus, multò minùs in diſſimilibus, aut majoribus uſurpari poteſt: majus verò eſt fœmi-

fœminam admoveri gubernaculis Reip. quàm admitti ad privatam feudalium Prædiorum ſucceſſionem, & poſſeſſionem, quam ſpecioſis argumentis pragmaticorum natio tueri ſolet, præſertim petitis ex moribus, quibus circa feuda in Belgio utimur, ſecundùm quos feuda omnia ad inſtar Patrimonialium redacta ſunt, & fœminæ pleriſque in cauſis maſculis exæquantur, quæ duo axiomata quaſi duæ κύριαι δόξαι ſeu prædominantes ſententiæ in libris non tantum Gallorum, ſed etiam noſtratium juriſconſultorum decantatiſſimæ ſunt, quæ videre eſt apud Gudelin. de feudis. Zypæum in notitia Juris Belgici. Chriſtin. &c.

Quæ fundamenta cùm ſucceſſioni Ducatûs applicari nequeant, manifeſtum eſt vitioſam eſſe collectionem à feudis ad ſupremas dignitates, quas diverſo jure regi non tantùm Arniſæus loco ſupra dicto, ſed & P. Gudelin. J.C. Belga eleganter docet in Tractatu de feudis, part. 3. cap. 2. n. 15. ubi cùm egiſſet de ordine communi ſucceſſionis feudalis, addit, *Non ſemper viſum eſt ſupraſcriptam regulam ſervari oportere in Regnis & Principatibus ſupremis, quia non Regi primo, ejuſque providentiæ, ſicut feuda pacto primi Vaſalli accepta Regna feruntur, ſed Deo, ac poſt Deum populo, tacitævè ejus electioni: cùm ſucceſſio Regni ex conſenſu populi*

olim ordinata, nihil aliud quam continuata & perpetua quædam electio ſit; juris enim gentium eſſe Regna L. ex hoc jure. D. de juſtitia & jure; ideòque magis hoc jure quàm legibus, quæ ſubditis ſubditorumque rebus latæ ſunt, ſucceſſionem eorum æſtimandam eſſe, ubi certa forma ejus deferendæ præſcripta non eſt: more autem gentium hoc eſſe receptum, ut bona omnia ad proximum deferantur, ac Regna potius ultimi cujuſque poſſeſſoris, quàm eorum à quibus longâ ſucceſſione quondam profecta ſunt videri. Hactenus memoratus Author, qui poſteà *Cap. ſequenti n. 6. de fœminarum ſuceſſione* in hunc modum ſcribit. *Illud ſciendum quoties pacto expreſſo, aut conſuetudine vel alia ratione fœminæ feudi reperiuntur capaces, hunc ordinem ſervari ut mares præferantur; & ut tum demum ſuccedant fæminæ, cùm maſculi non extant, lib. 1. feud. tit. 6. & tit. 8. §. Filia verò. v.g. Filius Filiam excludet, Frater Sororem, Nepos Neptem, de quo nulla dubitatio quando in eadem fibra exiſtunt.*

Sed ſuperfluum eſt ad generales regulas & axiomata recurrere, quando tot decretoria, & in hanc ipſam ſpeciem directa argumenta ſuppetunt, inter quæ eminent ſequentia.

Primò uſus memoriam hominum excedens quo ante annum 1204. Filiæ Ducum Brabantiæ omnis feudalis ſucceſſio-

nis

nis incapaces habebantur, ſive maſculi extarent ſive non.

Secundò privilegium Philippi Regis Romanorum dicti anni 1204. moderatorium tam generalis incapacitatis, ideoque habilitans filias ad ſuccedendum in eum caſum quo maſculi hæredes nulli extarent.

Tertiò reſponſum publicum Cancellarii Brabantiæ Joanni Regi Bohemiæ datum anno 1326 quo eundem Regem à Brabantiæ ſucceſſione repulit, hoc addito ſuperdicto, nullum jus competere fœminis in Brabantia, quamdiu maſculus aliquis extaret.

Quartò Pragmatica Sanctio Caroli quinti Imperatoris quo anno 1549. conſtituit fœminas ita demùm admitti ad ſucceſſionem Principatuum Belgii, quo maſculi nulli ſupereſſent.

Quintò Donatio nuptialis Belgicarum ditionum à Philippo II. collata in Iſabellam Filiam Hiſpaniæ Infantem, cùm primæ nuptiæ ejuſdem Philippi jam eſſent ſolutæ, idque nemine refragante aut obloquente.

Hæc argumenta aliaque ejuſdem evidentiæ in præcedentibus ſparſa, nulla reſponſione diluere aut attingere, ſed nudo ſilentio præterire, aut circa quædam eandem cantilenam perpetuò iterare, vel parerga & inutilia affectare, non aliud eſt

quàm convictum ſe confiteri, & herbam porrigere. Paucis libet rem illuſtrare. In priori editione fol. 127. candidè conceſſum fuerat renunciationes Succeſſionum hæreditariarum jure Romano improbari, idque pluribus argumentis ſtabilitum præteriri potuerat tanquam res confeſſa, ſed noluit Author Reginæ Advocatus, tam copioſam materiam differendi ſibi eripi, & tempeſtatem in ſimpulo excitare maluit, quàm Librum ſuum mole iſtâ minui. Adjectum fuit fol. 129. moribus Galliæ & plerarumque Nationum hodie aliud circa eaſdem renunciationes obſervari, productis etiam Authoribus Gallis non proletariæ authoritatis, ad quem ſcopulum delatus, idem Advocatus prorſus obmutuit, tanquam Rana ad Seriphum delata.

Quare optimum erit hoc genus Rhetorum, qui fictis fabulis ſibi rem ſtruunt, & popello imponunt, contemptu omittere, eoſque ſinere, quod olim fecerunt, ſcilicet,

Et veterem in limo Ranæ cecinêre quærelam.

Per Ranas & Buphones olim deſignatos fuiſſe Francos Author eſt Claud. Franchetus, aliique veteres Authores.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
346 H 29